

ZE GAVLENA

ISSN 2667-9728 (Online)

RAV• art review 04.2023

მე პაპი

ჩაპ • ანტ ბიბლიკა 04.2023

----- სტუდენტური და რეკონსტრუქციის ცენტრი -----

შინაარსი content

REACH art VISUAL PRESENTS

ინტერვიუ 4

ხელოვნება დღეს - თეორიული, შემოქმედებითი, სოციალური განზომილებები

ლალი პერტენავა	5
ნინი ფალავანდიშვილი	13
ქეთი შავგულიძე	19
ვატო წერეთელი	22
ხათუნა ხაბულიანი	34

REACH art VISUAL PRESENTS

INTERVIEW 9

Contemporary Art – theoretical, creative, social dimensions

LALI PERTENAVA	10
NINI PALAVANDISHVILI	16
KETI SHAVGULIDZE	23
VATO TSERETELI	31
KHATUNA KHABULIANI	37

REACH art VISUAL PRESENTS

ისტორიული რეკურსი 40

ალექსანდრე ბანძელაძე - ქართული სახელოვნებო სივრცის გამორჩენილი ფიგურა - სამსონ ლეჟავა

REACH art VISUAL PRESENTS

HISTORICAL PERSPECTIVE 43

Aleksandre Bandzeladze, a prominent figure of the Georgian artistic scene - Samson Lezhava

REACH art VISUAL PRESENTS

შსპ 46

მედეა: ნიშნები vs სიტყვა - კოთე ბოლქვაძე	
საკურატორო პერსპექტივა - ნინო გუჯაბიძე	56
ეკოქა და ხელოვნება - ნინი დარჩია	63
სუფთა ხელები - ნინო საკანდელიძე	69

REACH art VISUAL PRESENTS

ESSEY 53

Medea: signs vs words - Kote Bolkvadze	53
Curatorial perspective - Nino Gujbidze	60
Epoch and Artist - Nini Darchia	66
Clean hands - Nino Sakandelidze	72

REACH art VISUAL PRESENTS

ხელოვნებათმცოდნის ბლოგი 74

აბრეშუმის სახელმწიფო მუზეუმი და თანამედროვე ხელოვნება - მარიამ შერგელაშვილი

REACH art VISUAL PRESENTS

BLOG BY ART HISTORIAN 77

The State Silk Museum and the Contemporary Art – Mariam Shergelashvili

REACH art VISUAL PRESENTS

ნარკვევა 80

საკურატორო ჯგუფი - მდგომარეობებს შორის	80
პროკუბანდა - თანამედროვე ხელოვნების არქივი - თინა ასათიანი	85
TRANSCEDENTIALIA - ნიკოლოზ ნადირაშვილი	90
RAV - პირადი არტ იდენტიფიკატორი - თეა გოგუაძე	96

REACH art VISUAL PRESENTS

ZE GAVLENA REPRESENTS 83

Curatorial group - In between conditions	
Propaganda – Contemporary Art Archive - Tina Asatiani	88
TRANSCEDENTIALIA – Nikoloz Nadirashvili	93
RAV – Personal Art Identifier - Thea Goguadze	105

REACH art VISUAL PRESENTS

ANNOUNCEMENT 113

Artist's Reality: Merab Kopaleishvili

ინტერვიუ

ხელოვნება დღეს – თეორიული, პედაგოგიკული და პრაქტიკული, სოციალური განფორმება

ინტერვიუ

ლალი პერტენავასთან
ნინი ფალავანდიშვილთან
ქეთი შავგულიძესთან
ვატო წერეთელთან
ხათუნა ხაბულიანთან

ესაუბრება მარიამ შერგელაშვილი

ლალი პერძენაძე

● მ.შ.

ხელოვნება და დროითი განზომილება. ამ მიმართულებით გაგვიზიარეთ თქვენი დამოკიდებულება ეპოქისა და კონტექსტის ურთიერთკავშირზე

● ლ.პ.

ისტორიულად ხელოვნების მიმდინარეობები განაპირობებს სახელოვნებო ეპოქებს, არის ეკონომიკური ფორმაციის, არქეოლოგიურ-ეთნოგრაფიული და კულტურული ეპოქები. ეს კულტურული ეპოქები ადამიანის მიერ იქმნება. შემოქმედ ადამიანს აქვს მოტივაცია, რომელითაც ის ავითარებს რომელიმე მიმდინარეობას. ჩემთვის ფუნდამენტური ღირებულებაა ის, რომ ეპოქას ქმნის ხელოვანი, ხელოვანი აკავშირებს კონკრეტულ სოციალ-პოლიტიკურ მიმართულებას, გარკვეულ ფილოსოფიურ ჩარჩოსაც ადებს მას და შემდეგ ჩნდება მნიშვნელოვანი გარღვევები. ეპოქების მახასიათებელია სხვადასხვა ფორმაციაში გადასვლა, როდესაც განსხვავებული ტიპის ეპოქა იწყება და ინიცირდება. მიმართება ეპოქასა და ხელოვანს შორის, ჩემი აზრით, მაინც არაა ცალკე სიბრტყეზე და მგონია რომ სინთეზურია. მაგალითად, ჩვენ ვამბობთ „საბჭოთა ეპოქა“, რომელიც ტოტალიტარული ხელვდიან გულისხმობს რომ ამ განსაზღვრებას ინივიდიდან გამომდინარე არ შევუერთოთ სახელი, არამედ დავარქვათ სოციალური ფორმაციის მიხედვით, შიგნით კი რამდენი მსვლელობა და როგორი დინამიკა იყო, სწორედ ინდივიდუალური ძიების მიმართულებით. როდესაც გამოკვივლევთ ამას, თუ რა ძვრები, რა ჰორცესები ახლდა უახლეს წარსულს, როდესაც დავინახავთ რა მოვლენები ხდებოდა, არამხოლოდ ვიზუალურ ხელოვნებაში, არამედ ტექსტში, მწერლობაში, მერე შეიძლება გაჩნდეს ახალი განსაზღვრებებიც და ერთგვაროვნად საბჭოთა ეპოქას აღარ მოვიხსენიებდეთ.

● მ.შ.

აქ დისტანცირება ძალიან მნიშვნელოვანი საკითხია მგონია. ასევე, როდესაც შეფასებაზე ვსაუბრობთ, ხელოვნება ხომ ცალსხად შეფასებითი მოდელით არ ვითარდება, ის უფრო პოსტტექტუმ მკვიდრდება როგორც ეპოქალური, მაგრამ მაინც წინსწრებითი მოდელით ბადებს სიახლეს, რომელიც იმავე მომენტში გარკვეულ გარღვევებს განაპირობებს.

● ლ.პ.

ისევ უახლესი წარსულის მაგალითს რომ დავუბრუნდეთ, საბჭოთა კავშირი შექმნა გარკვეულწილად ხელოვნებამ. თავისი მოცემულობით როგორცაა რევოლუცია, შეჯახება წარსულთან, იმპერიალიზმთან, შეჯახება რომანტიზმთან, სწორედ ამგვარმა რევოლუციურმა ხედვამ შექმნა მთელი რიგი პროცესები, რომელსაც საბჭოთა ეპოქად განვიხილავთ. ავანგარდიც, ცვლილება მხატვრობაში ეკონომიკურ-სოციალურ ფორმაციასთან გადაიკვეთა. მგონია რომ ამ სამყაროს ხელოვანი, შემოქმედი ადამიანი „ატრიალებს.“ სწორედ ხელოვანს აქვს ცვლილებებისა და გარღვევებისთვის საჭირო მთავარი იმპულსი.

● მ.შ.

დღეს იმდენად ჰიბრიდულ და ეკლექტურ დროში ვცხოვრობთ, რთულია დასკვნების გამოტანა, მაგრამ მაინც თქვენი დაკვირვებით ვინ ქმნის ეპოქას დღეს? ისევ ხელოვანი?

● ლ.პ.

ხელოვნების მედიამ დღეს შეიცვალა თავისი მედია და სიბრტყე, გახდა უფრო მოქნილი და ფლუიდური. ადამიანი აღარაა დღეს საყრდენი ფიგურა, ფლუიდურია და მდინარესავით გადაადინე-

ბადი, ამდენად შემოქმედებაც ასეთია. რადგან ბევრი დინებაა, ერთი შემკვერელი მიმართულებაც არ არსებობს. ჩვენ ვიცით რომ პოსტმოდერნიზმმა დაშალა მონუმენტური ადქმის მოდელი, ამ გადმოსახედიდან ცალკეული მონოლითურად ეპოქის შემქმნელი ადამიანები არ არიან, იმიტომ რომ ინსტიტუციები ქმნიან ახლა ამ კონტექსტს. ერთი ადამიანის ძალაუფლება საზოგადოებრივად ამ მოცემულობაში არ მნიშვნელობს. სამწუხაროდ, ინდივიდი აღარაა ის, ვისი სიტყვაც გამორჩეულ პატივად შეიძლება ჩაითვალოს. ინდივიდს უნდა ქონდეს გამყარებული ზურგი, რომ მიმდინარეობის სანყისი. ეს ადამიანთან დამოკიდებულებაში რეგრესიულია მე თუ მკითხავ. ამიტომაც ხელოვანი, რომელიც საკუთარი მე-ს გამოტანაზეა მუდმივად ორიენტირებული, რთულად ადაპტირდება ინსტიტუციურ მოცემულობაში. ეს იწვევს იმ მოვლენას, რომ ეს ინსტიტუციები რომლებიც კონკრეტული მედიის, ვიზუალის თუ მიმდინარეობის დამკვიდრებაზე მუშაობენ, შეიძლება სინქრონიზირდნენ იყვნენ იმ ინდივიდის გამოხატვის ფორმებთან, ვინც დღეს ქმნის ეპოქას, შეიძლება ის ვერ შეამჩნიონ. ასევე ასპექტის მრავალმხრიობა, რომელმაც პოსტმოდერნიზმი საუბრობს, მოიცავს არამენინსტიმული მიმართულებების მთელ ხაზს, რომლის დომინაციის შემთხვევაში სულ სხვა სურათი შეიძლება მიგვედოდ. მხედველობის მრავალმხრივობაში რთულია ეპოქაზე ვისაუბროთ, ხუთსაუკუნოვანი ისტორიული ეპოქა წარმოუდგენელია ეხლა განვიხილოთ დრო იმდენად ფრაგმენტიზირებულია. ჩვენი ეპოქალურობა გახდა არა დროში განწერილი ან სივრცისა და დროის სრულად მომცველი, არამედ კონკრეტიზირებული. ეს ბადებს მინი-მოდელებს, რომლებიც რეფლექსირებენ პროცესებზე. ამიტომ სად არის მხატვარი ეპოქასთან მიმართებით ყველაზე მარტივად შეგვიძლია განვსაზღვროთ, რომ ეპოქა არის ჩვენში.

მ.შ.

როგორი საინტერესო და პოეტურია ეს შეფასება ეპოქა, რომელიც იბადება ჩვენში. აი ამ მიმართულებით შენი გამოცდილება და ხედვა რომ გავვიზიარო. ჩვენ ვისაუბრეთ ხელოვანზე, მაგრამ არანაკლებ მნიშვნელოვანია კურატორი, როგორც მკავშირეები რგოლი. შენი ხედვა და საკურატორო პრაქტიკები რას ეფუძნება? რა არის კურატორსა და ხელოვანს შორის თანამშრომლობითი ფორმები?

ლ.კ.

მე არ ვარ ინსტიტუციური კურატორი, არ მაქვს გალერეა და ვერც ვხედავ ჩემს თავს ხელოვნების ვედლებში განთავსების ფორმატში. უფრო მეტსაც გეტყვი, რომ არ ვარ ხელოვნების კურატორი. ჩემი საკურატორო ხედვა ეფუძნება არასხელოვანში შემოქმედების ძიებას. ასევე, როდესაც ვქმნი ადგილს, რომელიც არაა სახელოვნებო, მაგრამ კავშირშია ხელოვნებასთან. სულ ასეთი ექსპერიმენტული მიდგომებით ვმუშაობ. მაგალითად, არქიტექტურის ბიენალეზე იმიტომ მივიღე მონაწილეობა, რომ მაინტერესებდა ჩემს კორპუსში გამოფენის გაკეთება. როდესაც ნიქოზში დავდიოდი, იქ მაინტერესებდა ტრამპვაგადატანილ ადამიანებთან მესაუბრა იმაზე, რაც მათი ყოველდღიური მსჯელობის საგნი არ იყო. ახლა რაზეც ვმუშაობ ავლაბარში მოიცავს ადგილობრივ მოსახლეობასთან ურთიერთობას და მსჯელობას იმაზე, თუ როგორ უნდა შეინარჩუნო საკუთარი საცხოვრებელი გარემო აქტიური ჯენტრიფიკაციის პროცესში. ჩემს კურატორულ საქმიანობად სივრცის ქმნაობას განვსაზღვრავდი, რაც გულისხმობს საჯარო პროცესების წინა პლანზე წამოწვას, თუმცა საკუთარი თავი, რომ მოვიხსენიო კურატორად ამ ფორმამდე ვფიქრობ, არ მივსულვარ. ჩემთვის კურატორობა მაინც უკვე ნამუშევრის და სოციალუ-

მეხსიერების ღრუბელი, თამუნა ჭაბაშვილი, TAB 2018

რი კონტექსტის ჩვენებაა. ამ დროისთვის ჩემი საკურატორო პროექტებით სრულად კმაყოფილი არ ვარ, რადგან უფრო ამორფული მეჩვენება. ამასთანავე, კურატორის და მხატვრის ურთიერთობა საკმაოდ კომპლექსური პროცესია ჩემთვის, რადგან ძალიან რთულია ჩასვა სხვისი ნააზრევი იმ ფორმაში, რომელიც შენ არ გაქვს და უნდა შეიმუშაო. ეს პროფესიონალ კურატორებს მარტივად გამოსდით ალბათ, მაგრამ მე არ მაქვს ამის აზბიცია. ასევე, არ ვფიქრობ ეროვნულ გალერეაში რაიმე დიდი გამოფენის დაგეგმვაზე, ეს სავარაუდოდ ძალიან გამიჭირდება, იმიტომ რომ რთულია ხელოვნებასთან მუშაობა. მით უმეტეს ეპოქალურ ხელოვნებაზე მუშაობა და აქედან თემების გამოკვეთა.

მ.შ.

როგორ ვომპლექსურად ხედავ ამ პროცესს, სრულიად განსხვავებული აღქმაა ჩემთვის კურატორის როლის. საგულისხმოა ისიც რაც აღნიშნე, რომ ეს არის სივრცის შექმნა. ჩემთვის პირადად ნებისმიერ შემთხვევაში, არ აქვს მნიშვნელობა სად არის ხელოვნება წარმოდგენილი, საჯარო სივრცეში თუ ინსტრუქციაში, აუცილებლად ქმნის სივრცულ ანალიზს და საკუთარ ნიშნულსაც აქედან გამომდინარე განსაზღვრავ. ეს შეიძლება იყოს როგორც აღნიშნე, არახელოვნებისგან ხელოვნების შექმნა, რაც საკმაოდ რთული პროცესია, რომელიც მუდმივად კითხვას ბადებს არის თუ არა ეს ხელოვნება.

ლ.პ.

ამ პროცესს საზღვრები და ფორმა არ აქვს, ამიტომაც მისი შევკრა ბევრად რთულია. ჩვენ მაინც ფორმებით ვაზროვნებთ, რომელიც გარკვეულ ინფორმაციას გვაძლევს. ასეთი პრაქტიკა კი არის უფრო მოცემულობა, რომელიც რაღაც კონტექსტს ქმნის. ვფიქრობ, ბოლომდე ეს მიდგომაც არ მაქვს მიყვანილი ჩემს საქმიანობაში, რადგან ალბათ სხვა დრო და გამოცდილება ჭირდება. გალერეაში უკვე არსებული ფორმატში, კედელთან მუშაობა ჩემთვის აღარაა საინტერესო, უფრო გარე და საჯარო სივრცე მაინტერესებს. თუმცა გალერეაში როდესაც გაქვს თეთრი კედელი, ისეთივე თეთრი ფურცელია, როგორც მხატვრისთვის. მიმაჩნია რომ ამ პროცესში კურატორი ტექსტს წერს მთლიანად, ეს ტექსტი კი ისე უნდა მოიხელთოს, რომ ერთმანეთის გვერდზე არ დაკარგოს სხვა სიტყვები და ერთიანი წინადადება შექმნას. ეს წინადადება თავის ძალას უნდა წარმოაჩენდეს. აქ იმდენი შრეა, რომ ჩემთვის დამაბნეველია და ზოგჯერ მიფიქრია, რომ ეს ნამუშევარი დაიჩაგრა, ან სხვასთან მეტისმეტად დიალოგში შევიდა. ჩვენთან ამ იდეურ სირთულეებს ემატება არასტანდარტული საგამოფენო სივრცეები, სადაც ყველაფერი ბევრად ხისტია. თუ საგალერეო ფორმატზე ვიმსჯელებთ, ჩემთვის ყველაზე საინტერესო და მარტივი გადაწყვეტა არის ფოტოგამოფენაზე მუშაობა. ინდივიდი, გალერეის მოუქნელობა ეს საკითხები ბევრად რთული მეჩვენება.

მ.შ.

მნიშვნელოვანი გამოფენა /თანამშრომლობა, რომელიც განსაკუთრებულად დაგამახსოვრდა საქართველოს კონტექსტში

ლ.პ.

ჩემთვისაც აქტუალური კითხვაა ეს. უახლოეს პერიოდში გამოვარჩევდი ეროვნულ გალერეაში ქართული ხელოვნების XX საუკუნეში ვერძო კოლექციებიდან წარმოდგენილ გამოფენას, რომელიც ჩემთვის ყველაზე შევრული, კლასიკური და ნაფიქრი იყო. ნამდვილად ეპოქალური განზომილება ქონდა ამ გამოფენას, ეს არ იყო კონკრეტული ხელოვანის ნამუშევრის/ნამუშევრების ცალსახა ჩვენება, ეს იყო ისტორიულ ჭრილში სააზროვნო სივრცის შექმნა. ვარგ რამეს რომ ვნახავ, სულ მინდა დავწერო და სულ მიჭირს, რადგან, როგორც წესი პროექტების ანგარიშების წერა უფრო მეტ დროს მოითხოვს და ჩემთან ეს აუცილებლობა დგება წინა პლანზე.

მ.შ.

შემოქმედებითი, სოციალური და თეორიული განზომილებები. დღევანდელი აქტუალური გამოწვევად რას დაასახელებდით და როგორ შეიძლება ამ მიმართულებით საკურატორო ინიციატივების შემუშავება?

ლ.პ.

მთავარ პრობლემად და გამოწვევად დავასახელებდი ტექსტის წერის პრობლემას. ჩვენ ამ დროებაში არ გვაქვს სიტყვიდან სინტაქსის, სინტაქსიდან ლოგიკური ანალიზის განვითარების კულტურა. ეს რეალურად ეპოქის მოხაზვის მცდელობაა ტექსტუალური ანალიზით და არ გვყავს ჩვენ ამ დროებაში ადამიანი, რომელიც შეგვიქმნის ტექსტს, აქ არ ვგულისხმობ მხატვრულ ლიტერატურას. აქ იგულისხმება ფილოსოფიური და თეორიული საფუძველი. მაგალითად, ვარლო ვაჭარავამ მოახერხა და გაიარა ამ ხიდზე, როცა შექმნა თავისი ეპოქის ტექსტუალური მიმართება. აუცილებელია ფილოსოფიური წანამძღვარი იმ სამყაროზე რომელსაც ქმნი, ხატავ, იმისათვის რომ დაინახო, ჩემი აზრით, გჭირ-

მიმოკო სულაკაური, თამარ ნიკოლაური. გემო ნიკოზი

ესთერ კემბე, მეზობლობის მაღრევიანი, TAB 2018

დება გარკვეული დებულებაც. სიტყვა არის ძალიან მნიშვნელოვანი და ამ ეპოქაში რომელშიც მე ვცხოვრობ, დიალოგი, ფილოსოფიური მიმართება დიდი დანაკლისი და პრობლემა მგონია სახელოვნებო პროცესების განვითარებაზე მსჯელობისას.

მ.შ.

განათლების პრობლემასთან ერთად, იქნებ ეს იმით არის გამოწვეული რომ ტექსტი და ტექსტზე სიღრმისეული მუშაობა თავისთავად მოითხოვს დაყოვნებას. ჩემი მცირედი გამოცდილებით ნებისმიერ თეორიული განზომილების მქონე ტექსტზე სამუშაოდ დროითი ფაქტორი არის გადამწყვეტი. თანამედროვეობაში კი, სადაც ვიზუალური დომინანციაა, დაყოვნება აღარ ხდება ტექსტუალური გადააზრებისათვის. ვიზუალური თხრობა ბევრად სწრაფია და ის სააზროვნო ველიდან თითქმის სრულად დევნის ტექსტუალურ თხრობას. იქნებ ეს პრობლემა ეპოქის მახასიათებელიცაა?

ლ.პ.

რაც უნდა მხატვრული „იმიჯების“ სწრაფი მონაცვლეობა იყოს, ჩემი აზრით, ბუნებრივი მოთხოვნილებაა რომ სიტყვა ითქვას, რომელსაც ეწევა ძალა. მხატვრობას მეტი ძალა აქვს ახლა, ვიდრე სიტყვას. მე არ ვგულისხმობ ძალაუფლებას, არამედ სიტყვის კონტექსტის მნიშვნელობას, ბუნებრივი ნაკადის მქონე, უშუალო და ან ხალასი ტექსტის. მოუხედავად იმისა, რომ დიდ პორბლემად მიმაჩნია, ის ფაქტიც, რომ არ გვაქვს კრიტიკის სკოლა, მეორე პრობლემა მგონია თავად ხელოვანის მიმართება. მგონია, რომ ტექსტის გარეშე ხელოვანი თავის მიმართებას სამყაროს შესახებ ვერ გადმოსცემს სრულად. ყველა ეპოქას წანამძღვარი ქონდა ფილოსოფიის და ტექსტის სახით და შემდეგ ხდებოდა ვიზუალური გამოსახულების განვითარება. ჩვენ ვიცით უკვე და გვითხრეს, რომ ავტორი მკვდარია, მაგრამ ესაა ავტორის გარეთ არსებული ცნება, სახეხატიც აღარაა აქტუალური. შესაბამისად, როდესაც არაა ველი და ერთგვარი მაგნიტური მიმართება, მთლიანად გაბნეული ხდება პროცესი. ამიტომაც აღარ გამოიკვე-

თება ეპოქის ნიშნულები და ადამიანები გრავიტაციულ ველში გამოკიდებულები რჩებიან.

მ.შ. საინტერესოა ამ პროცესებში აუდიტორია/მაცურებელი რა როლს თამაშობს, ან სად დგას? როგორი გამოწვევაა ეს თუნდაც სოციალური ასპექტი? როდესაც აუდიტორიასთან დიალოგის შემუშავება ისახება, რა ამოცანები და გამოწვევებია ამ მიმართულებით თქვენი აზრით?

ლ.პ.

ამ პროცესში, ვფიქრობ, ყველაზე საინტერესოა, როდესაც აუდიტორიას მოიწვევ კურატორად. აუდიტორიაზე მუშაობა, გულისხმობს აუდიტორიასთან კავშირს, აქ იბადება შინაარსი და ამ შინაარსს ავითარებს შემდეგ ხელოვანიც და კურატორიც. ჩვენთან ეს თანხვედრაც ნაკლებია. სულ მგონია, რომ გამოფენებზე მუშაობისას ყოველთვის ნაკლებია აქცენტი აუდიტორიაზე, მეტად ჩნდება აქცენტი, რომ დაბადონ კარგი არტისტი ან უკვე „დაბადებული“ კარგი არტისტი წარმოაჩინონ. აუდიტორიასთან მუშაობა კი არის მთავარი საკურატორო სამუშაო. ხელოვანი გარკვეულწილად თვითონაა აუდიტორიის ნაწილი, ამ შემთხვევაში კურატორი ამ ხელოვანის შექმნილ ნამუშევარს გარკვეული კონტექსტით იღებს, როგორც უცხო სხეულს და წარდგენის ფორმატს ქმნის. შესაბამისად, აქაც მნიშვნელოვანია ტექსტი და ზოგადად მიმართება რომ გვინდოდეს აუდიტორიასთან მუშაობა. ამას ართულებს, თვითონ ჩვენი, ხელოვანების სფეროს წარმომადგენლების, შედარებით თვითდაურწმუნებლები პოზიციები. საბჭოთა თუ პოსტსაბჭოთა ავტორიტარული მიდგომების გამო რეპრესირებული და ჩრდილში მყოფები ვრჩებით, თითქოს ძალა დაკვარგეთ და არ გვჭერა საკუთარი თავის რომ მეტ აუდიტორიას მივიზიდავთ ან რაიმე ძალა ეწევა ამ კავშირს. თუმცა ყოველთვის მნიშვნელოვანი და ძირითადია დოქტრინა - ხელოვნება გაზიარებადია.

Contemporary ART

Theoretical,
Creative,
Social dimensions

M A R I A M S H E R G E L A S H V I L I

In conversation with

Lali Pertenava

Nini Palavandishvili

Vato Tsereteli

Khatuna Khabuliani

Lali Pertenava

M.S. Art and Temporal Dimension – share your approach towards the interrelation between the epoch and the context.

L.P. Throughout history, art movements have given rise to different artistic epochs, each with their own unique cultural, economic, archaeological, ethnographic, and social characteristics. These cultural epochs are shaped by human beings, and creative individuals are motivated to develop and advance these movements. To me, the most significant value lies in the fact that an era is created by an artist, who connects a specific socio-political direction with a philosophical framework, leading to important breakthroughs. It is typical for epochs to transform into different formations as a new type of era emerges and initiates change. The relationship between an era and the artist is not separate, but rather synthetic. For instance, when we refer to the "Soviet era", we acknowledge the social formation and its dynamics, emphasizing the individual search within it. However, we must also consider the shifts and processes that accompanied the recent past, not only in visual art, but also in writing and other mediums. By doing so, new definitions may emerge, and we will no longer refer to the Soviet era uniformly.

M.S. Distancing is a central issue here. Also, when we speak of evaluation, art does not develop in a linear evaluation model. It becomes epochal post-factum, but still with a forward-looking model, it births innovation, simultaneously leading to certain breakthroughs.

L.P. To go back to the example of the recent past, one can argue that art played a significant role in the creation of the Soviet Union. The revolutionary vision, which involved a collision with the past, imperialism, and romanticism, led to a series of processes that are now regarded as the Soviet era. The avant-garde movement and the changes in painting intersected with the economic and social formations of the time. In my opinion, it is the artist, the creative person, who has the power to turn the world around. They possess the main impulse necessary for changes and breakthroughs.

M.S. We live in an increasingly hybrid and eclectic world today. It is hard to draw conclusions, but who do you think creates an era? Is it still the artist?

L.P. The art medium and its channels have undergone significant changes, becoming more flexible and fluid. The role of human beings has also changed from being the central figure to a fluid entity like a river. Consequently, creativity has also become more fluid and diversified, with numerous currents and no singular binding direction. In light of postmodernism, the model of monumental perception has been dismantled, making it challenging to attribute individual creative works to specific epochs. In this context, institutions and power structures are the ones that create meaning and context, rendering the power of a single person in society relatively insignificant. Unfortunately, individual opinions and voices no longer hold the same esteemed status they once did, and those who wish to initiate change must possess strong and significant support. In my opinion, this attitude towards people is regressive. That is why artists who focus on expressing their individual selves may find it challenging to adapt to

institutional conditions. As a result, institutions that establish specific media, image or current, may not be in sync with the forms of expression of the individual who creates the era today, and may not even notice it. Additionally, the multiplicity of aspects that postmodernism encompasses includes a whole line of non-mainstream directions, and in cases of this dominance, we could end up with a completely different picture. It is difficult to talk about an era in the multiplicity of vision because a five-century historical era is unimaginable to consider now, as time is so fragmented. Our epochality is no longer written in time or fully encompassing space and time, but concretized. This gives rise to mini-models that reflect the processes. Therefore, to determine where the artist stands in relation to the era, we can say that the epoch is within us.

M.S. This is such an interesting and poetic insight – an epoch that is born within us. Please, share your vision and experience in this regard. We will talk about the artist, but the curator is nonetheless important as a link. What are your vision and curatorial practices based on? What are the different ways of collaboration between a curator and an artist?

L.P. I don't consider myself an institutional curator, as I don't have my own gallery, nor do I see my role as simply hanging art on walls. In fact, I would not even describe myself as an art curator per se. My curatorial approach is centered around uncovering creativity in those who are not traditional artists. I enjoy working with experimental approaches, creating spaces that are not necessarily focused on art, but are related to it in some way. For instance, I participated in the architecture biennale because I wanted to host an exhibition in my building. Similarly, when I visited Nikozi, my goal was to engage with people who had experienced trauma and discuss topics that were not typically part of their daily conversations. Currently, my work in Avlabari involves engaging with the local community to discuss ways to preserve their living environment amidst ongoing gentrification. I would say my curatorial activities are focused on space creation, bringing public processes to the forefront. Although I consider myself engaged in curatorial activities, I am not yet comfortable referring to myself as a curator. To me, curating involves not only showcasing artwork, but also highlighting the social context in which it exists. I am still refining my curatorial approach, as I find my current projects somewhat ambiguous. I also find the relationship between the curator and the artist to

Nikozi, Apple Festival

be quite complex, as translating someone else's vision into a tangible, nonexistent form can be challenging. While this may be easier for professional curators, I am not aspiring to that level of expertise. Additionally, I do not have plans to organize large exhibitions at the National Gallery, as working with art can be difficult, especially when dealing with epochal pieces and trying to extract themes from them.

M.S. You perceive this process with high complexity. This is a completely unique perception of a curator for me. Creation of space is indeed a crucial element when it comes to presenting art. Whether it is displayed in a public space or an institution, art has the power to shape the environment and leave its own unique imprint. As you mentioned, creating art out of non-art is a complex process that raises questions about what constitutes art.

L.P. The process of creating art has no specific boundaries or forms, making it difficult to define or restrict. While we often rely on forms to convey information, such practices merely provide context rather than defining the creative process. Personally, I feel that I have not fully realized this approach in my work, as it requires time and experience to perfect. As such, I find working with white walls in galleries to be less interesting than exploring public and outdoor spaces. Nonetheless, when a gallery space presents itself as a blank canvas for an artist, the curator's role becomes even more critical in crafting a cohesive narrative. It's essential to ensure that the text resonates with the audience and conveys a powerful message. However, given the many layers involved in curatorial work, it's easy to become overwhelmed and sometimes feel like the work has been overshadowed by another, or interacted too much with it. In non-traditional exhibition spaces, such as many here, these conceptual challenges are compounded by rigid expectations. When it comes to gallery formats, I find that working on photo exhibitions is the most interesting and manageable solution. Conversely, working with individuals or rigid gallery structures can be more challenging.

M.S. Important exhibition/collaboration that was memorable in the Georgian context

L.P. This is a very relevant question for me too. In this latest period, I would pick the exhibition of Georgian art from the 20th century, sourced from private collections and showcased at the National Gallery. This particular exhibition stood out to me for its coherence, classicism, and thoughtfulness. It was more than just a display of individual artists' works; it created a space for contemplation of Georgian art within a historical context. When I come across something that impresses me, I always feel compelled to write about it. However, writing project reports can be time-consuming and a necessary, yet challenging part of the curatorial process.

M.S. Creative, social, and theoretical dimensions. What would you say are the relevant challenges of today and how can curatorial initiatives be developed in this direction?

L.P. I think the challenge of writing is a significant issue. Currently, we lack the culture of developing syntax from words, and going from syntax to logical analysis, which is necessary for delineating an era

through textual analysis. The challenge lies in attempting to represent an era through textual analysis, but in our current time, we lack someone who can create a text for us, not necessarily in the form of fiction. There is a need for someone to create a philosophical and theoretical basis for the world we are creating through art. Karlo Katcharava was able to accomplish this by creating a textual relationship with his era. I believe that having a philosophical guide is essential to truly see and understand the world we are painting. Unfortunately, in the era we live in, there is a lack of dialogue and philosophical engagement, which creates a problem for discussing the development of artistic processes.

M.S. Alongside the issue of education, perhaps the challenge is that the creation of a thoughtful and well-crafted text requires time. Based on my limited experience, time is a critical factor for producing any text with a theoretical aspect. In our modern era where visual media dominates, there is little room for deliberate reflection on textual content. Visual storytelling is faster and has almost replaced textual storytelling as a primary form of expression. This may be a common challenge of our current era.

L.P. Regardless of how quickly artistic "images" change, I believe there is a natural need for language, words that hold power. Nowadays, painting holds more power than words. By power, I don't mean authority, but the ability of the word to flow naturally, to be direct and unambiguous. While the lack of a school of criticism is a major issue, I believe the artist's attitude is the second problem. Without language, the artist cannot fully express their perspective on the world. In the past, each era had a philosophical and textual guide before the development of visual images. We already know that the role of an author is dead, but now even the concept of the author's identity, their face or icon, is no longer significant. As a result, without a field or a magnetic relationship, the creative process becomes disoriented. This is why the signs of the era are no longer apparent, and people remain suspended in a gravitational field.

M.S. It's intriguing to consider the role and position of the audience/spectator in these artistic processes, and the challenges that arise from a social perspective. In your opinion, what tasks and challenges need to be addressed in order to foster a meaningful dialogue between artists and their audience?

L.P. In this process, one of the most fascinating aspects, in my opinion, is when the audience is invited to play the role of curator. By involving the audience, a connection is established and the content is generated collaboratively between the artist and curator. This approach is rare for us here, usually the focus is mainly on showcasing the artwork of established artists, rather than engaging with the audience. Engaging with the audience is, in fact, the main curatorial responsibility. The artist becomes an integral part of the audience, and the curator assumes the role of presenting the work within a specific context. Therefore, both the text and overall approach are crucial if the aim is to effectively engage with the audience. However, this is complicated by the diffident positions of those of us in the art field, who have been influenced by Soviet or post-Soviet authoritarianism and remain uncertain about our ability to attract a wider audience or establish meaningful connections. Nevertheless, the fundamental principle remains that art is meant to be shared.

61611 ფაქაზანდრიშვილი

1. ხელოვნება და დროითი განზომილება. ამ მიმართულებით გაგვიზიარეთ თქვენი დამოკიდებულება ეპოქისა და ხელოვანის ურთიერთკავშირზე

ეპოქა და ხელოვანი ერთმანეთთან კავშირშია და ერთმანეთის გარეშე არ არსებობს. არსებობს დროის გამოძახილები, რომელიც ხელოვანს შთააგონებს ან გამოწვევის წინაშე აყენებს და შემდეგ იქმნება მიმდინარეობები. ეპოქა თავისთავადაც არსებობს, მაგრამ მე უფრო გამოვყოფდი მიმდინარეობებს, დროის პერიოდებს, სადაც გარკვეული ჯგუფები ქმნიან მიმართულებებს და ეს ვექტორები უკვე ცალკეულ სახელოვნებო პროცესებსაც განაპირობებს. მე-20 საუკუნის დასაწყისში, მაგალითად, პარალელურად გაჩნდა ფუნქციონალიზმი, კონსტრუქტივიზმი, დე სტაილი, ბაუჰაუზი, ანუ ყველა ქვეყანაში ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად, პარალელურად განვითარდა ეს მიმართულებები და შემდეგ მოხდა მათი დაკავშირება და უფრო მეტად გაფართოებაც. მგონია, რომ ეს არის ხელოვნების და ეპოქის ერთგვარი სიმბიოზი. რაც შეეხება თანამედროვეობას, ახლა ვცხოვრობთ ისეთ გლობალურ დროში, როდესაც ერთ მიმართულებაზე კონცენტრირება ვერ ხდება. მიმდინარე აქტუალური საკითხები, როგორცაა ნეოკოლონიალიზმი, ქალთა უფლებები, კოლონიალისტური თუ ტოტალიტარული წარსულის გადაზრება, ეკოლოგია – ყველა ეს თემა, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია, გულისხმობს წარსულის გადაფასებას და ჩვენი ქმედებების გააზრებას. ამავდროს, ეს იმდენად ფართო სპექტრია, რომ სახელდება გვიჭირს და არც ყალიბდება ერთ კონკრეტულ მიმდინარეობად. მიმდინარეობაზე მეტად, ჩემთვის ეს არის ცნობიერების გაზრდის პროცესი იმ საკითხებზე, რაც წარსულში მიჩქმალული ან ნაკლებად განხილვადი იყო.

2. კვლევაზე დაფუძნებული საგამოფენო პრაქტიკები და თქვენი გამოცდილება ამ მიმართულებით

მეც კონკრეტული დროის შვილი ვარ და მომიწია ისეთ პერიოდში ცხოვრება, როდესაც დაინგრა საბჭოთა კავშირი, შემდეგ კი ჩამოყალიბდა ახალი რეალობა. მე თვითონ გარკვეული დროით ბერლინში ვცხოვრობდი და, ცხადია, ამ გარემოებებმა გავლენა იქონია ჩემზე და ჩემს პორფესიულ განვითარებაზე. ჩემთვის წარსულის გადაზრება გახდა ძალიან მნიშვნელოვანი, ის, თუ რას მასწავლიდნენ წინა პერიოდში და როგორ ხდება ამის ინტერპრეტაცია დღეს. ჩემს ყველა პროექტს გასდევს ინტერესი წარსულის, საარქივო მასალის მიმართ, რაც ყოველთვის კვლევას ეფუძნება, მაგრამ ჩემთვის საინტერესოა არამხოლოდ ძველი მასალის ჩვენება, არამედ დღევანდელი გადმოსახედიდან გადაზრება. ყველა პროექტი რომელზეც მიმუშავია, წარსულის ამბივალენტურობას ააშკარავებს, ის, თუ რას გვასწავლიდნენ და ის, თუ რა გამოაშკარავდა დღევანდელი დაკვირვებებით.

3. ლადო ალექსი-მესხიშვილის გამოფენა, როგორც ბოლო დროის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კულტურული მოვლენა. სამუშაო პროცესსა და გამოფენის მოტივაციაზე რომ მოგვიყვით.

ეს გამოფენა მთლიანად დაეყრდნო იმ არქიტექტურული ღირებულებისა და ფასეულობის ჩვენებას, რაც ლადო ალექსი-მესხიშვილის შემოქმედებაა. ეს მემკვიდრეობა დღემდე არ არის სათანადოდ აღიარებული ჩვენს საზოგადოებაში. ნიშანდობლივია, რომ მესხიშვილი, როგორც პროფესიონალი, ძალიან დაფასებუ-

გამოფენის ხედი, ლადო ალექსი-მესხიშვილი - არქიტექტორი ეპოქების მიჯნაზე, თი ბი სი კონცეპტი, 2022

ლი იყო საბჭოთა პერიოდში, თუმცა ის არასდროს ყოფილა პართიულ გაერთიანებაში. ამ გამოფენაზე მუშაობისას, ასევე, საგულისხმო იყო არა მხოლოდ სუფთა ვიზუალური, არქიტექტურული პროექტების ჩვენება, არამედ დროის, კონტექსტის, შენობების ფუნქციური მხარის და არქიტექტურული საინჟინრო მიგნებების გამოკვეთა, რაც თანამდევით ტექსტუალური, ფოტო და ვიდეო მასალით იყო შესაძლებელი.

ლადო ალექსი-მესხიშვილის ეს გამოფენა ჩემთვის საგულისხმო იმით, რომ ბევრ ადამიანს ჰქონდა შესაძლებლობა ენახა, რამოდენიმეჯერ მოსულიყო, რამდენადაც დროში საკმაოდ ხანგრძლივად მიმდინარეობდა. ამ პროცესში თითქოს ყველა დამთვა-

ლიერებელი პოულობდა თავისთვის საინტერესო მასალას. იმის გათვალისწინება, რომ დროში ხანგრძლივად დარჩეს გამოფენა, ჩემთვის კარგი გამოფენის ნინაპირობაა, რაც საქართველოში, სამუხაროდ, არ არის განვითარებული პრაქტიკა, ამიტომ ესეც ძალიან მნიშვნელოვანი ასპექტი იყო ამ შემთხვევაში. პროექტზე მუშაობისას აღსანიშნავია, გამოფენის თანაკურატორების ლადო შონიასა და დიმიტრი ერისთავის როლი. ისინი თავად არიან არქიტექტორები და მათთან ერთად დაიგეგმა გამოფენის სივრცული დიზაინი. ცხადია, სივრცის დიზაინი და გამოფენის დრამატურგია განსაკუთრებულ როლს თამაშობს ინფორმაციის გაზიარებასა და აუდიტორიასთან ურთიერთობისას.

ჩანახატები, ლადო ალექსი-მესხიშვილი

არქიტექტურა კომპლექსური დარგია და ის არასდროსაა მხოლოდ არქიტექტორის ნამუშევარი, მის უკან მთელი გუნდი მუშაობს. სწორედ ეს რეალობა ჩანდა გამოფენაზე წარმოდგენილ მასალაშიც. გამოფენის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი კომპონენტი იყო დღევანდელი აღქმა. ნიშანდობლივია ის, რომ ძალიან ბევრი ახალგაზრდა მოდიოდა, ათვალიერებდა, აფასებდა, რაც იმედის მომცემი მეჩვენება. ახალგაზრდა თაობა, ვფიქრობ, შეძლებს გადაარჩინოს ეს მემკვიდრეობა. მათ მეტი დისტანცია აქვთ და ნაკლები მიკერძოებულობა. ჩემთვის კვლევაზე დაფუძნებული ინიციატივები ამითაა საგულისხმო, რომ ფართო ხედვით განზოგადებულად აჩვენებს სრულ სურათს და არა ცალსახად პატარა პრიზმიდან. გამოფენის იდეა დროის სამ შრეს დაეფუძნა, პირველი იყო უშუალოდ ამ არქიტექტურის შექმნის პერიოდი, მეორე არის ის შიში 90-იანი წლების გამოცდილება, როდესაც უგულვებელყოფა, ნგრევა და განადგურება მოხდა, მესამე შრე კი დღევანდელი აღქმაა, რომელსაც მე მაინც ოპტიმისტურად ვაფასებ. მთლიანობაში მგონია, რომ მოვახრეხებთ და გადავიაზრებთ ჩვენს წარსულს და უკეთესი განვითარების გზას დავადგებით.

4. გამონკვევები, სირთულეები სამომავლო პერსპექტივები თქვენი საკურატორო ინიციატივების შემუშავებისას

ჩემთვის ყველაზე დიდი გამონკვევა ნებისმიერ კვლევით პროექტში არის დროის სიმწირე, მე ვფიქრობ, რომ, თუნდაც ამ გამოფენის

ნის მაგალითზე, დროის კონტექსტი, მოითხოვს უფრო კომპლექსურ შესწავლას. მაგალითად, ერთია ჩემი შეფასება და ხედვა, როგორც ხელოვნებათმცოდნის, მეორე ისტორიკოსის ან სხვადასხვა პროფესიის ადამიანების შეფასება. საუკეთესო შემთხვევაში მგონია, რომ მულტიდისციპლინური კვლევითი მიდგომებია ოპტიმალური ასეთი ტიპის საკურატორო ინიციატივებზე მუშაობისას. მაგალითად, წინა პროექტის ინდუსტრიული არქიტექტურული მემკვიდრეობის შესახებ (2020) ძალიან მოკლე დროში მომზადდა და ეს ყოველთვის დიდი სირთულეა ჩემთვის, მაგრამ მაინც სულ ვცდილობ ფართო საზოგადოებისთვის გასაგები ენით გადმოვიცე სათქმელი. ეს საკომუნიკაციო ენა არის მნიშვნელოვანი, როგორც პროფესიული წრეებისთვის, ასევე, დაინტერესებული სხვადასხვა პროფესიისა და ასაკის მქონე ადამიანებისთვის. ამ გასაგები ენის შემუშავებაც დიდი გამონკვევაა, მგონია. მნიშვნელოვანია, რომ ინფორმაცია არც გაუბრალოებული იყოს ზედმეტად და არც აკადემიურად გართულებული. ეს გასაგები ენა მით უფრო მნიშვნელოვანია, როდესაც ჩვენ ვცხოვრობთ ვიზუალური აღქმის ეპოქაში, ძალიან ხშირად არ ან ვერ ვუღრმავდებით შინაარსს. ამიტომ ბალანსის სოვნა, ინფორმაციის მიწოდების მასშტაბების განსაზღვრა არის აუცილებელი. ასევე, გამოფენების და კვლევითი პროექტების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან შრედ მიმაჩნია ბეჭდური გამოცემა, რომელიც არაა ცალსახად გამოფენის კატალოგი, არამედ უფრო დამატებითი კვლევითი კომპონენტია, რომელიც სხვა მკვლევარ(ებ)ს მნიშვნელოვან ინფორმაციას მიანვდის სამომავლოდ.

Nini

Palavandishvili

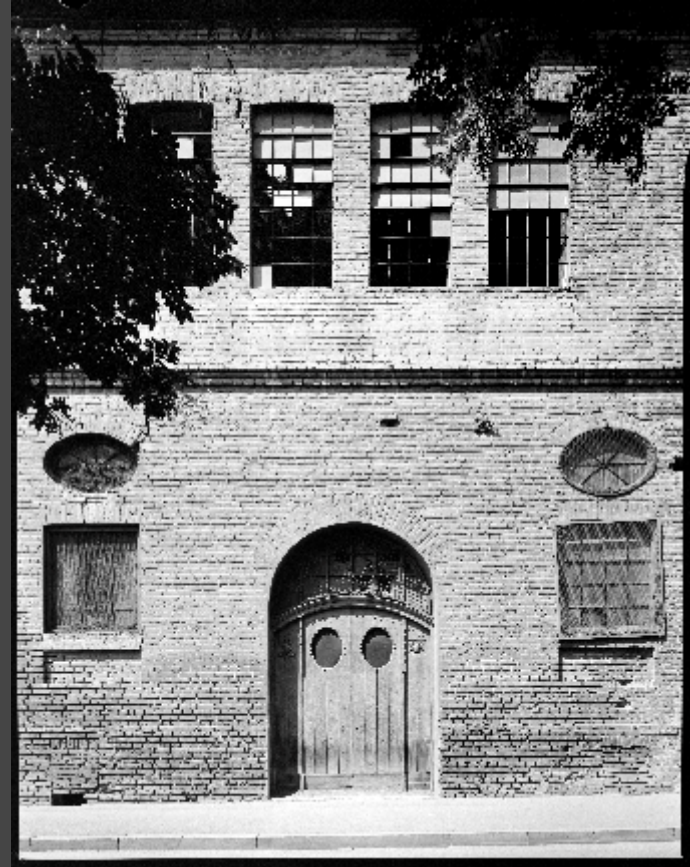
■ 1. **Art and Temporal Dimension – share your approach towards the interrelation between the epoch and the artist.**

The epoch and the artist are interconnected and each one relies on the other for existence. The artist draws inspiration from the echoes of time, which may either be an inspiration or a challenge, ultimately giving rise to artistic currents. Although the epoch can exist independently, it is more accurate to identify specific periods in which particular groups create artistic directions, thus shaping individual artistic processes along predetermined vectors. At the start of the 20th century, various artistic movements, such as functionalism, constructivism, de style, and Bauhaus, emerged simultaneously and independently in different countries. These trends developed concurrently and later intersected and expanded upon each other, representing a symbiosis between art and era. In modern times, we live in a highly globalized era where focusing on a singular artistic direction is no longer feasible. Contemporary issues such as neo-colonialism, women's rights, re-evaluating colonialist or totalitarian pasts, and ecology are crucial matters that require a reassessment of history and an understanding of our present actions. However, due to the broad spectrum of these topics, it is challenging to identify them as a singular trend. Instead, they represent an ongoing process of raising awareness about previously concealed or under-discussed issues.

*The Framework and Panel Factory "Maghlivmsheni", #4 Gr. Khandzteli str., 1960ies
Photo: Angus Leadley Brown*

*The Tobacco Factory, #125 M. Tsinamdzgvrishvili str., 1913
Photo: Angus Leadley Brown*

2. Research-based exhibition practices and your experience in this regard.

I am also a child of a specific point in time and had to live through the collapse of the Soviet Union and the establishment of a new reality. Having lived in Berlin for some time, I was deeply impacted by the historical circumstances of the city and how they influenced my personal and professional development. This experience compelled me to reflect on the past, specifically how it was taught to me and how it is interpreted in contemporary society. My projects are motivated by a deep fascination with the past, particularly archival material, which serves as the foundation for my research. However, my interest extends beyond showcasing historical documents to examining them through a contemporary lens. Each project I undertake seeks to expose the ambivalence of the past, questioning what we were taught and revealing new insights that emerge from present-day observations.

3. The exhibition of Lado Alexi-Meshkishvili, as one of the most relevant cultural events. Tell us about the work process and the motivation behind the exhibition.

The exhibition was devoted entirely to showcasing the architectural achievements of Lado Alexi-Meshkishvili, a figure whose contributions to the field have yet to be fully acknowledged by society. It is worth noting that despite never having been a party member, Alexi-Meshkishvili was highly regarded as a professional during the Soviet era. In curating this exhibition, it was crucial to present not only the visual aspects of Alexi-Meshkishvili's architectural projects, but also to emphasize the context, functionality, and technical innovations behind each building. This was achieved through the use of supplementary materials such as textual descriptions, photographs, and videos.

This exhibition holds great significance for me, not only because it provided many people with the opportunity to view it multiple times due to its lengthy duration, but also because each visitor was able to find something of personal interest. For me, the sufficient duration of an event is a prerequisite for a successful exhibition. Unfortunately, this is an uncommon practice in Georgia. Therefore, this factor was vital. It is important to acknowledge the significant contributions of the exhibition co-curators, Lado Shonia and Dimitri Eristavi, who are themselves architects. Together with them, the spatial design of the exhibition was meticulously planned, taking into account the crucial role that exhibition design and dramaturgy play in conveying information and engaging with the audience. Their expertise and careful planning were instrumental in ensuring the success of the exhibition.

Architecture is a multidisciplinary field, and the creation of a building involves the collaborative work of a team rather than just an architect. This was apparent in the material showcased at the exhibition, which highlighted the various professionals involved in the creation of the buildings. Another crucial aspect of the exhibition was its relevance to contemporary times. It was encouraging to see so many young people visiting the exhibition. I

*The Flour Milling Plant of Tbilisi, Isani-Samgori district, 1932-1935. Photo: Angus Leadley Brown.
Project link: https://mua.ge/the_industrial_heritage_of_tbilisi/*

think the youth has the power of preserving architectural heritage. They have less bias and a more objective outlook. For me, research-based initiatives hold great significance as they offer a comprehensive and panoramic view rather than a narrow and limited one. The concept of the exhibition was built on three distinct time layers: the first being the period of the architectural creations, the second being the difficult era of the 90s when the buildings faced neglect, damage, and destruction, and the third being today's perspective, which I remain optimistic about. Overall, I believe that we can reform and reassess our past, and pave the way for a brighter future.

4. Challenges and perspectives for developing your curatorial initiatives

For me, time constraints are the biggest challenge in any research project. I think that even this exhibition required more complex research. I believe that different professions bring unique perspectives and interpretations to the table. As an art critic, my assessment and vision differ from those of a historian, for instance. Therefore, in my opinion, multidisciplinary research approaches are the ideal method when undertaking curatorial initiatives such as this. The previous project on industrial architectural heritage, which was completed in 2020, was a challenging task due to the limited timeframe. Nevertheless, I made an effort to communicate the ideas effectively and in a language that is accessible to a wide audience. It is crucial to strike a balance between providing professional-level information and making it understandable to people with different backgrounds and interests. Developing a clear and engaging communication style is an ongoing challenge, and it is important to avoid oversimplification or overly academic language. In today's world, where visual content often dominates our attention, it is essential to communicate information in a clear and concise language that is accessible to all. Finding the right balance between providing enough information and avoiding overwhelming the audience is key. Additionally, I believe that printed materials, such as research publications, are an important aspect of exhibitions and research projects. They can serve as an additional source of information for future researchers and provide valuable insights beyond the exhibition catalogue.

გარიაშ შერბედაშვილი

ქათი შავბუღიძე

ხელოვნება და დიოთი განზომილება. ამ მიმართებებით გავიზიარებთ თქვენი დამოკიდებულება ეპოქისა და კონტექსტის უხიოიოთკავშირზე

დრო და ხელოვანი გადაჭველი ცნებებია, მაგრამ მთავარი საკითხი, ვეიქრობ, ის არის, თუ როგორაა ჩართული სახელოვნებო ველში სხვადასხვა აგენტი (როგორი აქტუალური სიტყვა გახდა დღეს!). რა გზას გადის ხელოვნება და როგორ მონაწილეობს ამ პროცესში რეციპიენტი, ხელოვანი და შუამავალი, რომ შედგეს ვავშირი ხელოვანსა და საზოგადოებას შორის? ამ დროს იკვეთება ეს საშუამავლო რგოლი, რომელსაც წარმოადგენენ ხელოვნებათცმოდნე, კურატორი, მენეჯერი თუ სახელოვნებო ორგანიზაციის სხვადასხვა წარმომადგენელი, რომელნიც ამ უზარმაზარ სახელოვნებო სისტემას ქმნიან. სხვადასხვა ეპოქაში ფუნქციების განაწილება და ხვედრითი წონა განსხვავებულია. ამ თვალსაზრისით, მნიშვნელოვანია ხელოვანის განაცხადი თანადროულ ეპოქასთან მიმართებაში. მაგალითად, ავანგარდის ხანაში მხატვრებს რეალობის შეცვლის უდიდესი ამბიცია ჰქონდათ. ჩემთვის განსაკუთრებით საინტერესოა ის, თუ რომელ ეპოქაში სჯერათ მხატვრებს რომ რეალობის შეცვლა შეუძლიათ. ავანგარდში იკვეთება ხელოვანის მიმართება, როგორც კრეატორის, დემიურგის, ახალი სამყაროების შემქმნელის, მაშინ როდესაც პოსტმოდერნიზმში ასეთი ძალაუფლება-ბის შეგრძნება დავარგულია.

დღევანდლობასთან პაჩადეს თუ გავავებთ, დაქსაქსულობა ხაც დღეს ეხიოანი სუხათის აღქმას შეუძლებელს ხდის, გამოიხცხავს ასევე დომინაციური ფიგურის ახებობას, ხოგოიხცაა მაგადითად, გენიოსის ფენომენი. ან იქნებ ეს ძაღაუფლება ხაც აღნიშნეთ, იმდენად გაჩადამავალი და ცხანზიგურია, ხომ ჯეხ ახ იკვეთება. ჩემთვის ამ პხოცესში ფჩამენცაცია ძაღიან ნიშანდობღივია. თქვენ ხას გამოკვეთდით დღევანდლობის მთავაჩ მახასიათებღად?

დღევანდელი გარემო ქმნის გარკვეულ სისტემებს, რომელთა მეშვეობით ყალიბდება ის ფორმატი, თუ როგორ შეიძლება იქნას წარდგენილი ნამუშევარი და განსაკუთრებით მნიშვნელობას იძენს რეციპიენტსა და ხელოვანს შორის მავავშირებელი რგოლი კურატორის სა-ხით. ხდება მხატვრის ძალაუფლების გადანაწილება. რეალურად ასეთ ფორმატში კურატორი თავად ხდება ავტორი - ახალი რეალობის ავტორი და გარკვეულწილად კონკურენციაში შედის მხატვრებთან. როგორც ინსტიტუციური კრიტიკის ცნობილი წარმომადგენელი, დანიელ ბურენი განმარტავდა - გამოფენა კურატორის ნამუშევარად წარმოგვიდგება, რაც მონაწილე მხატვრების პროტესტს განაპირობებს, რადგან ისინი სხვისი ნამუშევრის ნაწილად აღიქვამენ თავს. ძალაუფლების გადანაწილების და იერარქიის კრიტიკის საინტერესო მაგალი-თია დოკუმენტა 5, სადაც კურატორის დომინაციის და მისი პოზიციის კრიტიკას მხატვართა ნაწილის გამოფენაში მონაწილეობაზე უარი მოჰყვა. ჩემთვის განსაკუთრებულად საინტერესოა განსჯის საგანია კურატორის, როგორც კონტექსტის შემქმნელის, დისკუსიის ველის ავტორის, წარსულისა და თანადროული რეალობის მავავშირებლის უმნიშვნელოვანესი როლი თანამედროვე ხელოვნებაში. ასევე ჩემთვის განსაკუთრებით საყურადღებოა კურატორის საგანმანათლებლო მისია და მისი პოზიცია, რომელიც მატერიალურ მოგებაზე არ არის ორიენტირებული, რაც საგალერეო პოლიტიკისგან რადიკალურად განსხვავებულ მიდგომას ეფუძნება. მნიშვნელოვანია გავმიჯნოთ საერთაშორისო და ადგილობრივი გამოცდილება ამ სფე-როში. საქართველოში საკურატორო საქმიანობა ინტუციური პროცესია, საკურატორო საქმე არ-სად ისწავლება. ჩვენ არ გვაქვს საკურატორო სკოლა. შესაბამისად, მაინც „ოვითმარქვია“ კურა-ტორები ვართ ყველა, ვინც ამ

საქმიანობით ვართ დაკავებული. მიუხედავად ამისა, მინც ნათლად იკვთება ორი განსხვავებული პოლუსი, გალერისტი კურატორები და ხელოვნების ისტორიკოსი კურატორები. მათ სრულიად განსხვავებული მიზნები აქვთ. გალერეის საქმიანობა, ხომ მისი დატვირთვიდან გამომდინარე, კომერციულ ინტერესს ეფუძნება. რა თქმა უნდა ეს არ გამოირიცხავს იმას, რომ გალერეა ხელს უწყობს მხატვარს, წარადგენს მას, მაგრამ ფაქტია, რომ მას მუზეუმისგან სრულიად განსხვავებული დატვირთვა და შინაარსი აქვს. მუზეუმის საგანმანათლებლო მისიასთან იკვთება იმ კურატორის საქმიანობა, რომელიც სამუზეუმო გამოფენას აკეთებს. საქართველოში ხელოვნების ისტორიკოსები, ვინც კურატორულ საქმიანობას „ითავსებენ“, ხშირ შემთხვევაში მუზეუმებთან თანამშრომლობენ. ეს შეიძლება იყოს გაცნობიერებული ან გაუცნობიერებელი

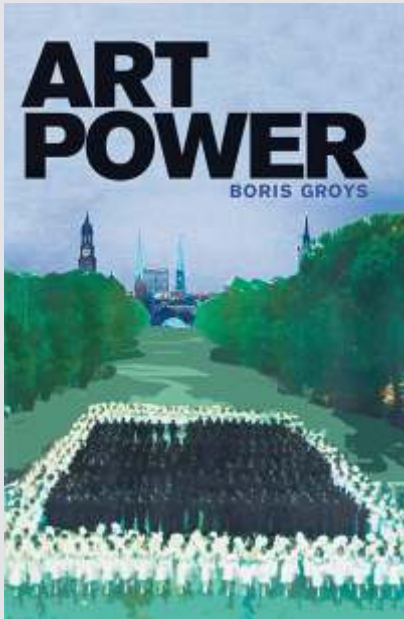
ლი ფესტი, ისევე, როგორც სხვა პროცესები საქართველოში, მაგრამ მინც ნათლად იკვთება სამუზეუმო კონტექსტთან შეხების სურვილი, სადაც ისინი წარსულის გაანალიზებას, წარსულის კვლევას და მისი თანამედროვე კონტექსტში წარდგენას შეძლებენ. გალერისტი-კურატორი ნაკლებადაა დაინტერესებული პოლემიკის ველის შექმნით. ეს ეხება ზოგადად მათ საქმიანობას, მაგრამ აგრეთვე საყურადღებოა, რომ საქართველოში კერძო გალერეებში ძალიან იშვიათად ხდება სკანდალური მხატვრისა თუ სკანდალური ნამუშევრის წარდგენა. ეს ფესტი გამბედაობას მოითხოვს, გალერისტები კი ფრთხილად ეპყრობიან სხვადასხვა საკამათო თემებს, რადგან საბოლოოდ კომერციულ განზომილებაში უნდა გადავიდეს ნამუშევარი.

საქართველოში ახის ეს ზოგადად სიფთხიდე და გაჩვენეწიდე ხშირად ვხედავთ ხომ განწყობების ან იდეების ნაცვადე ეხოგვახი კომფოიგის ზონა შეიძლება შეიქმნას ამ დამოკიდებულებით.

კომფორტი კი ხელოვნებას სრულიად კლავს. რეალურად ხელოვნება, თუ არ გავიდა თავის ჩვეული სამღვრებიდან, რთულია ახალი შეიქმნას. მხატვარი კი გალერეის კაპიტალზეა დამოკიდებული. გაყიდვაში თავისთავად არაფერია ცუდი, მაგრამ სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია ალტერნატიული სახელოვნებო სივრცეების არსებობა, არაკომერციული სივრცეების მიერ შექმნილი სახელოვნებო და სადისკუსიო კონტექსტი. გალერისტისთვის რა თქმა უნდა მატერიალური მოგების საკითხი მნიშვნელოვანია, თუმცა არსებობს გალერეები, რომლებიც არ არიან ორიენტირებული დიდ მოგებაზე. თუმცა სამწუხაროა, რომ ამ დრომდე, მე ვერ ვხედავ ჩვენს რეალობაში კერძო გალერეებს, რომლებიც მკაფიო კონცეფციით ხელმძღვანელობენ ან რაიმე ნიშა აქვთ არჩეული. არადა, ისტორიულად ყველაზე მნიშვნელოვანი სწორედ ის გალერეები იყო, სადაც გალერისტები ერთდროულად რადიკალურ სახელოვნებო განაცხადს აკეთებდნენ და კონცეფციასა და ბაზარს შორის ლავირებას ახერხებდნენ. ასეთი იყო მაგალითად, ლეო ვასტელი, რომელმაც წარადგინა ჯასპერ ჯონსი, რაუშენბერგი, ანუ მან შემოიყვანა ხელოვნებაში ისეთი ავტორები, რომელთაც იმ დროის სახელოვნებათმცოდნეო დისციპლინა „ვერ ეწეოდა“. რა თქმა უნდა მნიშვნელოვანი იყო მისთვისაც ცხადია, რომ ეს ყველაფერი შემდეგ გაყიდულიყო, მაგრამ ის მნიშვნელოვან აღმოჩენებს აკეთებდა. მაგალითად, სერას, როდესაც მის სკულპტურებს ჯერ არავინ იცნობდა, სამწლიანი კონტარქტი გაუფორმა - რომც არ გაყიდულიყო მისი ნამუშევრები, ის მას სტიპენდიას გადაუხდიდა. ამდენად, ის ხელოვანის განვითარებას უწყობდა ხელს. ვასტელი იყო ფიგურა, რომელმაც რაუშენბერგი ევროპაში წარადგინა, სადაც ვენეციის ბიენალეზე, ის პირველი ამერიკელი გახდა, რომელმაც ოქროს ლომი მოიპოვა. ამ დროს კი ევროპაში ირის კლერტი წარადგენს ივ კლაინს. მას უთმობს სივრცეს, სადაც ის აკეთებს ცარიელ გამოფენას. ეს მოვლენა არამხოლოდ სამხატვრო წრეებისთვის გახდება შოკისმომგვრელი, არამედ ხელოვანის ფილოსოფიურ განაცხადზე მსჯელობას იწყებენ უან პოლ სარტრი და ალბერ კამიუ. შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ თუ როგორ სვამდნენ ისინი კლერტის გალერეაში კლაინის მომზადებულ ლურჯ სასმელს (ჭინი, კონტრო, მეთილენ ბლუ) და მეორე დღეს ლურჯად შარდავდნენ. კლერტი ის გალერისტია, რომლის სივრცეშიც იკიდებს ფეხს კლაინის მონოქრომები და მისი ცნობილი ფერი, რომელსაც ის აპატენტებს. ეს გალერეა უმნიშვნელოვანესი პროცესების საწინდარი ხდება თანამედროვე ხელოვნებაში.

ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ კურატორი არის ერთგვარი ხიდი ხელოვანსა და საზოგადოებას შორის. აუდიტორია დიდი ხნის მანძილზე იყო განდევნილი სახელოვნებო პროცესებიდან. მაგალითად, ავანგარდულ ხელოვნებაში, რომელიც იყო ელიტური ხელოვნება, ხელოვნებათმცოდნემ მედიატორის როლი უარყო და მხატვართა ბანაკს შეურთდა. უკვე ახალ დროებაში კი გაჩნდა კურატორი, რომელიც ამ ხიდს აღადგენს. ჩემთვის ეს საკმაოდ რომანტიკული მოვლენაა. დღეს, ჩვენს რეალობაში კი, რომანტიკულს უფრო მეტად ვხედავ ხელოვნების ისტორიკოს კურატორებში, ვიდრე თავად მხატვრებში.

გავიზიარეთ გამოცემა თქვენი საკუთარი პრაქტიკის შესახებ. კუჩაგოხის ხოლი და ხელოვანთან თანამშრომლობის ფორმები

ბორის გროის დავესესები, რომელიც აღნიშნავს, რომ კურატორები ახალი პოეტური რეალობის შემქნელები გახდნენ. პოეტურობის მიღმა ცხადია ბევრი გამოწვევა. ურთიერთობის ფორმებზე თუვიმსჯელებთ, საქართველოში კურატორის ფუნქციის და მნიშვნელობის აღქმა ხშირად არასათანადოა. ჩემს გაოცებას ხშირად იწვევს ის ფაქტი, რომ ხელოვანი პოსტფაქტუმ ეპატიუება კურატორს, ფაქტობრივად, „ანყოილი“ შოუს კურატორობას სთავაზობს და მოიაზრებს მას, როგორც გამოფენის მენეჯერს ან ორგანიზატორს.

გეთანხმებით, ეს ძალიან საგულისხმო საკითხია, ფუნქციური განაწილება და ზუსტი სახედებაა საჭირო. მაგალითად, შეიძლება კონკრეტული გამოფენისთვის დაწილი ტექსტი და აღინიშნოს რომ ტექსტის ავტორი ხაი და ახა კუჩაგოხი. შეიძლება კონკრეტული გამოფენის ორგანიზება გაწიო, მაგამ ახც მაშინ იყო კუჩაგოხი. ჩემი მცირედი გამცოლიებითაც შემიძლია აღვნიშნო, რომ ყველა პიოექტი ხაშიც ჩაითუდი ხაი და აოხგანიზებ, ავტომატუხად ახ გულისხმობს რომ მისი კუჩაგოხი ხაი. იდეუხი განვითაზება გადამწყვეტი მგონია.

რა თქმა უნდა. როდესაც მხატვარი ბოლო ეტაპზე იწვევს კურატორს, ასეთ დროს, თითქოს მისი ფიგურით ამ გამოფენის ლეგიტიმაციას ახდენს. საინტერესოა, თუ როგორ აიგივებს ინსტიტუციური კრიტიკის ცნობილი წარმომადგენელი ანდრეა ფრაზერი მელანქოლიის სტრუქტურასა და ინსტიტუციას ერთმანეთთან. ის აღნიშნავს, რომ ინსტიტუცია ჩვენშია და იმდენადაა შემრდილი ჩვენს მესთან, რომ მის გარეშე ჩვენი არსებობა ვერ წარმოგვიდგენია. კრიტიკოსის/კურატორის შემთხვევაშიც ასეა, ხელოვანს თითქოს სულ სჭირდება ის, თუნდაც მისი ტექსტი, რომელიც სულ სხვა სტატუსს ანიჭებს თავად გამოფენას.

გარდა ამისა, ძალიან მნიშვნელოვანია ხელოვანისა და კურატორის ურთიერთობაზე მსჯელობისას, იმის აღნიშვნა, რომ კურატორი ორმაგ როლს ითავსებს - ის ერთის მხრივ არის სუბიექტი, თავისი ხედვა და განაცხადი აქვს, მაგრამ მეორეს მხრივ ცდილობს იყოს ობიექტური, ქმნის სახელოვნებოს სივრცეს, ტოვებს ჰაერს, ღია კარს ამროვნებისთვის.

საკურატორო პროცესში უდიდესი გამოწვევა თანხების მოძიება. კურატორს უმარმაზარი შრომა უწევს პროექტის დაფინანსების მოსაპოვებლად და თან ამ დროს თვითონ გამოფენა ძალიან მოუხელთებელი და დროებითი პროცესია. გამოფენა პერფორმანსივითაა, რომელიც დროში არ რჩება. მით უფრო, თავადაც არ იცის კურატორმა როგორ შეიძლება ის განვითარდეს, მაგალითად როგორც გამოფენა „ავტოპორტრეტი სარკესთან“. როგორც ზემოთ აღვნიშნე, ხშირია მხატვრების მხრიდან მიუღებლობა კურატორის ერთპიროვნული მმართველობისა, თუმცა მე ვფიქრობ, რომ კურატორს სახელოვნებო პროცესში არასოდეს ექნება ასეთი დომინანტის ფუნქცია, რადგან მას აქვს როგორც ხელოვანთან ასევე აუდიტორიას-თან მედიაციის, უკუკავშირის მოთხოვნილება. ძალაუფლება აქ ერთგვარ შესაძლებლობად გარდაიქმნება, როდესაც თანამშრომლობით ახალი რეალობა იქმნება.

მნიშვნელოვანი გამოფენა/თანამშრომლობა, ხომელიც განსაკუთრებულად დაგამახსოვხდათ საქართველოს კონტექსტში

ვიქნები სუბიექტური და გავიხსენებ გამოფენას „ავტოპორტრეტი სარკესთან“, რომლის კურატორი ვიყავი და რომელიც ამ დრომდე ჩემთვისაც ახალი გამოცდილებაა. აქვე მინდა აღვნიშნო, რომ მე პირადად არ ვთვლი თავს მხოლოდ კურატორად, არამედ უპირველეს ყოვლისა ლექტორად, მასწავლებლად. მე ვარ ხელოვნების ისტორიკოსი, რომელიც ასწავლის და იკვლევს. ამიტომ გარკვეული პერიოდულობით, როგორც ხელოვნების ისტორიკოსს მიჩნდება სურვილი რომ ესა თუ ის კვლევა ან ჩემი დაკვირვება ან მიმართება, სწორედ საგამოფენო ფორმით წარმოვადგინო. „ავტოპორტრეტი სარკეს-

თან“ მრავალმხრივ აღმოჩნდა დასაფიქრებელი ჩემთვის. ალბათ დროითი დისტანცია დამჭირდება ობიექტური შეფასებისთვის. მაგრამ სხვადასხვა და თითქმის ყველა კომპონენტი უდაოდ ანალიზს იმსახურებს. შეიძლება რა თქმა უნდა, ეს ანალიზი ცოცხალ შთაბეჭდილებებს ეყრდნობოდეს ან გარკვეული დროის შემდეგ, ემოციებისგან დანმენდილი გარემო უფრო ხელსაყრელი იყოს. ჩემთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა, რომ გამოფენა გავიდა გალერეის, საგამოფენო სივრცის საზღვრებიდან და ერთგვარ მოვლენად იქცა. აი როგორი მოვლენასთან გვაქვს საქმე, ამას დრო და ამ მოვლენის ანა-

ლობი, განსჯა გვაჩვენებს. შემომთავაზებს, რომ დოკუმენტური ფილმი გადავიღო ამ თემაზე, არ ვიცი, ვნახოთ, ვიფიქრობ ამ საკითხზე.

ამ გამოფენის არსზეც, მის კონცეფციასა და ფორმალურ დალიან ბევრი ვიფიქრე. როგორც შვილი ისე დიდხანს ვატარე... ჯერ კიდევ პანდემიის დროს, როდესაც მართლ დავრჩით საკუთარ თავთან, დიდი დროის გატარება მიწვევდა ევრანთან, სწორედ ჩემი, როგორც ლექტორის საქმიანობის გამო. ზუმი და ონლაინ ლექციები სტუდენტებთან კომუნიკაციის ერთადერთი ფორმა გახდა და ასეთი ჭარბი დროით საკუთარი თავის ევრანთან ხილვამ ავტოპორტრეტის იდეაზე დამაფიქ-

რა. პირველ რიგში, დავფიქრდი იმაზე თუ ვინ ვარ მე, ვინ არის ის ადამიანი ვისაც ვხედავ, რისი თქმა სურს მას, ან რისი გაზიარება. ამ გამოფენაში სარკის ანარეკლის იდეის ჩართვაც დიდი ხნის ნაფიქრი კონცეფცია იყო, რომელიც ლაკანის თეორიას უკავშირდება. გამოფენის სარკე აირეკლავდა „მე“-ს თუ „მეებს“, არა მხოლოდ მონაწილე ხელოვანების თუ კურატორის, არამედ ყველა იმ ადამიანის რომელიც ნახავდა ამ გამოფენას თუ ეს კონცეფცია შეეხებოდა. ასეც მოხდა და უფრო მეტიც, მან საზოგადოების და ხელოვნების რთული და მრავალშრიანი ამბავი აირეკლა.

ჩემთვის ძალიან საინტერესოა ეს მოვლენები, ხაც ამ გამოფენის პლაგფოქმაზე განვითარდა. როდესაც გავა თუნდაც ერთი წელი და ჩვენ ისევე შევხვდებით, როგორც შეფასება გვექნება? თითქოს მსუხს რომ ჩამდინებ სცენაში დავუშვა და წახმოვიდგინო ბევრი კუთხიდან. კუხოსავას სქემით რომ მივუდგეთ ამ ამბავს, საკმაოდ შემოქმედებითი აქტი მეჩვენება. ეს გამოფენა ავტოპორტრეტის მხავადშიხიანი იდეით აკავშირებს წახსურს და დღევანდებობას. სწორედ ეს ბმები, ეს განსხვავებები ამაზე ხეფდექსიხება სადისკუსიო ფოქმით იქნებოდა ძალიან საინტერესო, მით უფრო იმ დაუგეგმავი და ექსპრომტუდი, აქციონერული თვითგამოხატვის აქტის შემდეგ, ხაც გამოფენის გახსნაზე სანდრო სუდაბეიხიძის მიეჩ შესხურდა. *

ჩემთვის მტკივნეულია, რომ ეს იდეა, როგორც ბავშვი ისეა ემოციურად ჩემთან გადაჭაჭვული. ეს ბავშვია, რომელთანაც ვერ ვიურთიერთე. ისე, როგორც ნამუშევრებს სჩვევიათ, როდესაც მათ გაუშვებ შენგან, დამოუკიდებლად იწყებენ არსებობას, სცდებიან შენი მართვის არეალს. ეს გამოფენაც, სწორედ ასე გარდაიქმნა უფრო დიდ მოვლენად, რომელიც ჩემთვის ჯერ კიდევ სადღაც არის გამოკიდებული და არ აქვს თავისი ადგილი მოსაზღვრული.

შემოქმედებითი, სოციალური და თეოხიური განზომილებები. დღევანდებობის აქტუალური გამოწვევად ხას დაასახელებდით და როგორ შეიძლება ამ მიმართულებით საკუხაგოხო ინიციატივების შემუშავება?

კონკრეტული სურათი რომ წარმოვიდგინოთ გვყავს ხელოვნების ისტორიკოსი კურატორები, გალერისტი კურატორები და მხატვარი კურატორები. ამ მესამე ასპექტმა მგონია, რომ არსობრივად შეიძლება შეცვალოს საკურატორო მიდგომები, რამდენადაც მხატვარი კურატორები არ არიან მიბმული კონკრეტულ სივრცესთან. ამ დროისთვის მეტ-ნაკლებად გამოკვეთილია ვერძო საგალერეო და ე.წ. სამუშეო კურატორების ზოგადი სამუშაო პოლიტიკა. დამოუკიდებელი კურატორების საქმიანობა კიდევ ცალკე საკითხია და ძალიან მნიშვნელოვანი, რადგან მათ არ აქვთ პირდაპირი ბმა ინსტიტუციასთან და ამგვარად ხდება ხელოვანებთან ერთად საკურატორო მიდგომების განვითარება.

აღნიშნული ტრიადიდან საინტერესოა იმაზე დაფიქრება თუ რა გზას გადიან მხატვარ-კურატორები დღეს, რადგან მათმა მიდგომამ შესაძლებელია გააჩინოს ალტერნატივა. ეს ალტერნატივა შეიძლება იდგეს თანამშრომლობაზე (ხელოვანების და ხელოვნების თეორეტიკოსების/კურატორების) რომელიც გამომდინარეობს არ უკავშირდება რაიმე ინსტიტუციას და თავისუფალი რჩება მიკუთვნებულობისგან. კურატორს, რომელიც ამავე დროს ხელოვნების ისტორიკოსია, შე-

საძლოა მეტად მოსწონდეს წარსულთან კონტაქტი და ბუნებრივად ირჩევდეს სამუშეო ინსტიტუციას. სრულიად სხვა პოზიცია შეიძლება ჰქონდეს მხატვარს, მაგრამ მე ამ ეტაპზე მაინტერესებს დამოუკიდებელი ხელოვანის ხმა, რისი თქმა და გაზიარება სურს მას? თუკი დავუბრუნდებით იმ თემას რასაც ინტერვიუს დასაწყისში შევხვით, დოკუმენტა 5-ზე ხომ მხატვრების პროტესტი სწორედ კურატორის ფიგურას, მის უფლებებს უკავშირდებოდა და იმ ფაქტს, თუ როგორ, რა პრინციპით ანაწილებს ის სივრცეში ნამუშევრებს. პროტესტი როგორც წესი ჯგუფურ გამოფენებზე მუშაობისას ჩნდება. ჩემს სამუშაო გამოცდილებაშიც ხშირად დასმულა მხატვრების მხრიდან კითხვა - „ვინ იქნება ჩემს გვერდით?“ და მე ყოველთვის მინდოდა მეპასუხა, რომ ამას კურატორი წყვეტს. ეს ხომ მისი ნამუშევარია...

მთელი სურათი რომ დავინახოთ აუცილებელია ხელოვანების ხმა გვესმოდეს. ისინი კი, თითქოს არ ანალიზებენ იმას, თუ რამხელა ძალას ფლობენ, რამდენი რამის შეცვლა შეუძლია მათ ნამუშევრებს. მიუხედავად იმისა, რომ პოსტმოდერნიზმის შვილობილი ვარ, ჩემში განსაკუთრებულ აღფრთოვანებას ავანგარდისტი მხატვრები იწვევენ. ავანგარდი ხომ ასე ითარგმნება - მონინავე რაზმი. დიდი სურვილი მაქვს ჩვენს რეალობაში მონინავე რაზმი ხელოვანები იყვნენ.

* 2023 წლის 4 თებერვალს ეროვნულ გალერეაში გაიხსნა გამოფენა "ავტოპორტრეტი სარკესთან" ქეთი შავგულიძის კურატორობით (წარმდგენი ვულტურის ცენტრი ათინათი). გამოფენის ერთ-ერთმა მონაწილემ, ახალგაზრდა ხელოვანმა, სანდრო სულაბერიძემ, სპონტანურად საკუთარი ნამუშევარი ვეღლიდან ჩამოხსნა და კედელზე ვარდისფერი მარკერით დატოვა წარწერა "ხელოვნება ცოცხალი და დამოუკიდებელია!". ამ ფაქტის შემდეგ მოვლენები დრამატულად განვითარდა, ეროვნული გალერეის ხელმძღვანელობამ გამოიძახა პატრული, ამ ფაქტთან დაკავშირებით კურატორი დაკითხეს. სანდრო სულაბერიძის წინააღმდეგ საქმე აღიძრა ქურდობის მუხლით (177-ე მუხლის მე-2 ნაწ. ა. ქვეპუნქტი). მუშეუმის განცხადების თანახმად, გალერეის ადმინისტრაციის მოთხოვნით გამოფენის ორგანიზატორებმა (ორგანიზაცია „ათინათი“) წარწერა გადაიღეს. აღნიშნული მოვლენა იქცა მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის და განხილვის საგნად, ხელოვანის თვითგამოხატვის მხარდასაჭერად გაიმართა აქცია და შეგროვდა ხელმოწერები ხელოვანის მიმართ სამართლებრივი გამოძიების შეწყვეტის მოთხოვნით. მონაწილე ხელოვანების ნაწილმა და გამოფენის კურატორმა გაავრცელეს საჯარო წერილები და მიმართვები, სადაც საჯაროდ დაიგმო ხელოვანზე სამართლებრივი ძიების დაწყების ფაქტი. სანდრო სულაბერიძის წინააღმდეგ აღძრული საქმე დაიხურა. მონაწილე ხელოვანების გარკვეულმა ნაწილმა პროტესტის ნიშნად გალერეიდან საკუთარი ნამუშევრების გატანა მოითხოვა, მაღალი სამოქალაქო ინტერესის მიუხედავად გამოფენა მუშეუმის ხელმძღვანელობის გადაწყვეტილებით დაიხურა ვადაზე ადრე.

Keti Shavgulidze

**Art and Temporal Dimension –
share your approach towards the interrelation
between the epoch and the context.**

Time and artist are intertwined concepts, but to me the central issue is how different agents (what a relevant word today!) are inserted into the artistic field. How does art move through the channels of society, and how do the artist, the recipient, and the mediator interact to create a connection between the artwork and society? This is where the intermediary role is defined, which has been fulfilled by various individuals, such as art critics, curators, managers, and representatives of artistic organizations, who collectively form the vast artistic system. The allocation of responsibilities and influence has varied across different eras, and it is important to consider the artist's role in relation to the contemporary era. For instance, during the avant-garde period, artists were driven by the desire to change the reality. I find it particularly intriguing to explore in which eras artists believe they have the power to change the reality. In the avant-garde, the artist was revered as a creator, demiurge, and visionary, whereas in postmodernism, this sense of power has dissipated.

Drawing a parallel with the present, the scattering that exists today makes it impossible to perceive a single dominant figure, such as the phenomenon of genius. Perhaps this power you mentioned is so transient that it has not yet emerged. For me, the fragmentation in this process is significant. What do you consider to be the main characteristic of today?

The current artistic environment generates specific systems that shape how artworks are presented, where the role of the curator in facilitating the connection between the artist and the audience becomes crucial. As a result, the artist's power is redefined. In this context, the curator can become the author of a new reality and even compete with the artists to some extent. Daniel Buren, a prominent figure in institutional criticism, argued that exhibitions are often presented as the work of the curator, causing participating artists to protest as they feel like they are being used as part of someone else's work. An intriguing example of this power dynamic and the criticism of hierarchy is seen in documenta 5, where the curator's dominant position and influence resulted in some artists refusal to participate in the exhibition. To me, the curator's role in contemporary art as the creator of context, the author of the discussion field, and the bridge between past and present realities is a fascinating topic to explore. Equally compelling is the educational mission of the curator and their non-profit-driven position, which diverges significantly from the approach of galleries. I find it important to consider international and local experiences in this area independently. In Georgia, curatorial work is an intuitive process as there is no curatorial school or formal training available. This means that those engaged in this activity are self-taught. Despite this, there are two distinct groups of curators that can be identified: gallerist curators and art historian curators. Each group has different goals. Gallerist curators prioritize commercial interests, depending on their workload, while, of course still supporting and presenting the artist. In contrast, the activity of museums has a different load and content, with a focus on educational goals rather than commercial ones. In Georgia, art historians who engage in curatorial activities often collaborate with museums, whether consciously or unconsciously. This indicates a desire to engage with the museum context, to analyze and present the past in a modern context. On the other hand, gallerist-curators are less interested in creating a polemic field, and their activities are primarily driven by commercial interests. In Georgia, private galleries are often hesitant to present controversial or scandalous works, as this could jeopardize their commercial success. The gallerists' reluctance to handle controversial topics is understandable, as their ultimate goal is to sell the works they represent. However, presenting such works requires a certain degree of courage.

This attitude of caution is prevalent in Georgia and can often lead to the creation of a comfort zone rather than exploring new ideas or pushing boundaries.

And comfort kills art. It is difficult to create something new if art does not go beyond its familiar boundaries. Moreover, artists are often dependent on the capital of the gallery, and while selling art is not inherently wrong, the existence of alternative artistic spaces that foster non-commercial discussion is essential. Although the question of material profit is crucial for gallerists, there are some galleries that prioritize a clear concept over big profits. Unfortunately, in our current reality, I do not see many private galleries that have a clear concept or have chosen a niche. In the past, the most significant galleries were those where gallerists

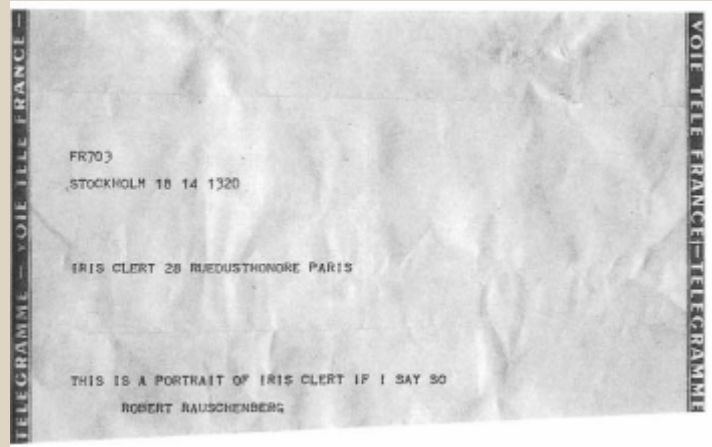

were able to make a radical artistic statement while still navigating between the concept and the market. Leo Castelli is an exemplary figure in the art world who introduced revolutionary artists like Jasper Johns and Rauschenberg, despite the limitations of the artistic discipline at the time. Although selling their works was a priority for Castelli, he made significant contributions to the art world by making important discoveries. For instance, he signed a three-year contract with Serra, even though his sculptures were unknown, guaranteeing him a stipend regardless of whether his works sold or not. This investment helped support the development of the artist. Castelli also introduced Rauschenberg to Europe, which led to his historic win of the Golden Lion at the Venice Biennale, making him the first American to receive this award. During this period, Iris Clert introduced Yves Klein to the European art scene by dedicating an exhibition space to his work. The exhibition featured an

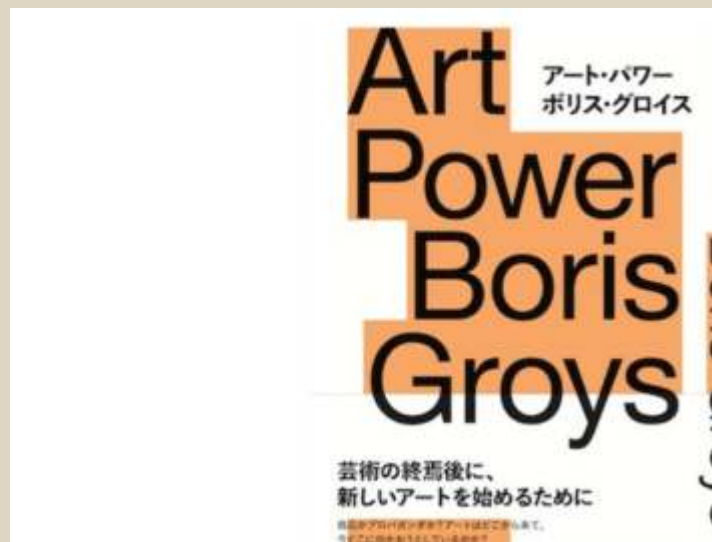

empty room, which was a shocking concept to many in the art world. The event not only provoked discussion within artistic circles but also sparked philosophical debates among the likes of Jean-Paul Sartre and Albert Camus. We can picture how they drank Klein's blue drink, which consisted of gin, Cointreau, and methylene blue at the gallery and urinated in blue the following day. Clert allowed Klein to occupy her gallery space with his monochromes and his patented color, which led to the gallery becoming a pioneer in contemporary art.

Share your experience of your curatorial practice. The role of the curator and the ways of collaborating with artists.

Boris Groys suggests that curators have taken on the role of creating a new poetic reality. However, there are certainly many challenges beyond poetics that curators face. In Georgia, the perception of the curator's function and its importance often seems inadequate. I am frequently surprised by the fact that artists will invite a curator to an exhibition post factum, and treat them as mere managers or organizers of an event.

I agree, this is an important matter. We need functional separation and precise wording. You may write a text for a certain exhibition, but this does not make you a curator – only an author. You may plan and organize an event, but this does not make you a curator either. Even with my limited experience, I can note that you do not automatically become a curator of every project you are involved in organizing. Ideological development is key for me.

Indeed, when the artist invites the curator in the final stages of an exhibition, it seems as though the curator's presence legitimizes the show. I find it fascinating how Andrea Fraser, a prominent figure in institutional criticism, compares the structure and institution of the art world to melancholia. She argues that the institution is so ingrained in our sense of self that we cannot imagine our existence without it. Similarly, the artist seems to rely on the critic/curator constantly, even for their text, which gives the exhibition a different level of significance.

When examining the dynamic between the artist and the curator, it is crucial to acknowledge the duality of the curator's role - on one hand, they act as a subject with their own artistic vision and approach, while on the other hand, they strive to maintain objectivity and establish a creative space that encourages contemplation and reflection.

The biggest challenge in the curatorial process is securing funding. The curator must put in a lot of effort to obtain financing for the project, and the exhibition itself is a very temporary and fleeting process. It is like a performance that does not last for long.

Furthermore, the curator does not know in advance how it will evolve, like the exhibition "Self-portrait with a Mirror." As I mentioned earlier, it is common for artists to not accept the curator's sole authority. However, I believe that a curator will never have such a dominant function in the artistic process. Instead, curators need to mediate and receive feedback from both the artist and the audience. In this way, power is transformed into an opportunity to create a new reality through collaboration.

Important exhibition/collaboration that was memorable in the Georgian context

I will remain subjective and share my personal experience as the curator of the "Self-Portrait with a Mirror" exhibition, which remains a significant and ongoing learning process for me. As an art historian, I do not perceive myself solely as a curator, but also as a lecturer and teacher who conducts research. Therefore, I occasionally feel compelled to showcase my research, observations, and relationships in the form of an exhibition. The "Self-Portrait with a Mirror" exhibition has been a thought-provoking experience for me in many aspects. Perhaps I need some time to gain enough distance and form an objective assessment. However, all the different components are undoubtedly worthy of analysis. This analysis can be based on immediate impressions or, perhaps, an emotion-free environment may be more favorable after some time. The most significant achievement for me was that the exhibition transcended the boundaries of the gallery and exhibition space and became a kind of phenomenon. We will only be able to determine what kind of phenomenon this was and how it should be judged after some time and analysis. Someone

suggested that I create a documentary on this topic, but I am not sure yet. I will consider it.

I spent a lot of time reflecting on the essence of this exhibition - its concept and form. I carried it with me like my own child... During the pandemic, when we were left alone with ourselves, I had to spend a lot of time in front of the screen because of my work as a lecturer, as Zoom and online lectures were the only form of communication with my students. Looking at my own reflection in such intensity made me think about the idea of a self-portrait. I began to ponder about who I really am, who the person I see in the mirror is, and what I want to share with the world. Including the mirror reflection concept in this exhibition was a carefully considered idea inspired by Lacan's theory. The mirror in the exhibition reflects not only the "I" or "Is" of the participating artists or the curator, but also the selves of all those who see the exhibition and are touched by its concept. The exhibition became a complex and multi-layered story about society and art.

I am intrigued by the events that unfolded during this exhibition. I can't help but wonder how we will view it in a year's time when we revisit it. I want to envision different scenarios and examine them from various perspectives. If we approach this story using Kurosawa's framework, it appears to be a highly creative endeavor. This exhibition intertwines the concept of self-portraiture with the past and present, creating multiple layers of meaning. It would be fascinating to discuss these connections and contrasts, particularly in light of Sandro Sulaberidze's unplanned act of self-expression during the exhibition opening.*

It pains me that this idea, like a child, is emotionally intertwined with me at such extremes. This is a child who I failed to communicate with. Artworks tend to take on a life of their own when you let go of them, out of your control. Just like that, this exhibition grew into a much bigger phenomenon that still seems to linger in a state of limbo, without a clearly defined place.

Creative, social, and theoretical dimensions. What would you say are the relevant challenges of today and how can curatorial initiatives be developed in this direction?

Art historian curators, gallerist curators, and artist curators are the three types of curators. The involvement of artist curators, who are not restricted to a particular space, opens up the potential to transform curatorial methods fundamentally. Currently, there are two dominant models: the private gallery and the general working approach of museum curators. The work of independent curators is a separate, but critical matter because they have no direct connection to an institution and, therefore, develop curatorial strategies in partnership with artists.

It is intriguing to consider the trajectory of artist-curators in today's art world, as their approach can potentially inspire a new alternative. This alternative could be a collaborative effort between artists and art theorists/curators that are not directly associated with any institution, allowing for greater creative freedom. While a curator who is also an art historian may prefer to work within a museum to maintain a connection with the past, an artist may have a completely different perspective. However, at this point, I am more interested in hearing the independent artist's voice and what they want to communicate. Going back to the topic we previously discussed, the protest by artists at documenta 5 was related to the role of the curator, their authority, and how they choose to display works in a space. Such protests often occur during group exhibitions. From my experience, artists frequently inquire about their placement in relation to other artists, and I would always remind them that the curator ultimately makes those decisions. After all, it is their work and effort...

In order to fully understand the situation, it is important to listen to the perspective of artists. It seems that they do not realize the extent of their power and the impact that their work can have. While I am a proponent of postmodernism, I am particularly drawn to the work of avant-garde artists. After all, the term "avant-garde" is translated as "the front-line force". I have a strong desire to see artists at the frontlines in our current context.

On February 4, 2023, the National Gallery opened the exhibition "Self-Portrait with a Mirror," curated by Ketj Shavgulidze and presented by the Culture Center Atinati. During the exhibition, young artist Sandro Sulaberidze spontaneously removed his work from the wall and left the message "Art is alive and independent!" written with a pink marker on the wall. As a result, the National Gallery management called the police, and the curator was questioned regarding the incident. The artist was charged with theft (Article 177, Section 2, Subsection a). Upon the request of the museum administration, the exhibition organizers removed the message. The incident sparked high public interest and debate, and a protest was held in support of the artist's right to self-expression, with signatures collected calling for the end of the legal investigation against him. Some of the participating artists and the exhibition curator publicly condemned the legal action against the artist in letters and appeals. The case against Sandro Sulaberidze was eventually dropped, but some participating artists still decided to withdraw their works from the exhibition as a form of protest. Despite high public interest, the exhibition was closed early by the museum management decision.

ვ ა ო მ წ ე რ ე თ ე ლ ი

1. ხელოვნება და დროითი განხორციელება. ამ მიმართულებით გაგვიჩვენეთ თქვენი დამოკიდებულება ეპოქისა და კონტექსტის ურთიერთკავშირზე

დღევანდელობაში ხელოვანის, როგორც ადამიანის და მოქალაქის აღქმა არის ძალიან მნიშვნელოვანი, როცა გაცნობიერებულად მხოლოდ ვინრო ეგოს გაგებიდან აღარ ხდება პროცესების დანახვა. მაგალითად, აგროკულტურასა და პერმაკულტურას ერთი შეხედვით არანაირი კავშირი არ აქვს ხელოვნებასთან, მაგრამ დაახლოებით 10 წლის წინ ჩვენ ამ სასწავლო პრაქტიკების ხელოვნების კონტექსტში ინტეგრირება გადავწყვიტეთ. ამან უნიკალური გამოცდილებები მოიტანა რაც პრაქტიკული გამოცდილება და არა თეორიული. ამ თემებთან კავშირში ჩამოყალიბდა ტრინალეს თემატიკა მიკროკლიმატი განათლებაში. პერმაკულტურის პრაქტიკებმა სტუდენტებში განავითარა სხვა სოციალური ვარემო, მათ დაკარგეს სტატუსები ქალაქის, ადგილის, იდენტობის და სრულიად თანაბარი მნიშვნელობის მქონე პოტენციური დაინახეს, რამაც სხვა ერთიანობა შექმნა.

პანდემიამაც შეცვალა დროის და კავშირების აღქმა. ორი წელია მე თვითონ გავდივარ როგორც იოგას პრაქტიკებს, ასევე გავაკეთე ონლიან კურსი, სადაც 200-ზე მეტი ადამიანი შემოქმედებითად გაიხსნა და ეს გამოცდილება მიიღო. ზოგადად ვფიქრობ, ძალიან მნიშვნელოვანია იმ ადგილის გააზრება, სადაც ვცხოვრობთ. საქართველოს აქვს უდიდესი პოტენციალი, როგორც ქვეყანას, მაგრამ ასევე არის დიდი აცდენა საზოგადოებრივ აღქმებთან. ჩვენ ვერ აღიქვამთ ამ პოტენციალს. ერთი საინტერესო დაკვირვება ჩემთვის, რომ ამ ადგილს ბუნებრივად ახასიათებს ინკლუზიურობა, ყველა ჩამოდის აქ და ინტერესდება ამ სივრცით, თუმცა ვინც აქ ცხოვრობს, ადგილობრივები ექსკლუზიურობაზე ორიენტირებულნი ვართ. სინამდვილეში ეს არ არის საქართველოს ბუნებრივი იდენტობა და მდგომარეობა. ჩვენი ნამდვილი ბუნება ინკლუზიურობაა.

2. გაგვიჩვენეთ გამოცდილება თქვენი საკურატორო პრაქტიკის შესახებ. კურატორის როლი და ხელოვნებთან თანამშრომლობის ფორმები

მე თვითონ არ ვარ კურატორი და ამ პერსპექტივიდან არ ვიყურები, თუმცა ამ საქმიანობით ვარ დაკავებული. ჩემი აზრით, დღეს განყენებულად კურატორობა უკვე ცოტა დრომოჭმული კონცეფციაა, განსაკუთრებით ეკონომიკური კრიზისის შემდეგ. ეს განპირობებულია დღევანდელი კულტურის პოლიტიკითაც, იმ ფაქტით, რომ ყველა არტისტი გახდა კურატორი, მენეჯერი, პროდუსერი, რადგან სხვანაირად ვერ ფინანსდება. თანამშრომლობა, კვლევა, პროექტის დაწერა, ის ყველაფერი რასაც აკეთებდა კურატორი ადრე, არტისტებმა აიღეს საკუთარ თავზე და ამან თამაშის ახალი წესები შექმნა. ეს კარგია რამდენიმე მიმართულებით. საკურატორო საქმიანობაში, ხშირად მხოლოდ თეორიული ცოდნით ადჭურვილი ხალხი იყო ჩართული, ხელოვანი კი არის სახელოსნოდან, პრაქტიკული შემოქმედებითი გამოცდილების მქონე. ხელოვანისთვის სივრცითი აზროვნება უფრო სხვაა, ვიდრე ტექსტუალური აზროვნება. შესაბამისად, გამოფენის დიზაინის გასაკეთებლად არტისტს სხვა უნარები აქვს. სივრცობრივი და თეორიული აზროვნება სხვადასხვა რამეა და რადგან ჩვენ ვსაუბრობთ ფიზიკურ გამოფენაზე ან ადგილ-სპეციფიკურ ნამუშევარზე ეს არტისტისთვის უფრო გამოცდილებაზე დაყრდნობითაა. სწორედ ასეთ ჰიბრიდიზაციას დაეფუძნა ჩვენი პროგრამა CCA-ში შემოქმედებითი მედიაცია, რომ ორგანული ყოფილიყო

კურატორის, ხელოვანის, პროდუსერის სინთეზი. ამ მიდგომით სახელმწიფოსთან და კანონმდებლობასთან ურთიერთობაც შემოქმედებაა.

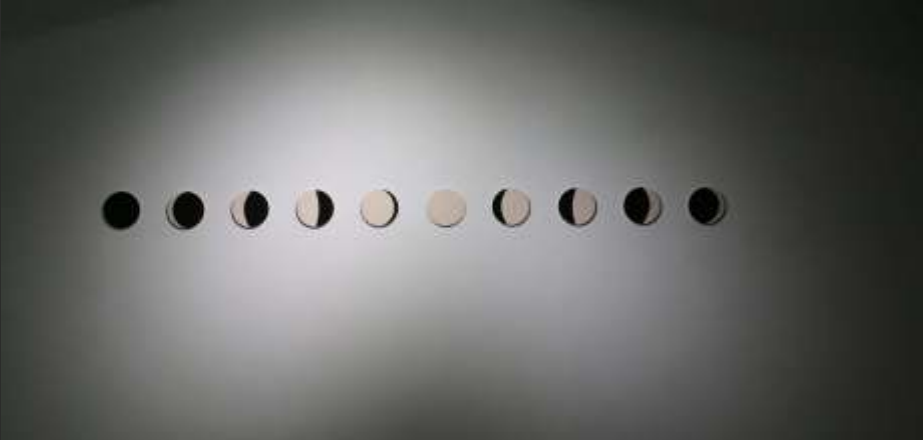
3. მნიშვნელოვანი გამოფენა/თანამშრომლობა, რომელიც განსაკუთრებულად დაგამახსოვრდათ საქართველოს კონტექსტში

ჩემი გამოცდილებებიდან მნიშვნელოვნად მახსენდება ნიუ-იორკში ჩუბიკას (ნინო ჩუბინიშვილის) და 5 ხელოვანის გამოფენა. როცა ასეთ სივრცეებში რაიმეს აკეთებ ყოველთვის გამოცდასავით არის და თან ახლავს გამონკვევებიც. ორივე შემთხვევაში ჩვენი ეს მცდელობა, რომ უფრო ცოცხლად გვეჩვენებინა გამოფენა ძალიან წარმატებულად შეფასდა და 10 აუცილებლად სანახავ გამოფენებში მოხვდა. ეს პროექტი იყო მარტივი და სიმარტივეში კომპლექსური, არაეფექტზე გათვლილი, არამედ მრავალშრიანი, ღრმა და გარკვეულწილად ჰერმეტიულიც.

ჩემთვის ასევე ძალიან ღირებული პროექტია „Make your School“, რომელიც განხორციელდა ტაივანში. ეს იყო ზურა ცოფურაშვილის და ჩვენი ერთობლივი იდეა, რომ წარგვედგინა ჩვენი სკოლა და მიგვეჩვენებინა იდეა, იმაზე, თუ როგორ შეუძლია ყველას საკუთარი პროგრამა განავითაროს. ეს გამოფენა ორ სივრცეში გადამხანილდა. ერთი სივრცე იყო საგალერეო, უფრო კლასიკური წარდგენისთვის. სივრცის მეორე ნაწილი იქვე მოძიებული მეორადი მასალებისგან დამზადებული ავეჯით იყო აწყობილი და ერთგვარი Pop Up არაფორმალური აუდიტორია გაკეთდა. შემოქმედებითი მედიაცია იყო პროგრამის მთავარი იდეა და ზურა ცოფურაშვილის გენიალური მიგნება აღმოჩნდა ის, რომ ადგილობრივად ტაივანში მყოფ ადამიანებს ჩვენ პროგრამაზე დაყრდნობით თავის ვორქშოპების მასპინძლობა და განხორციელება შეძლებოდათ. ამ გამოფენის ბაზაზე ადგილობრივებმა შექმნეს თავიანთი მატრიცა, ვორქშოპების სისტემა და 30 საგანმანათლებლო აქტივობა განხორციელდა. ამაში საინტერესო სეგმენტი იყო პრაქტიკის და შემოქმედებითი მიდგომის გაერთიანება, გაერთიანდა სკოლა და გალერეა. საინტერესო პერსპექტივა აღმოჩნდა ისიც, რომ ეს ინიციატივა თვითონ გახდა მეტაგამოფენა, ბუნებრივი ინტერესი გამოიკვეთა იმაზეც თუ რა რა არის რეალურად ნამუშევარი, როგორც ამ გამოფენის ნაწილი.

4. **შეიქმედებითი, სოციალური და თეორიული განხორციელება. დღევანდელობის აქტუალური გამოწვევად რას დაასახელებდით და როგორ შეიძლება ამ მიმართულებით შეიქმედებითი (საკურატორო) ინიციატივების შექმნა?**

იმპულსური არსებობა არის ჩვენი საზოგადოების ძალიან დიდი გამოწვევა და ამ იმპულსურობაში ისეთ ენერჯია იხარჯება, რაც არაფრის მომტანია. ცნობიერების გაზრდა და რეალიზება ხდება იმპულსურობის და კომპლუსიურობის დამშვიდებით, საკუთარი ეგოს დაბალანსებით. ჩვენი ცნობიერება ან მუშაობს ჩვენ წინააღმდეგ ან ჩვენთვის. ხშირ შემთხვევაში ჩვენ საზოგადოებაში არაა გათვინობიერებული საკუთარი არსებობა. მთელ ცივილიზაციებშია დიდი ხნის ცოდნა იმასთან დაკავშირებით, რომ თუ საკუთარ არსებობაში შიგნიდან არ შეიხედავ და იქ არ დალაგდები, გარემოში ვერაფერს ვერ დააღაგებ და ვერც შეცვლი. მთავარი გასაღები არის ინდივიდის შიგნიდან გაცნობიერების პროცესი, სადაც ეგოს პერსპექტივა მე-დან „ჩვენზე“ გადადის. იოგაც ამას ნიშნავს – კავშირს, ეს მგონია არსებითად შემცვლელი, მით უმეტეს მაშინ, როდესაც თანამედროვე დროში ცოდნაზე წვდომა არის ბევრად მარტივად შესაძლებელი. თუ საზოგადოება და ინდივიდები ამ საზოგადოებაში გარკვეული დისციპლინით ცხოვრობენ, უფრო კეთილშობილები და საუკეთესო პოტენციალის მქონენი არიან. ადამიანი, რომელიც ძილის ფაზიდან გამოდის და იღვიძებს ერთგვარად გამოყოფილი სამყაროსგან და ზუსტად ამ სიტუაციაში მნიშვნელოვანი ხდება სამყაროსთან შესაბამისობაში ყოფნა. ამისათვის კი შინაგანი კალიბრაცია ძალიან არსებითი, ეს კალიბრაცია იოგას მეცნიერება და პრაქტიკაა, რომელიც ცხოვრებაშიც და შემოქმედებაშიც გაცნობიერებულ აქტივობებს განაპირობებს.

Vato Tsereteli

1. Art and Temporal Dimension – share your approach towards the interrelation between the epoch and the context.

Perception of a contemporary artist as a person and a citizen is vital. The processes are no longer observed through a narrow ego lens. Even though seemingly unrelated to art at first glance, ten years ago we set out to integrate practices related to agriculture and permaculture into the artistic context. This brought immense practical, not theoretical experience. The theme for the Triennale, "Microclimate in Education," was developed around these topics. Through the implementation of permaculture practices, students were able to experience a different kind of social environment. They shed their city-based statuses, places, and identities and recognized the potential for a truly equal humanity, resulting in a newfound sense of unity.

The pandemic also reshaped our perception of time and relationships. I have personally been practicing yoga for the past two years, and I have also established an online course where over 200 individuals were able to tap into their creativity and gain this valuable experience. Generally, I think understanding the place where we live is utterly important. Georgia is a country with immense potential, but unfortunately, there is a significant gap in public perception which prevents us from recognizing this potential. It is interesting to note that inclusiveness is a natural characteristic of this place, as evidenced

by the interest shown by visitors from all walks of life. However, those of us who live here tend to focus on exclusivity, which is not the true identity or nature of Georgia. Our inherent nature is one of inclusivity.

2. Share your experience of your curatorial practice. The role of the curator and the ways of collaborating with artists.

Although I am engaged in curatorial activities, I am not a curator and therefore, may have a different perspective. In my opinion, the concept of curation, as it is currently understood, has become somewhat outdated, particularly in the aftermath of the economic crisis. This is largely due to the prevailing politics of contemporary culture, which has resulted in artists taking on multiple roles as curators, managers, and producers in order to secure funding. As a result, collaboration, research, and project development, which were traditionally the prerogative of curators, have now been adopted by artists, leading to new ground rules. There are several advantages to this shift in the roles of artists and curators. In traditional curatorial practices, only individuals with theoretical knowledge were typically involved, while artists, who have practical creative experience, were often excluded. However, artists possess unique skills and experiences that enable them to approach exhibition design from a different perspective. Since exhibitions and site-specific works are physical in nature, an artist's spatial perception is particularly valuable

in this context. This hybridization of roles was the basis for our program Creative Mediation at CCA, which aimed to create an organic synthesis of curator, artist, and producer. With this approach even relationships with the state and legislation can be considered creative work.

3. Important exhibition/collaboration that was memorable in the Georgian context.

One exhibition that stands out in my memory is the Chubika (Nino Chubinishvili) exhibition featuring five artists in New York. Mounting exhibitions in such spaces is always a test and comes with its fair share of challenges. However, in both cases, our attempt to enliven the exhibition was considered highly successful and was even included in the top 10 must-see exhibitions. This project was characterized by a unique blend of simplicity and complexity, not intended for superficial effect but multi-layered, deep, and somewhat hermetic in nature.

I find the "Make your School" project implemented in Taiwan to be highly valuable as well. The project was a joint idea between Zura Tsopurashvili and myself, and aimed to showcase our school while inspiring others to develop their own programs. The exhibition was divided into two spaces, with one being a traditional gallery setting for a more classic presentation, while the other space was furnished with repurposed materials sourced locally, and an informal Pop-Up auditorium was created. The main concept of the program was centered around creative mediation, and Zura Tsopurashvili had the ingenious idea that local individuals in Taiwan could host and implement their own workshops based on our program. The exhibition inspired the locals to create their own matrix, including a system of workshops and the implementation of 30 educational activities. The combination of practical and creative approaches, as well as the integration of school and gallery spaces, was an interesting aspect of this initiative. Moreover, it turned out that the initiative itself became a meta-exhibition, emerging a natural interest as to what works were actually part of this exhibition.

4. Creative, social, and theoretical dimensions. What would you say are the relevant challenges of today and how can creative (curatorial) initiatives be developed in this direction?

The impulsive nature of our society poses a significant challenge, as it results in wasted energy on unproductive endeavors. Calming impulsivity and compulsiveness, and achieving a balance of one's ego, can help to raise awareness and promote self-realization. Our consciousness can either work for us or against us, and in many cases, society is not fully aware of its own existence. Throughout history, civilizations have recognized that one must first look inward and harmonize their own existence before attempting to change anything external. The process of becoming self-aware and shifting the ego's perspective from self to a more collective "us" is key. This is also the essence of yoga - connection. In modern times, access to knowledge is much easier, making yoga a powerful tool for personal growth and societal change. Living with discipline can lead to nobility and one's highest potential. When a person wakes up from their slumber, they may feel separated from the world, and in this situation, it is essential to be in tune with the world through internal calibration. The practice of yoga offers this means of internal calibration that can help individuals achieve conscious activities in their routine and in creative work.

საგადასახიფთავო სამსახური

1 ხელოვნება და დროითი განზომილება. ამ მიმართულებით თქვენი დამოკიდებულება ეპოქისა და კონტექსტის ურთიერთკავშირზე

ნებისმიერი ეპოქის ისტორიის არსს ვერ გავიგებთ ხელოვნების ფაქტორის გარეშე. ხელოვნება უზრუნველყოფს „დროის სულის“ გაგებას, ის პოულობს ფორმას ამა თუ იმ მნიშვნელოვანი, ადამიანური გზავნილისთვის, რომელიც მუდმივად განახლებადია, თავიდან იბადება ყოველ ახალ საზოგადოებასა და თაობაში. ცოდნას სხვადასხვა ეპოქის ეგზისტენციალური გამოცდილების შესახებ მხატვრული ფორმების მრავალფეროვნების შესწავლა სჭირდება. თანამედროვე პროცესების კონტექსტებიდან აღმოცენებული ლოკალური, თუ საერთაშორისო სახელოვნებო ტენდენციები გვეხმარება გავიაზროთ დრო, რომელშიც ვცხოვრობთ.

2 გაგვიზიარეთ გამოცდილება თქვენი საკურატორო პრაქტიკის შესახებ. კურატორის როლი და ხელოვანთან თანამშრომლობის ფორმები

კურატორული მიდგომები და ხედვები ისევე განსხვავდებიან ერთმანეთისგან, როგორც თვითონ ხელოვანები. ჩემი გამოცდილებიდან და ინტერესებიდან გამომდინარე, შემიძლია ვთქვა, რომ ეს, პირველ რიგში, არის ძალიან ძლიერი შემოქმედებითი დაძაბულობის ფონზე მიმდინარე თანამშრომლობა. მე მაინტერესებს ის მხატვარი, რომლისთვისაც უპირატესი ხელოვნების სამსახურში ყოფნაა, ვისი შემოქმედებაც ხელოვნებით „შეპყრობილობას“ გულისხმობს. ასეთ შემთხვევაში ჩვენ ერთად ვმუშაობთ სივრცესთან, სადაც აუდიტორიას უნდა შევხვდეთ და მას შევუქმნათ პირობები, რომ ამა თუ იმ მხატვრული „აღმოჩენით“ კონსტრუირებული ატმოსფერო მის გამოცდილებადაც იქცეს.

3 მნიშვნელოვანი/თანამშრომლობა, რომელიც განსაკუთრებულად დაგამახსოვრდათ საქართველოს კონტექსტში

ასეთი საკმაოდ ბევრია და გამოიჭირდება რომელიმე გამოვყო. უახლესი პერიოდიდან შემიძლია დავასახელო ორი სოლო შოუ, რომლებზეც გასულ წელს ვიმუშავე ეროვნული გალერეის სივრცეში. ეს იყო ტატო ახალკაციშვილის და ზურა აფხაზის (აფხაზაშვილი) გამოფენები. ტატოს გამოფენის მხარდამჭერი და ორგანიზატორი მედია პლატფორმა ათინათი იყო, ხოლო ზურას გამოფენის კი დედიკას გალერეა. ეს ორი მხატვარი რადიკალურად განსხვავდება ერთმანეთისგან, სრულიად სხვადასხვა მხატვრული და მსოფლმხედველური სისტემები აქვთ და საექსპოზიციო ამოცანებიც შესაბამისად განსხვავებული იყო. ამ პროექტებზე წლების განმავლობაში ვმუშაობდით და ვგეგმავდით ორგა-

ნიზატორებთან ერთად. თითოეული მათგანი ხანგრძლივი სამუშაოს კარგი დასასრული იყო. შემოძლია გულახდილად ვთქვა, რომ ეს ორივე პროექტი მართლა ჰგავდა საინტერესო მოგზაურობას დამთვალეიერებელთან ერთად და მათი რეაქციები იყო ძალიან დამაფიქრებელი და გამამდიდრებელი.

4 შემოქმედებითი, სოციალური და თეორიული განზომილებები.
დღევანდელი აქტუალური გამოწვევად რას დაასახელებდით და როგორ შეიძლება ამ მიმართულებით საკურატორო ინიციატივების შემუშავება?

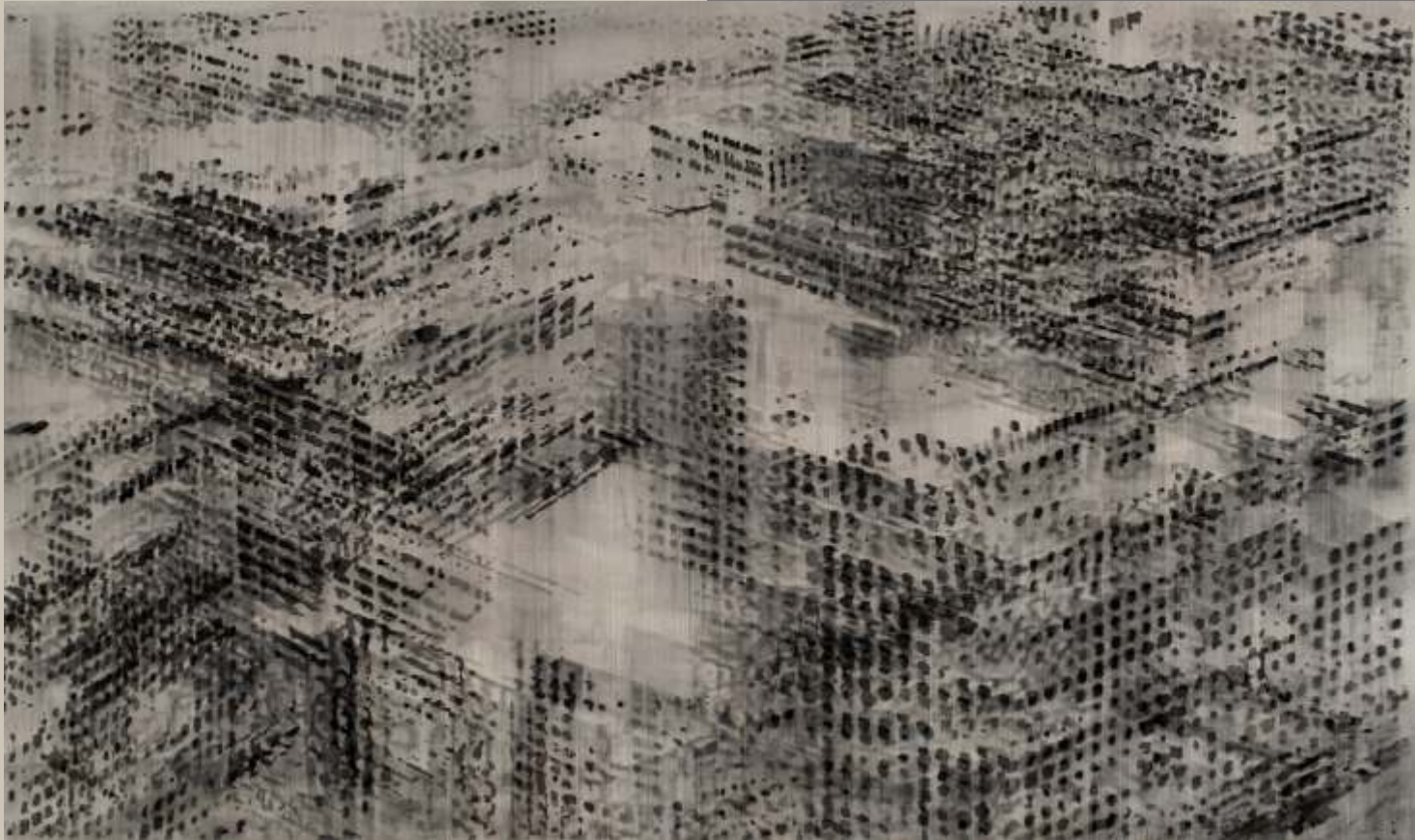
მნიშვნელოვანია იმ კონკრეტული სივრცის სპეციფიკის სიღრმისეული ცოდნა, რომელშიც ვცხოვრობთ. ამის გარეშე ვერ შევძლებთ ვითანამშრომლოთ დანარჩენ სამყაროსთან და იმათთან მივიტანოთ ჩვენი გამოცდილება, ან აქ შევქმნათ პირობები სხვა ქვეყნების ხელოვანებისა და ხელოვნების შემოსვლისთვის. აუცილებელია ინდივიდუალური, მკაფიოდ გამოხატული ორიგინალი პროექტების მხარდაჭერა, ახალგაზრდებისთვის ალტერნატიული სივრცეების გახსნა და ასევე, აუდიტორიასთან მუშაობაც, საგანმანათლებლო პროგრამებიც.

ზურა აფხაზის მულტიმედიური გამოფენა, ქვების ხმაური, წარმდგენი “დედიკას გალერეა”, ეროვნული გალერეა, 2022

Khatuna Khabuliani

Zura Aphkazi, *Noise of Stones*, Georgian National Gallery, presented by "Dedicace Gallery", 2022

1. Art and Temporal Dimension – share your approach towards the interrelation between the epoch and the artist.

We cannot fully grasp the essence history of any period without the art factor. Art enables us to comprehend the "spirit of the time" and shapes important human messages, which are constantly redefined and reborn in each new society and generation. To gain insight into the existential experiences of different eras, it is essential to study a variety of artistic forms. Both local and international artistic trends that emerge from the context of contemporary processes can assist us in comprehending the times in which we live.

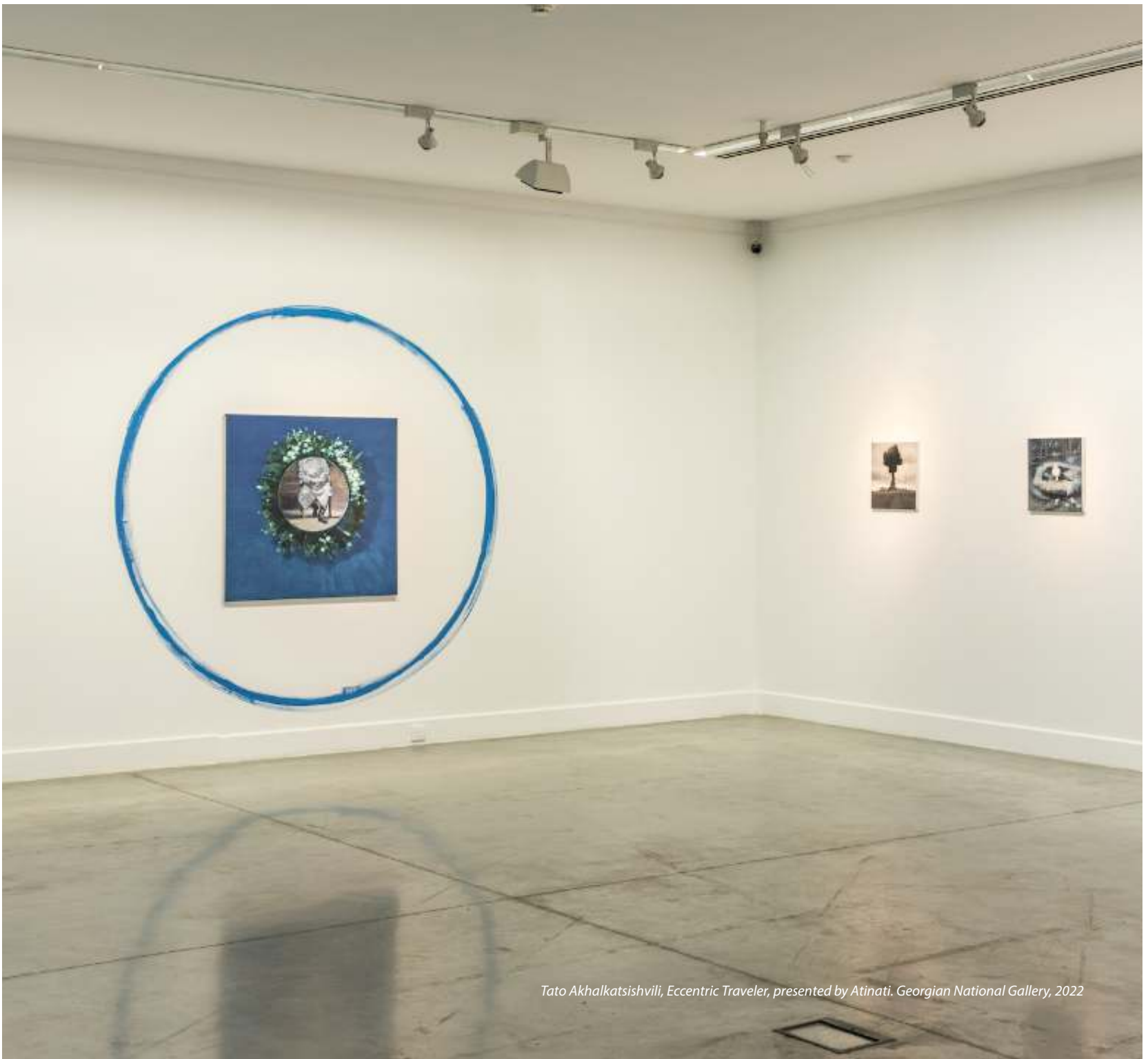
2. Share your experience of your curatorial practice. The role of the curator and the ways of collaborating with artists.

Just as artists have unique styles and visions, curators also have distinct approaches. From my personal experience and interests, I believe that curating is a collaborative process that involves a strong creative tension. I am particularly drawn to artists who wish to serve art and display an obsessive passion for it. Together, we work to create a space where the audience can immerse themselves in the atmosphere of the artist's unique discoveries.

3. Important exhibition/collaboration that was memorable in the Georgian context.

Pickin just one exhibition that I worked on is a difficult task since there have been many, but I can mention two recent solo shows that were particularly memorable. Tato's exhibition was supported by platform Atinati, and the Zura's exhibition was organised

Tato Akhalkatsishvili, Eccentric Traveler, presented by Atinati. Georgian National Gallery, 2022

by Dedicace Gallery. These were the exhibitions of Tato Akhalkatsishvili and Zura Apkhazi (Apkhazashvili) at the National Gallery last year. Despite being vastly different artists with unique artistic and worldview systems, we had been planning and working on these projects together with the organizers for years. The exhibition goals were accordingly different for each show. However, both exhibitions were rewarding and enriching experiences that felt like a journey with the audience. Their reactions were thought-provoking and added depth to the experience.

4. Creative, social, and theoretical dimensions. What would you say are the relevant challenges of today and how can creative (curatorial) initiatives be developed in this direction?

Having a profound understanding of the unique characteristics of the space we inhabit is crucial. It enables us to collaborate with the rest of the world and share our experiences, as well as facilitate the entry of artists and art from other countries into our own. We need to encourage distinct and authentically expressed individual projects, establish alternative spaces for emerging artists, and prioritize working with the audience and implementing educational programs.

სამსონ ლეჟავა

ისტორიული რეკონსტრუქცია

ალექსანდრე ბანძელაძე

ქართული სახელოვნებო სივრცის გამორჩენილი ფიგურა

ფრაგმენტი კვლევითი წერილიდან
„ალექსანდრე ბანძელაძე ქართული სახელოვნებო სივრცის გამორჩენილი ფიგურა.“
აღნიშნული კვლევა სრული ვერსიისთ დაბეჭდილია წიგნში ალექსანდრე (შურა) ბანძელაძე,
თბილისი, 2017

ალ. ბანძელაძის აბსტრაქციონისტულმა ტილოებმა სრულებით ახალი ეტაპი დაამკვიდრა ჩვენს მხატვრობაში. ინფორმაციული სიმწირის მიუხედავად, ოსტატი აღწევს XX საუკუნის ძირეულ მიდგომათა და ხერხთა მოხელთებას, რაც მის მხატვრობას უახლესი დროის კონტექსტი ორგანულად რთავს. ეს ცხადია, ეხება მის აბსტრაქციონიზმსაც, რომლის დამკვიდრებაში დავით ვაკაბაძის შემდგომ, გადამწყვეტი როლი აქვს შესრულებული. 1960-იანი წლების დასაწყისშივე გამოიკვეთა, რომ იგი უკომპლექსოდ შეეცადა ამ ურთულესი მიმდინარეობის წვდომას.

ალ. ბანძელაძის აბსტრაქციონისტული ტილოები “პროცესუალურია” შესრულების აქტის გამახვილებითა და თავისებური “აქტივიზმით”. მონასმები “ნაქადოვან-დავლური” და პოლირიტმიულია. ეს “სურათები” სენსორულიც არის და გრძნობითობის მძლეველიც, “ბიოენერგეტიკულიცა” და „გემატერიოლოგისაკენ“ სწრაფვით გამორჩეულიც. მთლიანობაში მხატვარი არა მარტო დაეუფლა აბსტრაქციონიზმის ენას, არამედ ნათელყო მჭკრმეტყველების უნარიც ამ ენაზე.

მის აბსტრაქციონიზმში ჩენილი მძლავრი, ზოგან ლამის ბობოქარი ენერჯები ცხადყოფს, რომ იგი საცნობ ატმოსფეროში აღმოცენდებოდა თუნდაც ვიღეემ დეკუნინგის გვერდით, თუმცა დეკუნინგის ტილოზე ვერდატეულ, ფეთქებად, „ალტკინებულ ძალებთან“ მიმართებით, ალექსანდრე ბანძელაძე მაინც გაცილებით ზომიერ ოსტატად აღიქმება, რაც ჩვენი კულტურული ტრადიციის მახასიათებელიც ჩანს.

დავით ვაკაბაძის აბსტრაქციებთან შედარებისას ცხადი ხდება, რომ დავითი ბუნებრივი, უშუალო თანამონაწილე იყო მისი დროის ნაკადისა, ხოლო ალ. ბანძელაძე, მართალია, უმაღლესი რანგის, მაგრამ „ნეოავანგარდისტი“, თანაც დიდხანს იგი ხომ თითქმის „მარტოსული“ აბსტრაქციონისტი იყო, რაც შინაგანი მოტივაციისა და თვითრწმენის უდიდეს სიმტკიცეს ნათელყოფს. (ილია ზაუტაშვილის აზრით, მასთან აბსტრაქტული ექსპრესიონიზმის ნიშნები კი არაა მთავარი, არამედ პირველყოფლისა, ახალი კუთხით დანახული ექსპრესია). ამას გარდა, დავით ვაკაბაძისეულ ამ რიგის ქმნილებებში, მთელი „კოსმიური უსაზღვროების“ გადმოცემისას, კლასიკური წესრიგის შემომტანი დამატებითი მოჩარჩოებაც არის ჩართული, ანუ — უზღვაროში იგი მღვარეულობასაც არ ივიწყებს, ხოლო ალ. ბანძელაძესთან ჩვენ მეტ სპონტანურობასაც და „ასიმეტრიულ“ საწყისთა მთელ „გამას“ ვხედავთ. თუმცა რიგ ნამუშევართა წინასწარ ვსკივებში ისიც ჩანს, რომ ზოგიერთი ქმნილება მაინც, პირდაპირ კი არ იშვებოდა ტილოზე, არამედ გარკვეულ, რამდენადმე რაციონალურ „მატრიცებსაც“ გულისხმობდა...

ერთხელ მხატვარი მესაუბრა ხის სტრუქტურაში ჩენილ შინაგან ლოგიკაზე. ეს ნააზრევი მაფიქრებინებს, რომ შესაძლოა, მის „აბსტრაქციათა“ ნაწილისათვის მაინც ნიშნული — „მრდა-ვიტალურობის“ მახასიათებლები, არა მხოლოდ განყენებულად „თვითმბად“ ფორმებს, არამედ რეალურ (თუმცა შეფარულ) პირველსაფეხვლებსაც გულისხმობდა...

ალ. ბანძელაძის შემოქმედებაში გვყავს ლამის „ბაროკულად“ მძაფრი მაგალითები, თუმცა არსებობს სულ

სხვა რიგის, პირობითად, „ანონიმურობით“ გამორჩეული ნაწარმოებებიც. ასეთია მომცრო ტილო ე.წ. „აბსტრაქცია“ (1968), რომელიც თავისი „დანურული“ ანონიმური კონფიგურაციით, რამდენადმე (საკუთრივი ფერწერული საშუალებებით) ეხმიანება. აბსტრაქციონიზმის ზოგი გამოხატულება მასთან „სიურეალისტურ არომატსაც“ ატარებს. ასეთია ცოტათი შემზარავი „მისი უდიდებულესობის გამოსვლა“ (1987). ბოლოდროინდელთა შორის, წარწერებიანებიც გვხვდება, რომლებშიც ჩართულია ლათინური შრიფტი, ასომთავრული და მხედრული. ეს „მესიჯი“ მრავალგანზომილებიანობასაც ამკვიდრებს, პოსტმოდერნული „თამაშისმიერობის“ შემომტანია და არაცნობიერად, შესაძლოა, თვით

„ვერო-ქართულ“ კულტურულ დიალოგსაც კი გულისხმობს საკუთარ თავში...

ალ. ბანძელაძემ არა მხოლოდ თავად განახორციელა დიდი ძალისხმევა ჩართული აბსტრაქციონიზმის დამკვიდრებისას, არამედ ძალიან პოზიტიური როლი ითამაშა მის განვითარებაშიც, ვინაიდან მისი მონაწილეობა თუ გარკვეულწილად – თანამოაზრეებიც, უშუალოდ სრულიადაც არ მისდევდნენ მხატვრის მიდგომებს, არამედ აშკარად საკუთარ გზებსა და სტრატეგიებს ირჩევდნენ, რისი ხელშეწყობის ჩვენი ოსტატიც იყო, როგორც ადრინდელი თავისუფალი შემოქმედებისათვის მებრძოლი პიროვნება, დიდი სტიმულის მიმცემი ახალი გენერაციისათვის. მაგ., გია ეძგვერაძე, როგორც უაღრესად მნიშვნელოვანი ოსტატი, სულ სხვა პრინციპებს მისდევს აბსტრაქციონიზმში. იგი ალ. ბანძელაძეზე ნაკლებ პომოგენურია, გამოარჩევს მრავალშრიანობა და რთულსტრუქტურურობა თუ გენეზით, მხოლოდ ტექსტურულ დონეზეც კი, რომ აღარაფერი ითქვას შინაგან „პალიმფსეტურობაზე.“ ანდა გავისვენოთ მხატვარი-მკვლევარი ილია ზაუტაშვილი, რომელიც თავის მიდგომებში გაცილებით დინჯია, მოთოვილი და ემოციური მუხტის მატარებლობისას, „შეფარულ-სენსიბილური“ სიღრმეების გამტარიც (გაჯერებული, ლაკონური, „ნიშნობრივი“ ფორმებით).

საზოგადოდ, ქართული აბსტრაქციონიზმის სკოლა, მისი საერთაშორისო წარმატების საფუძველზეც, არც ეპიზოდური, და არც ლოკალური მოვლენაა, რაშიც უდიდესი როლი შეასრულა სწო-

“

ხშირად მეკითხებიან, რატომ არ ვსაუბრობ საკუთარ ფერწერაზე; დაუხატე რა საღებავებით ტილოზე, მე ყველაფერი გავაკეთე ამით.

რედ ალ. ბანძელაძემ. ვფიქრობ, ბორის გროისმა სწორად აღიქვა – მათ შორის მის მხატვრობაშიც, დაძაბულობა ინდივიდუალურობის, ნაციონალურობისა და უნივერსალურობის ასპექტებს შორის. თავის მხრივ, გია ეძგვერაძე გამოჰკვეთს, რომ კომპეტენტურ პროფესიონალთა აზრით, ამ სკოლაში ბიოენერგეტიკულობა კი არაა წამყვანი, არამედ პირველყოფისა, ძალიან ღრმა განსულიერებულობა...

Samson Lezhava

HISTORICAL PERSPECTIVE

Aleksandre
Bandzeladze
a prominent figure of the Georgian artistic scene

The article is a fragment of the research essay "Alexandre Bandzeladze, a prominent figure of the Georgian artistic scene." The full version of Samson Lezhava's study is printed in the book Aleksandre (Shura) Bandzeladze, Tbilisi, 2017

The abstractionist works of A. Bandzeladze established a completely new stage in our painting. Even with limited information, the master discovers the fundamental approaches and techniques of the 20th century, organically linking his painting to the contemporary context. This is especially true for his contributions to abstractionism, where he played a critical role following Davit Kakabadze. As early as the 1960s, it was evident that he had a remarkable ease in mastering this complex style.

Al. Bandzeladze's abstract paintings are procedural, highlighting the act of performance and a distinct sense of activism. His strokes are flowing and polyrhythmic, evoking a sensory experience that transcends mere sensuality. These pictures are bioenergetic and characterized by a drive for supermateriality. Overall, the artist not only demonstrated mastery of the language of abstractionism, but also showed eloquence in this mode of expression.

The potent and occasionally exuberant energies in his abstractionism suggest that he was well-versed in the milieu of Willem de Kooning.

However, compared to the verdant and explosive, passionate forces on de Kooning's canvases, Aleksandre Bandzeladze is viewed as a relatively restrained master, characteristic of the cultural traditions of our time.

A comparison with David Kakabadze's abstractions reveals that David was a natural and direct participant in the zeitgeist, whereas Bandzeladze, despite being of the highest rank, is more of a neo-avant-garde figure. For a long time, he was an isolated abstractionist, which underscores his inner motivation and self-confidence. (Ilia Zautashvili notes that for Bandzeladze, it is not the hallmark of abstract expressionism that is important, but the expression seen from a unique perspective.) Furthermore, in Davit Kakabadze's series, in addition to conveying the "cosmic boundlessness," he includes a framework that brings classical order. Even in the boundlessness, he does not forget the limits. In contrast, Bandzeladze's works exhibit more spontaneity and asymmetry. Nevertheless, in the preliminary sketches of several pieces, it is evident that at least some creations were not directly transferred onto the canvas, but instead relied on certain rational matrices...

Once the artist talked to me about the internal logic that reveals itself in the tree structure. This idea leads me to consider that perhaps, for some of his abstractions, the characteristics of growth and vitality are not only present in the abstract, self-binding forms, but also in the actual, albeit concealed, foundations...

I am often asked why I do not speak about my painting; for when I apply the paint to the canvas, I have truly said all that needed to be said.

In Bandzeladze's work, there are examples, intense like baroque, alongside completely different pieces that are distinguished by their anonymity, such as the smaller canvas "Abstraction" from 1968. Despite its suppressed anonymous configuration, this work echoes, to some extent, the baroque style with its own pictorial means. Some expressions of abstractionism in Bandzeladze's work also carry a surreal flavor, as seen in the somewhat frightening "The Majesty's Speech" from 1987. More recent works include inscriptions that feature the Latin script, Asomtavruli, and Mkhedruli, establishing multidimensionality, adding a post-modern playfulness, and perhaps even implying the Euro-Georgian cultural dialogue itself, unconsciously....

კობე ბოლქვაძე

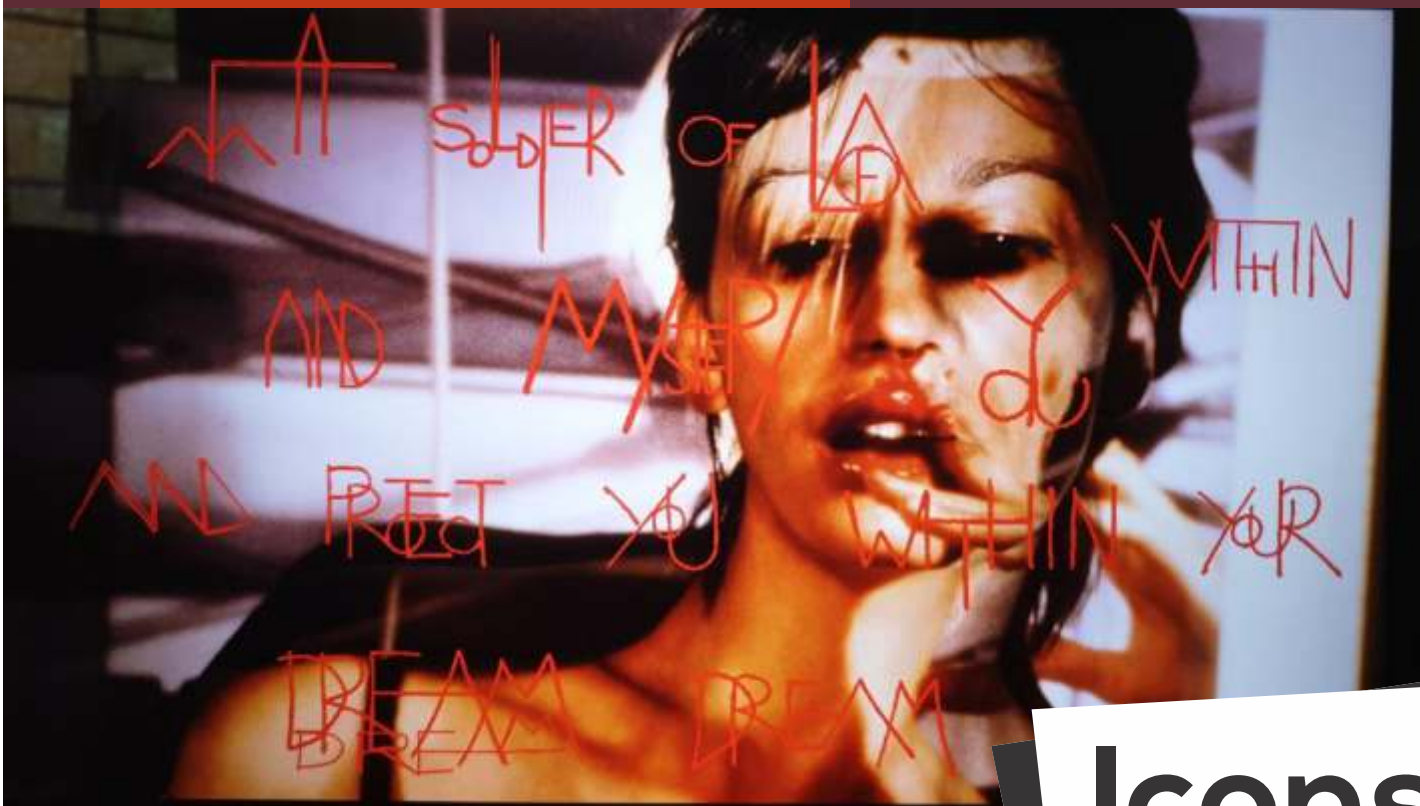
ნიშნები

VS

სიტყვა

საქართველოს ფიქსაცია ევროპაში მედეას მითით ინყება, ქალით, რომელიც ყველა წყობამ თავისი შიშებიდან გამომდინრე შთანთქა.... მედეა საქართველოს ევროპასთან დამყარებული ინტერკულტურული ურთიერთობის სიმბოლოა, თუმცა კანონების მოყვარული დასავლური ცივილიზაცია ირაციონალურ იმპულსებს, მედეასა თუ საქართველოს სახით, არ აძლევდა ინტეგრაციის საშუალებას. იქმნება ერთგვარი ბიპოლარული კულტურული ველი, საქართველოსა და ევროპას შორის. ევროპისთვის ველური, ჩაკეტილი ქართველი ქალი-მედეა სუბიექტურად აღიქვამს ადამიანის თავისუფლებას, რომელიც ემიჯნება თავისუფლების დასავლურ, უნიტარულ მოდელს...

5 განსხვავებული ქალი არტისტი, განსხვავებულ მედიებსა და დეკადებში ცდილობდნენ ამ პრობლემის გაშლას, გაგებას. ნაწილი მათი ნამუშევრების უბრალოდ ერგება ამ საგამოფენო კონცეფციას, ნაწილი კი შეიქმნა გამოფენისთვის. ლეილა შელია, ქეთი კაპანაძე, მაია ნავერიანი, ნინო ზირაქიშვილი და ნუცა ესებუა განსხვავებულად აღიქვამენ მედეას სახე-ხატს, რაც მათ ნამუშევრებშიც აისახა. 5 ქალი არტისტისთვის მედეას არქეტიპი თანმსდევია. ქალური ტრაგიზმი, შიში, მარტობა, მსხვერპლშენიშვა, სიყვარული, აგონია ხელოვანების სახით ენაში თავისებურად იჩენს თავს. მედეას სახე-ხატი არის ყოვლისმომცველი საქართველოსთვის. ეს მდგომარეობა თუ სინდრომი თანბრად ეხება პირადს და საჯაროს, კულტურას და პოლიტიკას, რაც ასევე ქართულ არტ სცენაში მთავარი საკვლევი საკითხია. რატომ გვიჭირს ინტეგრირება დასავლეთთან? არის თუ არა ინტეგრირების სურვილი გააზრებული? რა არის საქართველოსთვის დასავლეთი მითი თუ იდენტობა?

Icons

მოცემულ არტისტთა ნამუშევრები გაიგივებულია ნიშნებთან, სახე-ხატებთან, რეფერენციებთან და აღმებრუნება ხელოვნების ნიმუშის რეპრეზენტაციების ტრადიციულ გაგებას. გამოფენისთვის და სხვა კონტექსტისთვის შექმნილი ნამუშევრებით წარმოიქმნება ახალი ნიშანთა სისტემა, რომლითაც მედეას მითის ლოგოცენტრული რედაქციები ახალ სახეობრიობაშია განვრცობილი. მედეა სიტყვის თუ ლოგოსის მსხვერპლია, მანიპულირებადი ერთეული მიზოგინური კულტურის. მედეას მითის სიუჟეტური მრავალფეროვნება ბადებს ბუნდოვან ნარატივს, რომლის გადააზრება თუ გაგრძელება მოითხოვს სენსუალურ-ვიზუალური ენის სისტემატიზაციას. მონაწილე არტისტთა ნამუშევრებით მედეას მითი თუ სახე-ხატი იკვთება პირუთვნელად, თანამედროვეობასთან ასიმილაციის გზით, რაც გულისხმობს დრამატული შინაარსის ირონიულ პლასტში გარდასახვას. მითი დაუსრულებელია და ლოგოსი ვერბალური დიარეის ერთ-ერთი გამოვლინებაა, რაც გულისხმობს მასების კულტივაცია-ფორმაციას შიშების წიაღში. მედეას სენსუალურ-ვიზუალურ ენაში შიშები და ბიპოლარული ცნებები ჩანაცვლებულია ინტუიტიური რეფლექსიის ფორმით, რომელსაც ან იზიარებ ან თავადვე გაიძლეებს შექმნა ახალი მითი, ყოველგვარი დიქტომიური განსაზღვრებების გარეშე. სამშობლოს დაღატი, შვილების მკვლელობა, შურისძიება კვებას მხოლოდ პატრიარქალური მონოლითის კულტურულ-პოლიტიკურ მოდელს და ნებისმიერი სტიგმა თავის თავში მოიცავს ჰერმეტიკულ ჭეშმარიტებებს, რომელთა აღმოჩენა მხოლოდ ნიშნობრივ სისტემაშია დამრევებული.

Icon 1

ღანა ლოლოაიძე

ფილმის ნაწყვეტი- „რამდენიმე ინტერვიუ პირად საკითხებზე“ ასახავს, თუ როგორ დალატობს ქმარი ემანსიპირებულ ცოლს. ჟურნალისტი ქალის პირადი ცხოვრება ეწირება; პროფესია შთანთქავს ზღაპრს. სინოფსისით და დალატის ტრაგიკული არქეტიპით ფილმის ნაწყვეტი მთლიანდება თუ იგივდება მედეას ახალ მითთან. მსგავსი შეკავშირებით იკარგება დრო, სივრცე, ვიზუალური ენის სახეობა და შესაძლებელია რაციონალური, დამკვირვებელი ქალის, წარმოსახვა, რომელიც უკუაგდება შურისძიებას. თითქოს, ღრმა რეფლექსიის გზით პროტაგონისტი მისთვის მტკივნეულ შრეებს აკვირებულად ეძებს, რითაც იხშობა მითში არსებული ქალური მეტოქეობის პათოსი.

Icon 2

ქეთი ჰაჰანაძე

რიცხვებით კონსტანტინეაბული ნიკელის მოქანსხილი ფალოსი

ყველაზე მძაფრი და სარკასტული უკუგებაა მედეას მითის მულტივერსიულობისადმი. სხვადასხვა წყაროში

მედეასა და იასონს ჰყავდათ 3, 2, 14 შვილი.

მედეა განიდევნა 4 სამეფოდან.

ყავდა 2 ქმარი.

თითქოს ამ რიცხვების მორევში, რომელსაც ვაცი ავტორები ადგენდნენ, სიმართლე და სიცრუე ნიველირებულია.

ვიდეოში

ასახულია მოედანზე მოთამაშე ბერძენი ბავშვები. მითის თანამედროვეობასთან შერწყმა, ნაწილობრივ განმუხტავს შვილების მკვლელი დედის პათოსს. პირობითი გამოსახულების ვიდეოში ველოსიპედების დინამიური მოძრაობა უარყოფს მითის ორივე ვერსიას, ანუ მედეას და კორინთელების მიერ ბავშვების მკვლელობის ფაქტს. შევიძლიათ თხრობა მედეას შვილების გარდაცვალების გარეშე აავოთ.

ორი ფოტო ინსტალაცია

რკინის შრიფტით მედეას გამოსახულებას კრავს. მედეას მითში შემდეგი ქალი პერონაჟები იკვეთებიან: კირვე, ჰეკატე, ქალკიოპე, კრეუსა, პელიასის ქალიშვილები და კორინთელების მიერ მოკლული 7 ქალიშვილი. ფრუსტრირებული და შურისმაძიებელი ქალების ფოტოგამოსახულებები შეგვიძლია ზემოხსენებულ ქალებთან გავაიგივოთ. მსგავსი ვერსიით ასევე შეგვიძლია მედეას ტრაგედიამი არარსებული ქალური სოლიდარობის საკითხის წამოჭრა.

მითის მიხედვით, მედეა პელიასის სასახლეში მოხუცებულ ქალად წარსდგება, საცხის წასმის შემდეგ გაახალგაზრდავდება, რითაც მეფის ასულებს დაარწმუნებს მამის გაახალგაზრდავებაში და მოტყუებულ პელიადებს მოაკვლევინებს მამას. გარდასახვა, როგორც შურისძიების ფემინური იარაღი და ფოტოზე გამოსახული ორი ქალის აგონიური ექსპრესია შესაძლოა გაიგივდეს ზემოხსენებულ ფაქტთან.

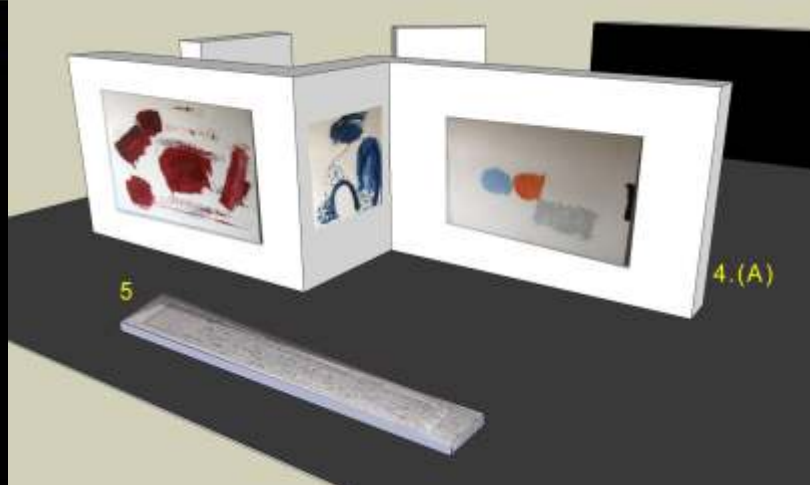

Icon 3

მაია ნაჰიანი

არტისტის გრაფიკული ნამუშევრების მობაიკა წარმოადგენს ერთგვარ პოსტმოდერნისტულ კინოკადრირებას მედეას მითის შესახებ, სადაც დრო, სივრცე, ეროვნება, იდენტობა, გენდერი, ტრაგიზმი და ყოველდღიურობა იკვეთება ერთმანეთთან. თანამედროვეობაში მედეას არქეტიპი თუ სინდრომი ნიშანდობლივია ყოველი ქალისთვის. მედეას ტრაგედიას გმირი არ ყავს და არც არქაულ სიბრტყობრიობაზეა მისი ადგილი. ყოველ ქალში თავისი წილი მედეაა, როგორც მცირე სიკვდილი, ახალ ევოთერულ წრეში გადასასვლელად. თვითირონია, სარკაზმი, კაცობრიობის აბსურდის სფინქსით მზიდი გამოსახულებებით იბადება თანამედროვე მედეები.

Icon 4

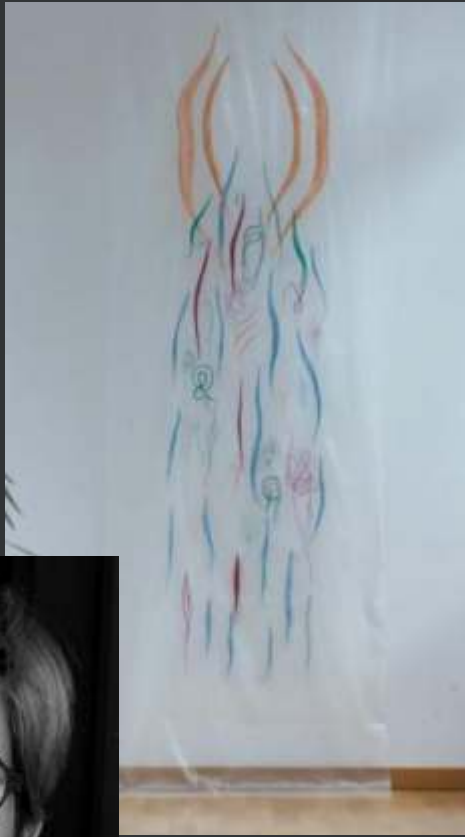
ლეილა შალვა

პირობითი ცისფერი გამოსახულების მედეას პორტრეტი და ორი აბსტრაქტული ტილო ასახავს მედეას დილემებს.
 იასონი თუ შვილები?
 იასონი თუ მამა?
 იასონი თუ ძმა?
 იასონი თუ სამშობლო?
 რასაკვირველია, მედეასთვის იასონი ყოველთვის გამოსავალია, რომელიც ქალის მანიაკალური ეგოს სიმულაკრაა. წითელი ლაქები განასახიერებს იასონისადმი სიყვარულს და მისადმი ზიზღის სიყვარულს, ხოლო მეორე ტილოს ორი კონტრასტული ლაქა – შვილებს, მამას, ძმას ან კიდევ კოლხეთს...

მედეა კრეუსას უგზავნის მოსასხამს ანუ ტექსტილს. სათუთი ტექსტილი გარდაიქმნება ლეტალურ მატერიად. ტექსტილზე ამოქარგული ფერადი, დენადი და ირეგულარული ხაზები ჰევატეს ბალის მცენარეების ჰერბარიუმია, რომელიც ამავდროულად მიესადაგება მედეას განცდებს, ტექსტილზე ამოქარგული სიტყვების სახით.

Icon 5

ნიკო გინაიუვილი

Icon 6

ნუსა ჯიგეა

მედეა მითისა და სხვადასხვა ავტორის თანახმად, მუდმივ ექსპატრიაშია. კოლხეთი, იოლკოსი, კორინთი და ათენი წარმოადგენს ეფემერულ გეოგრაფიულ ლოკუსებს. ემიგრაცია თუ ლტოლვილობა მედეას ირაციონალური ქმედებების ერთგვარი მიზეზშედეგობრიობაა. ენატრება მედეას სამშობლო? რა არის მედეასთვის სამშობლო? სახლები, სადაც ცხოვრობდა, მამა, შვილები, იასონი, მცენარეების ბაღი თუ საწოლი, რომელიც იასონს, ეგეოსს თუ სხვა ვაცებს ახსენებს?

KOTE BOLKVADZE

ESSEY

MEDEA

ICONS LOGOS VS

Georgia's connection to Europe has its origins in the myth of Medea, a woman who has been consumed by every order due to their fears. Medea serves as a symbol of Georgia's intercultural relationship with Europe, but the Western civilization's love for order and law never allowed irrational impulses, embodied by Medea or Georgia, to become integrated. This has created a bipolar cultural field between Georgia and Europe, where for Europe, a wild, closed Georgian woman like Medea embodies a subjective sense of freedom that is distant from the Western, uniform model of freedom...

5 female artists tried to explain and understand this issue in different mediums and decades. While some of the works naturally fit into the exhibition concept, others were created specifically for it. Leila Shelia, Ketii Kapanadze, Maya Naveriani, Nino Zirakishvili, and Nutsa Esebuia each offer a unique perspective of Medea's icon by reflected it in their works. Despite the diversity of their approaches, the artists all depict the Medea archetype with consistent themes of feminine tragedy, fear, loneliness, sacrifice, love, and agony. Medea has become an all-encompassing icon in Georgian culture, serving as a symbol for personal and public struggles across a range of fields, including culture and politics. This condition or syndrome is also a major area of research in the Georgian art scene, as questions arise about why it is challenging for the country to integrate with the West, whether or not this aspiration is conscious, and what the Western myth or identity is for Georgia.

Icons

The works of these artists transcend the traditional understanding of art representation by employing signs, icons, and references that create a new system of symbols. By extending the logocentric interpretations of the Medea myth, they challenge the existing expression. Medea, is portrayed as a victim of speech or logos, a manipulated unit within a misogynistic culture. With the multitude of plots in the Medea myth, the narrative is often vague, and its reconsideration requires a systematic approach to its sensual-visual language. The participating artists individually carve out the myth or icon of Medea through assimilation with modernity, transforming its dramatic content into an ironic layer. The myth is endless, and the logos is one manifestation of verbal diarrhea that cultivates and forms the masses in the midst of fear. Through Medea's sensual-visual language, the artists replace fears and bipolar concepts with a form of intuitive reflection that encourages creating a new myth without dichotomous definitions. The themes of betrayal, child murder, and revenge only reinforce the cultural-political model of the patriarchal monolith, and any stigma associated with them holds hermetic truths that can only be uncovered through a symbolic system.

Icon 1

Lana Ghoghoberidze -

excerpt from a movie "Several Interviews on Personal Matters" portray a husband cheating on his emancipated wife. The personal life of a journalist wife is being sacrificed, her profession swallows the family whole. The movie synopsis and the tragic archetype of infidelity the excerpt becomes one with the myth of Medea. The connection between these works blurs the boundaries of time, space, and language, allowing for the possibility of envisioning a rational and observant woman who rejects revenge. The protagonist's deep reflection obsessively seeks to uncover the painful layers of the female experience, suppressing the pathos of female rivalry depicted in the myth.

Keti Kapanadze-

Icon 2

Nickel silver phallus constructed by numbers is the most poignant and sarcastic response to the myriad of variations of the Medea myth. In different sources, Medea and Jason are said to have had 3, 2, or even 14 children. Medea is banished from four different kingdoms, and she is said to have had two husbands. It is as if the male authors who recorded these accounts have muddled the truth and falsehood in this vortex of numbers.

The Video depicts Greek children playing at a playground. By integrating the Medea myth with modernity, the overwhelming pathos of the mother who murders her own children is somewhat alleviated. In a hypothetical video image, the dynamic movement of bicycles contradicts both versions of the myth - Medea and the Corinthians killing her children. It becomes possible to construct a narrative that does not involve the death of Medea's offspring.

Two photo installations depict Medea in an iron font, showcasing the various female characters present in the Medea myth: Circe, Hekate, Chalciope, Creusa, daughters of Pelias, and the 7 daughters killed by the Corinthians. The photographs portray frustrated and vengeful women who can be associated with the aforementioned characters. Additionally, this version raises the issue of non-existent female solidarity within the context of Medea's tragedy.

According to the myth, in the palace of Pelias, Medea disguises herself as an old woman, but transforms into her youthful form after applying an ointment. She convinces the king's daughters to use the ointment to rejuvenate their father, and then convinces the deceived Pelias to murder him. The act of transformation, as a feminine weapon of revenge, and the expressions of agony in the two women's photo installation can be linked to this particular event in the Medea myth. The female experience, suppressing the pathos of female rivalry depicted in the myth.

Icon 3

Maia Naveriani -

The mosaic of the artist's graphic works present a postmodernist movie shots about the myth of Medea, where time, space, ethnicity, identity, gender, tragic nature, and routine transcend into one another. In contemporary times, the archetype or syndrome of Medea is a common experience for every woman. Medea's tragedy does not have a hero, nor does it belong solely to the archaic realm. Every woman experiences her own version of Medea's tragedy, like a small death, in order to enter a new esoteric circle. Modern Medeas are infused with self-irony, sarcasm, and images that embody the absurdity of humanity, like a sphinx.

Icon 5

Nino Zirkashvili -

The dilemmas of Medea are portrayed by a portrait of Medea with an arbitrary blue depiction and two abstract pieces. Jason or the offspring? Jason or the father? Jason or the brother? Jason or the homeland? Ultimately, Jason is the solution for Medea, which is a simulacrum of the female maniacal ego. The red spots represent her love for Jason, as well as hatred, and the two contrasting spots on the second canvas - children, father, brother or Kolkheti...

Icon 4

Leila Shelia -

The dilemmas of Medea are portrayed by a portrait of Medea with an arbitrary blue depiction and two abstract pieces. Jason or the offspring? Jason or the father? Jason or the brother? Jason or the homeland? Ultimately, Jason is the solution for Medea, which is a simulacrum of the female maniacal ego. The red spots represent her love for Jason, as well as hatred, and the two contrasting spots on the second canvas - children, father, brother or Kolkheti...

Icon 6

Nutsa Esebua -

According to the myth of Medea and other authors, she is in constant expatriation. Kolkheti, Iolkos, Corinth and Athens represent ephemeral geographical loci. Medea's emigration, her exile, are a kind of determinants of her irrational actions. Does Medea miss her homeland? What is homeland for her - homes where she lived, her father, her offspring, Jason, her garden, or the bed that reminds her of Jason, Aegeus, or other men?

ნიწო გუჯაბიძე

ტექსტი ეფუძნება პროპაგანდას პროექტის „თანამედროვე ხელოვნების სფეროს წარმომადგენლების პორტრეტები“ ვიდეო-ჩანაწერს

საკუჩაქმონი
ჩუჩსაქქქიჯა

“

კურატორი შენში არსებობს ან არ არსებობს...
ეს ინსტიტუცია იბადება
შენთან ერთად.

მიყვარს დინამიკა...
პროცესი, სადაც
არსებობს
სიცოცხლე, რასაც
უშუალოდ ვეხები...

კურატორი შენში არსებობს ან არ არსებობს, შენში იბადება ეს ინსტიტუცია. თუ გიყვარს მხოლოდ მეცნიერება, კვლევა, ეს უფრო სტატიკური მდგომარეობაა ჩემთვის, ამიტომ მე პირადად მიყვარს დინამიკა, ის პროცესი, სადაც არსებობს სიცოცხლე, სადაც უშუალო შეხება შემიძლია.

დავამთავრე 1989 წელს სამხატვრო აკადემია და თანამედროვე ხელოვნების შესახებ სწავლება მაშინ პიკასოს შემოქმედებაზე ჩერდებოდა, თუმცა მაინც გადავწყვიტე დიპლომი გამეკეთებინა აბსტრაქტულ ხელოვნებაზე საქართველოში. უცნაური იყო, მაგრამ მომცემს ამ თემაზე დიპლომის გაკეთების საშუალება და განსაკუთრებით მადლიერი ვიყავი, ჩემი ხელძღვანელის, სამსონ ლეჟავას, და რეცენტზენტის, კარლო კაჭარავას. 89 წელს გამოჩნდა ძალიან საინტერესო თაობა, მათ შორის გია ეძგვრაძე, ლუკა ლასარეიშვილი, გელა ზაუტაშვილი და ილიკო ზაუტაშვილი. დღეს ვფიქრობ, რომ ჩემი საკურატორო ხედვების ჩამოყალიბებაში ამ პერიოდში მუშაობამ დიდი გამოცდილება მომცა. ჩემთვის ხელოვნება ზოგადად არის პროცესუალური და ამ პროცესმა ჩამოაყალიბა ჩემში ეპოქალური მიმართება.

1995 წელს, როდესაც დავბრუნდი თბილისში ციფერ გალერეაში დამხვდა ძალიან საინტერესო გამოფენა, მაშინ ამას ერქვა თბილისის ბიენალე. ეს იყო ეკა მაზმიშვილის პროექტი, რომელსაც სოროსის ფონდი აფინანსებდა, აქედან შევიტყვე ფონდის შესახებ, დავაარსეთ თანამედროვე ხელოვნების კლუბი ალექსანდრა-მაცაცო გაბუნისათან ერთად და დავიწყეთ პროექტებზე მუშაობა. 2000-იან წლებში განსაკუთრებული სივრცე იყო სარდაფი, სადაც სხვადასხვა სახელოვნებო სფეროს წარმომადგენლები იკრიბებოდნენ, ეწყობოდა მუსიკალური საღამოები, პოეზიის და ვიზუალური ხელოვნების მიმართულებით გამოფენები, რომელთა თანაკურატორიც ვიყავი. ეს იყო ჩემთვის გამორჩეული დინამიკა, სიახლე, სითბო, ოაზისი, სადაც რეალობასთან წყვეტა ხელოვნებით დატვირთული იყო და ამგვარად ივსებოდა ჩვენი რთული ყოველდღიურობა. ფაქტიურად აქ ყველა იმ დროის მოქმედი მხატვარი იღებდა მონაწილეობას, ორი წლის მანძილზე ყოველ პარასკევს ეწყობოდა ესეთი გამოფენები, მათ შორის პირველად აქ მოხდა ისეთი მხატვრების წარდგენა როგორცაა სოფო ჩერქეზიშვილი, მავა ბატიაშვილი.

გამორჩეული პროექტი, რომელიც ასევე 2000-იან წლებში განვახორციელეთ უკვე USAID-ის დაფინანსებით, შეეხებოდა ადამიანის უფლებებს. დეფუნდამენტალიზაცია ასე ერქვა პროექტს, რომელმაც ძალიან საინტერესო და დატვირთული ბადე შექმნა, ძირითადად ვიდეოარტის მიმართულებით მოხდა ნამუშევრების წარდგენა, რომელიც სხვადასხვა სატელევიზიო ეთერშიც გადიოდა. ამ პროექტით დავინწყეთ რევიონებთან მუშაობა და ამ მიმართულებით საინტერესო გამოცდილებებიც დავაგროვეთ, მათ შორის გენდერული პრობლემეტიკის მიმართულებით.

ეტაპობრივად ჩემი სამუშაო ხედავთ გაგრძელდა სამხატვრო აკადემიასთან თანამშრომლობით, იმავე პერიოდში დავინწყე მუშაობა სამხატვრო აკადემიაში გია ბულაძის მოწვევით. ჩემი მთავარი აუდიტორია აღმოჩნდა სტუდენტები, მათი პროექტების იდეების განხორციელება იყო ძალიან მნიშვნელოვანი ჩემთვის, შარდენზე გვექონდა მცირე გალერეა და მანდ ფუნქციონირებდა სტუდენტური ინიციატივების ჩვენება. სტუდენტური პროექტების მნიშვნელოვანი ნაწილი ხორციელდებოდა ლიკა მამაცა-

სოფო ჩერქეზიშვილი

როკო ირემაშვილი

rocko iremashvili

მდებარეობა
 4028ს ანაკოფს სახელობის რაიონი
location
 exhibition hall in rike
პროექტის კურატორი
 ნინო გუჯაბიძე
project curator
 nino gujabidze
მხარდობის მხარე
 იბილი ქალაქის საკრებულო
supporter
 ibilal city hall
საშუალო / OPENING
 12 06 2014, 20:00
საგამოფიქრობის დრო / DURATION
 13 06 - 20 06 / 13:00-19:00

ალექსანდრე ჩუბინიძე, გამოფენა “შეხების წერტილი”, გალერეა გამრეკელი მოდერნ

შვილთან თანამშრომლობით ქარვასლას სივრცეში ასევე, მუშავდებოდა საკურატორო წინადადებები და ამგვარად ხდებოდა ახლგაზრდების წარდგენა ფართო საზოგადოებისთვის. ამ პროექტებით ბევრი საინტერესო ახლგაზრდა აღმოვაჩინე, მათ შორის ანდრია დოლიძე, ქეთა გავაშელი, კონსტანტინე ვაკაბაძე, ლევან ჭელიძე, დათო კუხალაშვილი, თამო ხშიადაშვილი – მხატვრები რომლებიც ძალიან წარმატებულები არიან, პირველი წარდგინება ამ პროექტის ფარგლებში ქონდათ.

ამ ეტაპზე ვარ ვენაში, გალერეა ანდერგრუნდის თანაკურატორი, სადაც ასევე მნიშვნელოვან საგამოფენო ინიციატივებს ვახორციელებთ იქ მცხოვრებ ავსტრიელ და ქართველ ხელოვანებთან თანამშრომლობით. გრძელვადიანად ვმუშაობ რამდენიმე ხელოვანთან, მათ შორისაა სოფო ჩერქეზიშვილი და როკო ირემაშვილი.

პროექტული მუშაობა ჩემთვის ყოველთვის ძალიან საინტერესოა, მაგრამ მეტად საგულისხმოა და წარმატებული პროექტი, რომელიც რეალურად ცვლის ხელოვანის რეალიზების მასშტაბებს, როცა ის აღწევს ფინანსურ დამოუკიდებლობას, ამაში კურატორის როლი ძალიან მნიშვნელოვანია. ჩვენთან ეს პროცესი საკმაოდ რთულია, რადგან ვაკეთებთ გამოფენებს, აშუქებს ტელევიზია მოკლე, ხშირად ზედაპირული ინტერვიუებით და შემდეგ მთავრდება გამოფენა და თავიდან, თითქოს ნულიდან გვიწევს დაწყება. ამდენად, ჩემი გამოცდილებებით კურატორობა ჩემთვის მაინც თამაშს გავს და მიუხედავად იმისა, რომ ძალიან ბევრი საინტერესო ინიციატივა და აღმოჩენაც გამიკვირებია ამ საქმიანობის შედეგად, ეს არ არის შემდგარი კურატორის ცხოვრება. ჩემთვის ახალგაზრდებთან მუშაობა არის განსაკუთრებულად აქტუალური, რადგან ეს პირველი ხელშეწყობა დამწყები ხელოვანისთვის სრულიად სხვა პროცესებს განაპირობებს მის პროფესიულ გზაზე.

Curatorial
perspective

Nino Gujabadze

The text is based on the video of the Propaganda Project "Portraits Contemporary Art Field Representatives".

The curator in you either exists or does not. This institution is born within you. Being passionate about research and science is a static state for me. I prefer dynamism, the lively process where I can touch and feel. Upon graduating from the Academy of Arts in 1989, I found that the curriculum for modern art was limited to only Picasso's work. Despite this, I still pursued a diploma in abstract art in Georgia. While it may have been an unusual choice, it gave me the opportunity to specialize in this field, and I am particularly grateful to my supervisor, Samson Lezhava, and the reviewer, Karlo Katcharava, for their guidance. In 1989, a fascinating generation emerged, which included Gia Edzgeradze, Luka Lasareishvili, Gela Zautashvili, and Iliko Zautashvili. Looking back, I believe that my experience during this period has provided me with valuable insights that have influenced my curatorial visions. I see art as a process, and this process has formed an epochal approach in me.

Upon my return to Tbilisi in 1995, I came across a fascinating exhibition at the Blue Gallery, which was then known as the Tbilisi Biennale. The exhibition was Eka Mazmishvi-

Sopho Cherkezishvili

li's project, funded by the Soros Foundation. Through this exhibition, I learned about the Foundation and, together with Aleksandra-Matsato Gabunia, I established a modern art club and started working on various projects. During the 2000s, the Basement became a special space where representatives from various artistic fields would gather to organize musical evenings, poetry readings, and visual art exhibitions. As a co-curator, I was fortunate enough to be a part of this unique dynamic, which exuded freshness and warmth, and served as an oasis for me. It provided an escape from reality, and filled our difficult everyday lives with art. Many active artists of that time took part in the exhibitions, which were held every Friday for two years. Notably, this was where artists like Sopo Cherkezishvili and Maka Batiashvili were first presented.

During the 2000s, an exceptional project supported by USAID was launched, focusing on human rights. The project, called Defundamentalization, created a vibrant network, with a strong focus on video art. The showcased works were broadcasted on various TV channels, creating a strong impact. We also gained valuable experience working with regions and addressing gender issues through this project.

Over time, my vision evolved through collaboration with the Academy of Arts. During this period, I began working at the Academy upon Gia Bugadze's invitation. My focus shifted to working with students, and it became crucial for me to help them develop their project ideas. We had a small gallery on Shardeni, where we showcased various student initiatives. Through my work with the

Academy of Arts, I had the opportunity to collaborate with Lika Mamatsashvili in the Karvasla space. Together, we developed curatorial proposals and showcased the projects of young artists, introducing them to the wider public. This was an important part of the student projects, and through these initiatives, I discovered many talented young people such as Andria Dolidze, Keta Gavasheli, Konstantine Kakabadze, Levan Chelidze, Dato Kukhalashvili, and Tamo Khmiadashvili. It was a privilege to see these artists succeed and have their work presented to the public for the first time through our collaborative efforts.

Currently, I am in Vienna, acting as a co-curator at Gallery Underground, where we collaborate with both Austrian and Georgian artists residing in the area to conduct significant exhibition initiatives. Over the years, I have established long-term partnerships with a number of artists, including Sopo Cherkezishvili and Roko Iremashvili.

I find project work to be fascinating, but it's the successful projects that lead to financial independence for an artist that can truly transform their creative potential. The role of the curator is pivotal in this process. However, it can be a difficult road for us. We curate exhibitions that receive fleeting coverage on TV and when the event ends, we are back to square one. Although I have discovered many new and intriguing artists through my work as a curator, it often still feels like a game to me. This not a fulfilling life of a curator. That said, working with young people is particularly relevant to me because providing the initial support to a budding artist can lead to transformative opportunities in their professional path.

ԵՆԵՆ ԶՆԿՐՈՍ

ԵՅՄԺՍ ԶՍ ԵԵԶՄՅԱՆԻ

ყველა ეპოქა თავისებურად საინტერესოა, ზოგი მეტად და ზოგი ნაკლებად, თუმცა დამკვირვებლის ან უშუალოდ პროცესის მონაწილეს გადმოსახედიდან - ყველაზე საინტერესო ის ეპოქაა, რომელიც შენს თვალწინ ვითარდება. ჩემთვის ძალიან ემოციურია, რომ მაქვს საშუალება ვიყო ამ პროცესის უშუალო მონაწილე.

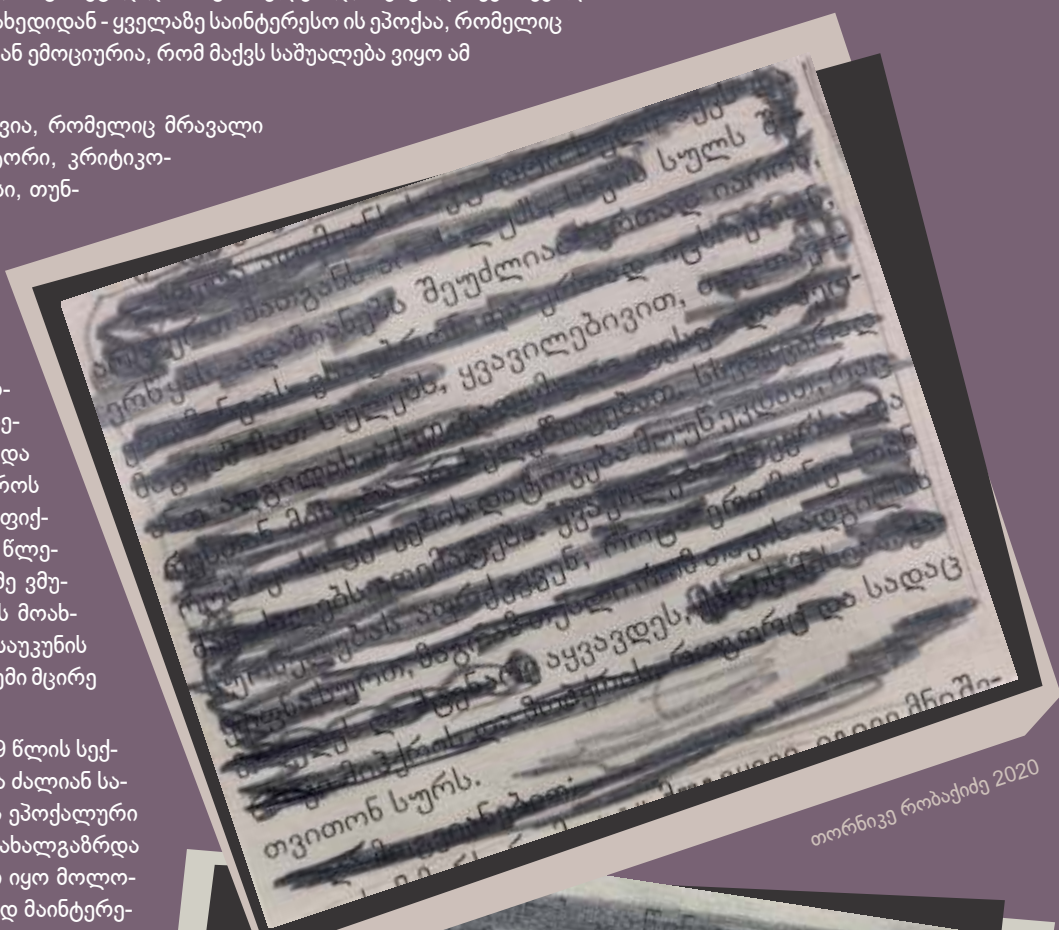
თანამედროვე ხელოვნება ცოცხალი ჯაჭვია, რომელიც მრავალი რგოლისგან შედგება, ხელოვანი, კურატორი, კრიტიკოსი, გალერისტი, ხელოვნების ისტორიკოსი, თუნდაც კოლექციონერი და ვფიქრობ არასდროს ყოფილა თითოეული ეს რგოლი ერთმანეთზე ასე მჭიდროდ გადაბმული, როგორც ამ ეპოქაში, უფრო სწორი იქნება თუ ვიტყვით - ეპოქის დასაწყისში.

დღეს ჩემი დაკვირვების პოზიცია კურატორის პერსპექტივაა, რომელიც ზემოთ ნახსენები ჯაჭვის შედარებით ახალი რგოლია და ამ კუთხით, თითქოს ხელოვნების სფეროს ახალი მთხრობელი შეემატა. ხშირად მიფიქრია, როგორ დაიწყო თუნდაც 20-იანი წლების დასაწყისზე, პერიოდში, რომელშიც მე ვმუშაობ და განზოგადებულად რა გავლენას მოახდენს სრულად ეპოქაზე, რომელიც 21-ე საუკუნის ხელოვნებად იქნება ცნობილი. ვეცდები ჩემი მცირე დაკვირვებების გაზიარებას.

მაშინ, როცა გალერეა 4710 გაიხსნა, 2019 წლის სექტემბერში, თბილისის სახელოვნებო სცენა ძალიან საინტერესო პროცესებს გადიოდა, თითქოს ეპოქალური ცვლილების პერიოდი დგებოდა - მეტი ახალგაზრდა ხელოვანი და მეტი ექსპერიმენტი - ასეთი იყო მოლოდინი და ეს იყო, ის, რაც მე ყველაზე მეტად მაინტერესებდა.

ბოლო 3 წელიწადში მთელს მსოფლიოში მოვლენები სავსაოდ დრამატულად განვითარდა, კორონა ვირუსიდან ომამდე, შესაბამისად ხელოვნებაშიც ახალი სააზროვნო სივრცეები გაჩნდა და გალერეა 4710-ის მაგალითზე რამდენიმეს გაგიზიარებთ. და აქვე უნდა ვთქვა ისიც, რომ ხშირად გამოფენის გახსნის წინ ქვეყანაში და/ან მსოფლიოში ვითარება იმდენად უკიდურესად იძაბება, რომ გამოფენის გახსნის გადადება გვინევს ხოლმე და ვფიქრობ, ესეც ერთგვარი განმარტებაა ეპოქის, ხელოვანთან მიმართებაში.

2020 წელს, როცა პანდემია დაიწყო, ერთ-ერთი სფერო, რომელიც ყველაზე მეტად დაზარალდა ვიზუალური ხელოვნება აღმოჩნდა. გაურკვეველი დროით დაიხურა ყველა გალერეა თუ მუზეუმი, სახელოსნოები და ყველა ის პოტენციური შეკრების ადგილი, სადაც აზრთა გაცვლა, გაზიარება და/ან მუშაობა იყო შესაძლებელი. შესაბამისად არტისტები ძირითად დროს სახლში ატარებდნენ და ნამუშევრების შექმნაზე მეტად, სამომავლო იდეებისთვის კონცეფციების დამუშავებას ახერხებდნენ, სწორედ ამიტომ, როცა გალერეები გაიხსნა, ძალიან ბევრი საინტერესო გამოფენა ვნახეთ, საინტერესო როგორც ვიზუალურად, ასევე შინაარსით. სწორედ ამ დროს თავიდან გაჩნდა სახელოვნებო სცენაზე პოეზია, რადგან ადამიანებს მეტად დაგვჭირდა ერთმანეთისგან თანაგრძნობის მიღება, უფრო ინტიმური თუ შინაგანი სამყაროს გაზიარება. ჩემთვის ძალიან მნიშვნელოვანი და საინტერესო იყო ამ მხრივ თორნიკე

რობაქიძის სოლო შოუ, სადაც არტიტმა პანდემიის პერიოდში შექმნილი ნამუშევრები აჩვენა, ეს იყო მცირე ზომის ლექსები განსხვავებული სახელოვნებო პრაქტიკით შესრულებული. თორნიკეს ლექსები ადამიანის მარტობაზე და შინაგან სამყაროზე კონცენტრაციაა, ეგზისტენციალური კრიზისი და ძიება. როგორც აღმოჩნდა, პანდემიის პერიოდში ვიზუალურ ხელოვნებაში პოეზია იყო ის, რაც ყველას გვკირდებოდა და რაზეც რატომღაც ხმამაღლა აღარ ვსაუბრობთ. ის რომანტიზმი, რომელმაც თანამედროვე სამყაროში ფუნქცია დაკარგა და თითქოს ადამიანები ამაზე საუბარს ვუფრთხით, თითქოს ემოციის გაზიარება სისუსტეა და გვეშინია ჩვენი სისუსტე, სხვის სიძლიერედ არ ვაქცივით.

თორნიკე რობაქიძის გამოფენის შემდეგ გადავწყვიტეთ გვეჩვენებინა ჯგუფური შოუ, საკურატორო კონცეფციით, სადაც წინა გამოფენის მეშვეობით გალერეაში შემოსულ პოეზიას შევინარჩუნებდით და პოეზიის გარდა ვისაუბრებდით საკითხზე, რომელზე დაფიქრებაც რთულმა პერიოდმა კიდევ უფრო მეტად გაამძაფრა, დედამინა, როგორც ყველა სულიერის სახლი და ერთადერთი თავშესაფარი. პოეზიის შენარჩუნებაში უილიამ ბლეიკის ლექსი „უმანკობის და გამოცდილების სიმღერიდან“ დაგვეხმარა, სწორედ აქედან ავიღეთ გამოფენის სათაურიც „Echoing Green“. სხვადასხვა თაობის ქართველი ხელოვანების სხვადასხვა მედიუმში შესრულებული ნამუშევრების ერთ სივრცეში მოქცევით, ჩვენ ვეცადეთ გვეჩვენებინა არა იმდენად ბუნება, როგორც დამოუკიდებელი ორგანიზმი, არამედ თუ როგორ რეფლექსირებენ მასზე ხელოვანები. ეს იყო ერთგვარი განახლების კონცეფცია. ამ გამოფენაში, ჩემთვის, როგორც კურატორისთვის ძალიან მნიშვნელოვანი იყო ნათელა ინაქოშვილის თანამედროვე ხელოვნების სცენაზე წარმოჩენა და დიალოგი ახალგაზრდა ხელოვანებთან.

პანდემიიდან ომამდე, უკიდურესად გარდამტეხ პერიოდში, როცა გვეგონა, რომ რთული პერიოდი დავამარცხეთ და პანდემია დასასრულს მიუახლოვდა, დავგვემთ ვაჟიკო ჩაჩხიანის და ნესტან აბდუშელიშვილის დუო გამოფენა - „In The Shoeshop In The Bakey“, გამოფენის სათაური აღებულია სიმღერის ტექსტიდან „Cordoba“ (ბრაიან ენოს და ჯონ ქეილის ერთობლივი ნამუშევარი), რომელიც მოგვითხრობს ორი ადამიანის შეხვედრის შესახებ, თუმცა როგორც სათაურში, ისე გამოფენაშიც, ადამიანის პოზიცია სრულიად გამჭრალია. მიუხედავად იმისა, რომ წარმოდგენილ ნამუშევრებში არ არის ნახსენები ან ასახული ადამიანი, თითოეული მათგანი ცალკე და ასევე მათი ერთობლიობაც, მათ

არსებობაზე მიანიშნებდა. გამოფენაზე ვაჩვენეთ ნესტანის პანდემიის პერიოდში გაკეთებული სერია, სხვადასხვა ქალაქის მუზეუმების, რკინიგზის სადგურების, საზოგადოებრივი სპორტული სივრცეების და სხვა სოციალური თავშეყრის ადგილების დეტალები. მაცხოვრებლების გარეშე ქალაქი გადაღების დასრულების შემდეგ დაცარიელებულ ფილმის გადასაღებ მოედანს ჰგავს, დეკორაციას, რაც მიანიშნებს იმაზე, რომ აქ ადრე რაღაც ხდებოდა და სანამ ის კვლავ განმეორდება, ქალაქი დგას როგორც ჩუმი შესვენება, რომელიც აგრძელებს არსებობას თავის დროსა და სივრცეში. ფოტოებს პოეტური მარტობის განცდა ჰქონდა. მარტობის, რომელიც უნდა მომხდარიყო, მაგრამ არ

არის აუცილებელი სამუდამოდ გაგრძელდეს. ვაჟიკო ჩაჩხიანმა ნარცისის მითოლოგიურ ამბავზე იმუშავა და ისე განმარტა, რომ თანამედროვე საზოგადოებას და მის წინაშე არსებულ გამოწვევებს მორგებოდა. ურბანული ობიექტებისა და მასალების გამოყენებით მან აშკარა პარალელები გაავლო. საგამოფენო სივრცისა და საზღვრების შეცვლით ვაჟიკო მაყურებელს მხოლოდ მაყურებლად ეპატიჟებოდა, რომელსაც თვალშიერების პროცესში შესაძლოა საკუთარ ანარეკლისთვის მოეკრა თვალი და მიმხედარიყო, რომ ზოგიერთი ამბავი ისევ და ისევ ხდება, რამდენი დროც არ უნდა გავიდეს.

გამოფენის გახსნამდე ორი დღით ადრე ომი დაიწყო, რუსეთი შეიჭრა უკრაინაში და რა თქმა უნდა გამოფენის გახსნის გადადება მოგვიწია, შესაბამისად, როცა გამოფენა გაიხსნა ომი უკვე მიმდინარე იყო და ნარცისის მითი და საგალერეო სივრცეში დაგებული ასფალტი პატარა გუბეებით, სადაც დამთვალეიერებელს საკუთარი ანარეკლის დანახვა შეეძლო, კიდევ უფრო სიმბოლური გახდა.

და ბოლოს, რადგან უკვე ომის საკითხსაც შევეხე, ტექსტი მინდა თამარ ნადირაძის ნამუშევრით დავასრულო, რომელიც 2022 წელს უკრაინაში ომის თემატიკაზეა შექმნილი.

ნინი დარჩია, კურატორი
გალერეა 4710

nini darchia
The Epoch and the Artist

Every epoch has its own unique appeal, some more than others, but as an observer or participant, the most fascinating era is the one unfolding right before your eyes. Personally, it is an emotional experience to have the opportunity to be a direct participant in this process.

Contemporary art is a dynamic chain that involves many key players, including artists, curators, critics, gallerists, art historians, and even collectors. These links are more interconnected than ever before, particularly at the dawn of this new era.

Natela Inakoshvili

As a curator, I bring a relatively new perspective to the field of art, like a fresh storyteller joining the chain of artist, critic, gallerist, art historian, and collector. I often wonder about how the art of the early 20s, the period I work in, will be defined and how it will impact the larger era of 21st-century art. These are just my small observations, but I hope to share them nonetheless.

The opening of Gallery 4710 in September 2019 coincided with an exciting time in Tbilisi's art scene, with a sense that a period of significant change was on the horizon. This was marked by an increase in young artists and a greater emphasis on experimentation, which piqued my interest the most.

Over the last three years, significant events such as the outbreak of the coronavirus and the war have unfolded dramatically, leading to the emergence of new spaces for creative thinking in the art world. Using Gallery 4710 as an example, we will highlight some of these spaces. It's worth noting that the tense situation in the country or the world before the opening of an exhibition often leads to its postponement, which is also a reflection of the epochal impact on artists.

In 2020, the visual arts industry was hit hard by the pandemic, as galleries, museums, and other gathering places were forced to close indefinitely. As a result, artists had more time to develop ideas and concepts for future works, which led to a surge of visually and conceptually interesting exhibitions when galleries eventually reopened. During this time, poetry emerged as a new medium in the art world, as people sought to connect with each other on a deeper, more intimate level. Tornike Robakidze's solo show was particularly noteworthy, as the artist's small poems created during the pandemic explored themes of human loneliness, existential crisis, and personal growth. This romanticism, which has lost its place in modern society, is often seen as a weakness to be avoided rather than a strength to be shared, and it is important to bring it back into the conversation.

Following Tornike Robakidze's exhibition, we curated a group show with the intention of preserving the poetic essence that was brought into the gallery and exploring the theme of the earth as the only refuge for all spiritual beings, which was made even more relevant during the difficult period. We took inspiration from William Blake's poem "Songs of Innocence and Experience" and named the exhibition "Echoing Green" accordingly. By featuring works from different generations of Georgian artists across various mediums, we aimed to showcase their reflections on nature, rather than simply presenting it as an independent entity. Our intention was to offer an upgraded concept. It was particularly meaningful for me, as the curator, to include Natela Inakoshvili's contemporary art in the exhibition and facilitate a dialogue with younger artists.

During the pandemic and war, a time of great transition, we planned an exhibition titled "In The Shoeshop In The Bakey", featuring the work of Vajiko Chachkhiani and Nestan Abdushelishvili. The exhibition's title was inspired by the song "Cordoba", a collaboration between Brian Eno and John Cale, which tells the story of two people meeting. However, in the exhibition, as well as its title, the individual position has completely disappeared. Although the works presented in the exhibition do not directly depict people, their combination and individual pieces still suggest the existence of people. Nestan's series, created during the pandemic, showcased details of various city museums, railway stations, public sports spaces, and other social gathering places. A city without inhabitants is like an empty movie set after filming has ended, it serves as a silent reminder that something happened here before, and until it happens again, the city remains in its own time and space. The photographs conveyed a sense of poetic solitude, a loneliness that was inevitable but did not have to last forever. Vajiko Chachkhiani's works were based on the mythological story of Narcissus, which he interpreted to reflect modern society and its challenges. Using urban objects and materials, he drew clear parallels between the myth and contemporary life. By changing the boundaries and space of the exhibition, Vajiko invited viewers to simply be observers, who might catch a glimpse of their own reflection during the viewing process and realize that some

stories repeat themselves, regardless of the passage of time.

Two days prior to the exhibition opening, a war broke out as Russia invaded Ukraine, and we had no choice but to postpone the event. When the exhibition finally opened, the war was already in progress, and the myth of Narcissus and the asphalt, which was laid in the gallery space with small puddles for visitors to see their own reflection, became even more symbolic.

Lastly, I would like to mention the work of Tamar Nadiradze, which was created on the theme of the war in Ukraine in 2022.

Nini Darchia, Curator
Gallery 4710

Tamar Nadiradze

სუფთა ხედი

ენიმ სპანდოვიძე

პანდემიის დროის დოკუმენტი.

საქართველო. 2020-2022 წწ.

ისტერია, დაბნეულობა, დაკარგულობა, ჩაკეტილობა, უიმედობა, განმედილი ჰაერი და ბურუსით მოცული მომავალი დღის წესრიგად. (კლაუსტროფობიულად მონოტონური რუტინა).

შეზღუდვები, პირბადე, ხელის ჰიგიენა – “მომაკვდინებელი” ვირუსის არიდების უმთავრესი და უტყუარი გზა.

დიגיტალიზებული ნამუშევრები და გამოფენები – შემოქმედების, განმარტოების, თავის ძიებისთვის გამოთავისუფლებული დროისა და სივრცის პარალელურად.

სახელმწიფოსგან სრულად უგულებელყოფილი სახელოვნებო სფერო.

ეს ის პირველი იმპულსები იყო, რომელთა მიხედვით გამოფენის (პროექტის) ახალ ფორმატზე მუშაობა დაიწყო, იმგვარ ფორმაზე, რომელიც ბუნებისგან შემოთავაზებული, აქამდე ყველასათვის უცხო განაწესის პასუხად გამოდგებოდა.

ხელით შექმნილი და ხელშესახები კოლექციები – ლიმიტირებული რაოდენობის ჩაკეტილ ყუთში მოთავსებული ნამუშევრები. თეთრი ხელთათმანები და საერთაშორისოდ აღიარებული აკრძალვის („ნუ შეეხებით!“) ხელოვნებას წესის დარღვევა.

ხელშესახეობა - როგორც პანდემიის დროის ფუფუნება.

10 ყუთი

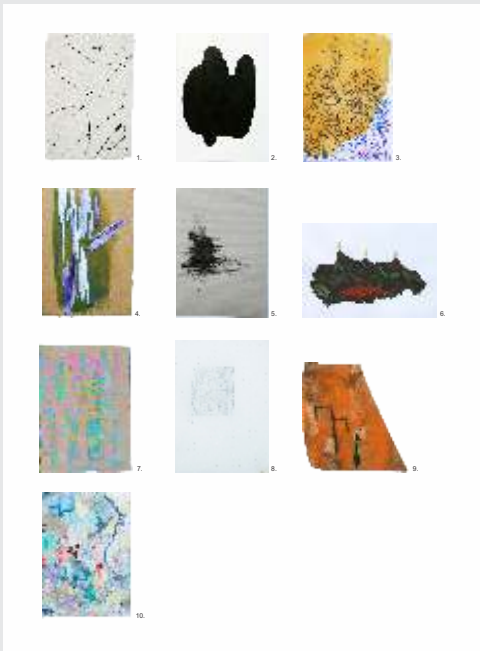
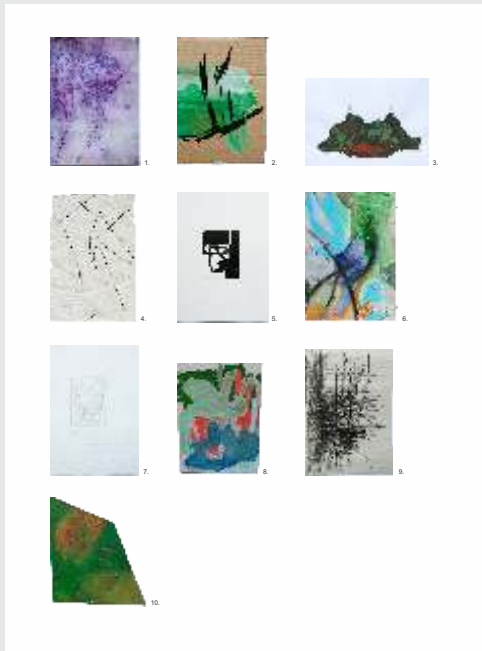
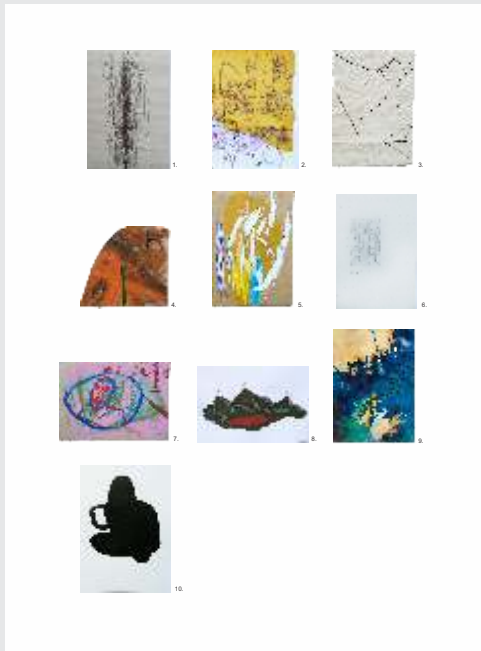
10 ართისტი

ნამუშევრების მკაფიოდ განსაზღვრული ფორმატი - (A5)

10 მხატვარის საგულდაგულოდ შერჩეული, მაგიდაზე გაშლილი 10 ნახატი და მათი 10 კოლექციად შეკვრა, რომელთა შორის დიალოგები და კავშირები შემოქმედებითობის შეუზღუდაობას წარმოაჩენს და ალგორითმების უტყუარ კომბინაციებს გვთავაზობს.

შეუზღუდავი დარჩა მხატვრების ხედვა, მათ მიერ შერჩეული მასალები და მათ მიერ წარმოქმნილი თუ გამოსახულებებს შორის, გამყოფ პერგამენტზე დატანილი სიტყვები.

სიტყვები - ფრაგმენტი, რომლებიც თითოეულ კოლექციასთან ინტიმურ, მედიტაციურ, ფრთხილ და კონცენტრირებულ ურთიერთობას მოითხოვს. არქივის ხასიათის თანამედროვე ქართული სახელოვნებო სფეროს რუკის ფრაგმენტები დროის დოკუმენტია, რამდენადაც 10 მხატვარის ერთ პერიოდში შექმნილი ნამუშევრების ალმანახს წარმოადგენს.

ჩემი საკურატორო პრაქტიკა სივრცისა და სხეულის მორფოლოგიის კვლევას მოიცავს. მასშტაბებთან თამაში - ნამუშევრების მინიატურების გამოფენა სათამაშო სახელში, იდენტურ ოთახებში წარდგენილი მხატვრების პერსონალური პრეზენტაციები, ამ ფორმატით ვიკვლევ იმას, თუ რად გარდაქმნის სხვადასხვა ინდივიდუალური პრაქტიკა ერთსა და იმავე მოცემულობას; როგორია სხვადასხვა თაობისა და გამოცდილების მხატვრების არაიერარქიული წარდგენა. გამოფენის კეთებისას არასოდეს მივმართავ სივრცის ორგანიზების კონვენციურ ფორმას, ჩემი ხედვა ჩარჩოებიდან გასვლას გულისხმობს, რაც ამავედროულად დროის, აკადემიური და კლასიკური მიდგომების სინთეზს წარმოადგენს.

“სუფთა ხელები” ჩემი ზოგადი ხედვისა და საკურატორო პრაქტიკის პრინციპებს აერთიანებს და ამავე დროს სრულიად სხვაგვარი, შეცვლილი განზომილებიდან ნიშნავს სივრცეს, რომელშიც ადამიანისათვის განკუთვნილი ადგილი დოკუმენტის იგივეობრივია. სუფთა ხელები, ერთის მხრივ, ბიუროკრატიულ სისტემებს, ძალადობას, საყოველთაო აკრძალვას, ჰოსპიტალებისა და ლოგინების ლიმიტირებულ ადგილებს პასუხობს - მეორეს მხრივ, კი ამ საგულისხმო დროს ინახავს, როგორც პოეზიით გაჟღერებული დოკუმენტი.

Nino
Sakandelidze

Clean Hands

Documentation of the Times of the Pandemic

Georgia. 2020-2022

Hysteria, confusion, disorientation, confinement, hopelessness, purified air and a foggy future as a daily routine. (Claustrophobia-inducing monotone routine).

Restrictions, masks, hand-washing hygiene – the foolproof way of avoiding the “deadly” virus.

Digitalized works and exhibitions – in parallel to the freed-up time and space for creativity, solitude, and self-search.

The artistic field completely neglected by the government.

These were the initial impulses based on which I began developing a fresh exhibition format or project that would effectively respond to the regulations imposed by nature, which had been unfamiliar to everyone up until that point.

Handmade and tangible collections, limited works placed in a lockbox. White gloves and violation of the internationally renowned “Do Not Touch Artwork!” warning.

Tangibility as a luxury of the pandemic.

10 boxes

10 artists

A clearly defined format (A5)

100 paintings of 10 artists, all carefully selected and arranged on a table grouped into 10 collections. The resulting dialogues and connections demonstrate the infinite possibilities of creativity and suggest distinct algorithmic combinations.

The artists had complete freedom to express their vision through their choice of materials, their words and the phrases written in between the images. These words and phrases require a deep, contemplative, and concentrated engagement with each collection. The fragments of the archive that map the contemporary Georgian art scene serve as a time capsule, representing an almanac of works created by 10 artists during a particular period.

As a curator, my practice involves investigating spatial and bodily morphology. By experimenting with scale, such as showcasing miniature works in a playhouse and presenting artists in identical rooms, I explore how individual practices can transform the same situation in distinct ways. My approach involves a non-hierarchical presentation of artists from diverse generations and backgrounds. Rather than adhering to conventional forms of space organization, I aim to push beyond established frameworks, synthesizing academic, classical, and temporal approaches to curating exhibitions.

"Clean Hands" represents a convergence of my curatorial practice and general vision. It simultaneously embodies a changed dimension, wherein the space designated for a person serves as a document. "Clean Hands" responds to bureaucratic systems, violence, prohibitions, and limited hospital spaces, while also preserving a significant time as a poetic document.

აბრაშუბის
სახელებრივ
მუზეუმი და
თანამედროვე
ხელოვნება

მ ა რ ი ა მ
მ ე რ ბ ე ლ ა მ ვ ი ლ ი

ტექსტი განახლებული სახით
დამუშავდა და დაეფუძნა 2017
წელს არტისტერიუმი 10-ის
ფარგლებში წარმოდგენილ
საგამოფენო კონცეფციას

ფართი პროვანი

თანადროული სამყაროს დინამიკა და თანამედროვე ხელოვნების განვითარება გასული საუკუნის ბოლო ათწლეულიდან დღევანდელობამდე დაჩქარებულ ტემპში მიმდინარეობს. ჯერ კიდევ XX საუკუნეში დაწყებული ხელოვნების მიმდინარეობებს შორის საზღვრების ნაშლა, დღეს მულტიდისკურსულ, გლობალურ და გამომწვევებით აღსავსე პროცესად გარდაიქმნა. ამ მოვლენების, ცვალებადი რიტმის და მრავალშრიანი გარემო ფაქტორების ზეგავლენით, თავად მუზეუმის ცნება

ფუნქციურ და იდეურ ცვლილებებს განიცდის. როგორც მარქსისტული ფემინიზმისა და მუზეოლოგიის მიმართულების ერთ-ერთი წამყვანი მკვლევარი კეროლ დუნვანი განიხილავს, უახლესი ისტორიის პროცესში მუზეუმი თანამედროვე საზოგადოების საკრალურ სივრცეს წარმოადგენს. დუნვანი მუზეუმებს სეკულარული ცოდნის გაზიარების უმთავრეს ადგილად მოიაზრებს, არამხოლოდ სამეცნიერო და ჰუმანისტური დისციპლინების წარდგენის, არამედ უმთავრესად საზოგადოებრივი ცნობიერების სტატუსის, კულტურული იდენტობის მსაზღვრელი მესხიერების შენახვის გამო. კატეგორიზაცია „მუზეუმი-სახლი“, „მუზეუმი-ტაძარი“ და „მუზეუმი-წარსულის ხსოვნის სურათი“ გვაფიქრებს ინსტიტუციაზე, როგორც ღირებულებითი კატეგორიის შემქმნელსა და გამზიარებელზე. ამასთანავე, სამუზეუმო ცხოვრების ისტორიულად განუყოფელი დევიზი – „შენახვა და გადაცემა“, მუდმივობასა და წარმავლობას შორის ბალანსში ეძიებს გზას და ისტორიულობის ცნებასთან „თამაშით“ თანამედროვეობის პულისს გამზიარებელი ხდება.

აბრეშუმის მუზეუმი ამ საკითხებზე ფოკუსირებით, მუზეუმის, როგორც ცოცხალი ორგანიზმის იდეას წარმოაჩენს. წარსულზე რეფლექსირების, საკუთარი სპეციფიკის, კოლექციებისა და თემატიკის ანალიზისა და ინტერპრეტაციის გზით 2016 წლიდან აბრეშუმის მუზეუმმა საგამოფენო სტრატეგიის გრძელვადიანი ხედვა შეიმუშავა. ამ სტრატეგიის განუყოფელი ნაწილი გახდა სახელოვნებო პროცესების სამუზეუმო სივრცეში ინტეგრირება. ამ პროცესში განამწყვეტი როლი ითამაშა იმ ფაქტმა, რომ 2015 წლიდან მუზეუმის ხელმძღვანელი თავად ხელოვანი, ტექსტილის არტისტი, ნინო (ჩუკა) კუპრავა გახდა. სწორედ მისი შემოქმედებითი ინიციატივებისა და მუზეუმის გუნდის ენთუზიასტური მუშაობის შედეგად, შესაძლებლობა მოგვცა ისეთი თანამშრომლობითი მოდელების განვითარების, რომელიც ინსტიტუციის, ინდივიდუალური ხედვებისა და საავტორო ძიებების თანაკვეთას გულისხმობს.

„თავად დრო უწყვეტი ძაფია მიმართული მომავლისკენ... მუზეუმი - წარსულისა და მომავლის დამაკავშირებელი... მუზეუმი – იკვლევს, ქმნის, იწვევს, ატანს, იღებს, ცვლის, ყიდულობს, ყიდის, ასწავლის,

ფიონა დევისი, ნაქსოვი არქიტექტურა, აბრეშუმის სახელმწიფო მუზეუმი, 2019

მე-5 ოთახი, ნინო ჩუბინიშვილის სოლო გამოფენა, აბრეშუმის სახელმწიფო მუზეუმი, 2018

სწავლობს... მასალა ამოუწურავია და შთაგონებაც უკიდევანო...“ (ამონარიდი ნინო კუპრავას განაცხადიდან „ფარული პროცესი“, 2017)

დღეს აბრეშუმის სახელმწიფო მუზეუმი თანამედროვე სახელოვნებო სცენაზე გამორჩეულად მონიშნული ადგილია, რომელიც უწყვეტი თანამშრომლობის მოდელს ავითარებს ადგილობრივი და საერთაშორისო სცენის ხელოვანებთან, მკვლევარებთან და კურატორებთან ერთად. 7 წლის განმავლობაში 40-ზე მეტი პროექტი (საგამოფენო, სარეზიდენციო, კვლევითი და საგანმანათლებლო მიმართულებით) სინთეზურად გაიაზრებდა სამუზეუმო ინსტიტუციის კონტექსტს, მის იდენტობას დაკავშირებულს პოსტ-კოლონიალურ დღევანდებობასთან, კულტურულ იდენტობასთან, წარმოებისა და ქმნადობის ციკლურ მოვლენებთან.

აბრეშუმის მუზეუმი 10 წლიანმა სამუშაო პრაქტიკამ განსაზღვრა პირადად ჩემი მიმართების ჩამოყალიბება თანამედროვე სახელოვნებო პროცესებთან. მუზეუმის დღევანდელი ხედვა უმთავრესად ცოდნის გაანალიზებას ეფუძნება. ახალი ცოდნის ფორმა (ცოდნის ანალიზი) მეცნიერული მიდგომების, შემოქმედებითი, გრძნობად-ემოციური ინტერპრეტაციების, ინტუიციისა და ისტორიული ფაქტების ერთ სისტემაში თავმოყრას გულისხმობს. როდესაც პირველად აბრეშუმხვევიას სასიცოცხლო ციკლზე დაკვირვება დავიწყებ მოსაზღვრული ტერიტორიები მეცნიერულ ცოდნასა და ამ ცოდნის მეტაფორულ აღქმას შორის თანდათან

წაიშალა. აბრეშუმხვევიას გარდაქმნადი ციკლური ცხოვრება, რომელშიც ის საკვებს (თუთის ფოთოლს) საკუთარ სხეულში აბრეშუმის ძვირფას მასალად გარდაქმნის, ეტაპობრივად გახდა ჩემთვის შემეცნების, პროცესზე ორიენტირებული ხედვის სიმბოლო.

აბრეშუმის მუზეუმი სწორედ ამ მთლიანობის პოეტურ სივრცედ წარმოჩენით აყალიბებს ალტერნატიულ რეალობას და მუზეუმის ფარულ, უხილავ, დროის, სივრცისა და საგნის მიღმა არსებულ მდგომარეობებს აკავშირებს. აქ სხვადასხვა სახის ვიზუალური კვლევები არქექტიპული და ამავდროულად ინოვაციური თვისებების გამოვლენას ისახავს მიზნად. აბრეშუმის საკუთარ თავში ხომ სწორედ ასეთ ფარულ, ბუნებაში მიმდინარე ციკლურობას მოიცავს. ფარული პროცესის ამგვარი ანალიზი ხელოვნების გეშტალტურ აღქმას უკავშირდება და ამავდროულად, Gesamtkunstwerk-ის კონცეფციას – ხელოვნების მთლიანობისა და უნივერსალურობის იდეას ეხმიანება.

რა არის ის მესხიერების კოდი, რომელიც აბრეშუმის მუზეუმის 136 წლიანი ისტორიის მანძილზე, მის იდენტობას განსაზღვრავს? – როგორ ვითარდება ეს პროცესი დღეს, როგორია შინაგანი დინება საგნებს, მოვლენებს და იდეებს შორის? ეს კითხვები მთავარი მამოტივირებელი იმპულსებია, რომლებიც სახელოვნებო სფეროს წარმომადგენლებსა და ფართო საზოგადოებას მუდმივ დიალოგში იწვევს.

Mariam Shergelashvili

BLOG BY ART HISTORIAN

The State
SILK
MUSEUM &
CONTEMPORARY
ART

THE UPDATED TEXT IS BASED ON THE 2017 ARTISTERIUM 10 EXHIBITION CONCEPT "HIDDEN PROCESS"

From the last decade of the previous century to the present day, the pace of the dynamics of the modern world and the advancement of contemporary art has been accelerating. The dissolution of boundaries between art movements, which originated in the 20th century, has evolved into a complex, global, and challenging process. As a result of this and various environmental factors, the concept of a museum is undergoing functional and ideological changes. Carol Duncan, a prominent Marxist feminist and museology researcher, believes that the museum has become a sacred space in modern society. Museums are seen as the primary institutions for disseminating secular knowledge, not only through the presentation of scientific and humanistic disciplines, but also because they help shape public consciousness and preserve cultural identity. The classification of museums as "home-museums," "temple-museums," and "repositories of the past" highlights their role as cre-

ators and disseminators of value categories. Meanwhile, the museum's historical slogan of "preservation and transmission" strikes a balance between permanence and transience, and by playing with the concept of historicity, it shares the heartbeat of modernity.

The State Silk Museum has embraced the concept of the museum as a dynamic entity by exploring these issues. Since 2016, the museum has been committed to developing a long-term exhibition strategy that reflects on its past, analyzes and interprets its unique collections and themes. As part of this strategy, the integration of artistic processes within the museum space has become crucial. This was largely due to the appointment of Nino (Chuka) Kuprava, a textile artist, as the head of the museum from 2015. Thanks to her creative vision and the hard work of the museum team, collaborative models have been developed that bridge institutional, individual, and authorial perspectives.

"Time itself is a continuous thread directed towards the future... Museum - connecting past and future... Museum explores, creates, invites, carries, receives, changes, buys, sells, teaches, learns... The material is inexhaustible and the inspiration is endless..." (Excerpt from Nino Kuprava's statement "Hidden Process", 2017)

The State Silk Museum has become a prominent player in the contemporary art scene, fostering ongoing collaboration with local and international artists, researchers, and curators. Over the course of seven years, the museum has undertaken more than 40 projects, including exhibitions, residencies, research initiatives, and educational programs, all of which contribute to a holistic understanding of the museum's institutional context. These projects shed light on the museum's identity in relation to the post-colonial present, cultural identity, and cyclical events of production and creativity.

In Its Place, Only Steel by Pejvak (Rouzbeh Akhbari and Felix Kalmenson), State Silk Museum, 2019

A decade of working at the State Silk Museum has impacted and defined my personal relationship with modern artistic processes. The museum's current vision is grounded in the analysis of knowledge, which involves the integration of scientific approaches, creative interpretations, sensory-emotional experiences, intuition, and historical facts into a cohesive system. Through my observations of the life cycle of silkworms, I began to see the boundaries between scientific knowledge and metaphorical interpretation gradually dissolve. The transformative cyclical process of the silkworm, who converts mulberry leaves into silk through its body, became a symbol of a cognitive, process-oriented perspective for me.

The State Silk Museum creates a poetic space that presents a totality, connecting the museum's hidden, invisible states beyond time, space, and subject matter, and revealing archetypal and innovative qualities through various visual studies. This analysis of hidden processes is related to gestalt perception of art and echoes the concept of Gesamtkunstwerk - the idea of the universality and totality of art, which is inherent in silk's cyclical nature.

The memory code that defines the State Silk Museum's identity throughout its 136-year history is a central focus of the museum's ongoing development. Questions around how this process unfolds today, and the internal flow between things, events, and ideas are driving forces for dialogue between representatives of the artistic field and the general public.

No Vayas Sola Remedios by Lia Bagrationi, exhibition view, curated by Magda Guruli, 2016

5th Room, Solo Show by Nino Chubinishvili (Chubika), installation view, curated by George Spanderashvili, 2018

მე ვწუხვარ ბაღზე
ღეთუ ზინფარაქე
მარიაშ ნატროშვილი

გამოფენის ხედი
შ. ამირანაშვილის ხელოვნების სახელმწიფო მუზეუმი
2023

საკუნაშტორო ჯგუფი მდგომარეობებს შორის

“მე ვნუხვარ ბაღზე”,
მარიამ ნატროშვილი და დეთუ ჭინჭარაძე
საქართველოს ეროვნული პავილიონი,
ვენეციის 59-ე ბიენალე,
გამოფენის ხედი
2022

„მდგომარეობებს შორის“ ტრანსდისციპლინურ სახელოვნებო პრაქტიკებზე დაფუძნებული დამოუკიდებელი პლატფორმაა, რომელიც მედია ხელოვნებას ტექნოლოგიებს, მეცნიერებას და თანამედროვე კულტურის სხვა სინთეზურ მოცემულობებს აერთიანებს. „მდგომარეობებს შორის“ ეს არის რეფლექსია დღევანდელ ცვალებად ეპოქასთან მიმართებაში, სადაც ტექნოლოგიური განვითარების უსწრაფესი ტემპი, ციფრული ინფორმაციის გავრცელების უმართავი პროცესები, დროისა და სივრცის მუდმივი ინტერნეტ ვაჭირი, მედია მანიპულაციები, ყალბი „ცოდნები“ და ინფორმაცია, ალტერნატიული თუ სიმულაციური რეალობები ფუნდამენტურად გარდაქმნის ადამიანის, როგორც ადქმის, ისე გამოხატვის პერსპექტივებს.

პლატფორმის ფუნქციონირების მთავარ პრინციპს კომპლექსური კურატორული მიდგომა წარმოადგენს, რომელიც მიზნად ისახავს ცვალებადი სოციო-პოლიტიკური კონტექსტების იდენტიფიცირებას, კულტურული ინფრასტრუქტურის განვითარებას და ახალი ცოდნებისა და გამომსახველობითი ფორმების მანიფესტაციების გენერირებას.

პლატფორმა 2018 წელს დაფუძნდა ხატია ჭოხონელიძის, გიორგი სპანდერაშვილის და ვატო ურუშაძის მიერ და მას შემდეგ ყოველწლიურად მართავს ფართო ფორმატის გამოფენებს, რომლითაც ცდილობს ახალი მედია ხელოვნების განვითარების კონტექსტის შექმნას საქართველოში.

„პირველი საგამოფენო პროექტი სახელწოდებით მდგომარეობებს შორის, რომელიც კლუბ „ხიდის,“ საგამოფენო სივრცეში გაიმართა 2018 წლის დეკემბერში რალაცნაირად განმსაზღვრელი აღმოჩნდა ჩვენი შემდგომი ერთობლივი საქმიანობისთვის. ზოგადად მჭერა, რომ მნიშვნელოვანია დამთხვევების, როგორც სიგნალების შემჩნევა ჩვენს გარშემო, და ეს პირველი საგამოფენო პროექტიც სწორედ ამის ერთ-ერთი საუკეთესო მაგალითია - ამ დროს იხსენებოდა ხიდის საგამოფენო სივრცე; კულტურის სამინისტრომ გამოაცხადა კონკურსი ექსპერიმენტული და ინოვაციური პროექტების მხარდაჭერის მიმართულებით, რომელმაც სამწახაროდ მხოლოდ 2 წელი იარსება; და ჩვენ ჯერ კიდევ ჩამოუყალიბებელი გუნდის წევრებს, როგორც თანამოაზრეებს გვქონდა მაღალი ინტერესი და მოტივაცია პირველ რიგში მეტი გაგვეყო ქართული მედია ხელოვნების შესახებ, შემდეგ რაღაც ფორმით გაგვეზიარებინა ეს ყველაფერი ფართო აუდიტორიისთვის. გამოფენა შემოიძლია ვთქვა, რომ შედგა ვინაიდან 3 თვის განმავლობაში, არ წყდებოდა დამთვალიერებლების ნაკადი. ამას უკვე მოჰყვა ყოველწლიური მუშაობა ახალ საკურატორო პროექტებზე, რამაც მოგვიყვანა 2022 წლამდე. 2022 წელს ვენეციის ხელოვნების 59-ე ბიენალეზე, ჩვენი ჯგუფის კურატორობით საქართველოს ეროვნულ პავილიონში წარვადგინეთ მარიამ ნატროშვილის და დეთუ ჯინჭარაძის VR-ში (ვირტუალური რეალბა) და რეალურ დროზე დაფუძნებული, თვითგენერირებად ვიდეო ფორმატში შესრულებული ნამუშევარი, სახელწოდებით „მე ვწუხვარ ბაღზე“.

გიორგი სპანდერაშვილი

„საგამოფენო პრაქტიკის პარალელურად შევქმენით საგანმანათლებლო პროგრამა "ნომოს აკადემია", რომელიც დაინტერესებულ არტისტებს და ზოგადად შემოქმედებითი სფეროს წარმომადგენლებს ორთვიან საგანმანათლებლო მოდულს სთავაზობდა, და ორჯერ განხორციელდა, პირველად ფიზიკურ, ხოლო მეორედ – ვირტუალურ სივრცეში. „ნომოს აკადემიის“ ძირითადი მიდგომა ორიენტირებული იყო პრაქტიკაზე დაფუძნებულ სწავლების მეთოდზე (PBL) და ითვალისწინებდა მონაწილეებისა და მენტორების მჭიდრო თანამშრომლობის შედეგად ციფრული ნამუშევრი ან ნამუშევრის პროტოტიპის შემუშავებას ახალი მედია ხელოვნების, მეცნიერების, ინტერდისციპლინური და ექსპერიმენტული მიმართულებებით. ექსპერიმენტული პროგრამის მიზანი, თანამედროვე მედია ხელოვნების განათლების მოდელების კვლევას და დანერგვას ემსახურებოდა; პროგრამა ხუთი ურთიერთდაკავშირებული მოდულისგან შედგებოდა და მოიცავდა ძირითადად შემდეგ თემატიკას: მედია ხელოვნების დისკურსი – თეორიული შესავალი, მედია ხელოვნება და ინტერაქცია, ინტერაქტიული ხელოვნება; ხელოვნური ინტელექტი და აუდიო ხელოვნება; კოდი და გამოსახულება - შესავალი processing-ში; შემოქმედება და შემოქმედებითი პროცესების მართვა.

"ნომოს აკადემიის" შექმნის მიზანი ტექნოლოგიური აქსელერაციის შედეგად წარმოქმნილი საგანმანათლებლო ვაკუუმის შევსებას წარმოადგენდა. ნომოს აკადემია, როგორც ცვალებადი და გარემოზე მორგებული საგანმანათლებლო მოდელი, მომავალშიც დაბრუნდება სახეცვლილი, განახლებული და რაც მთავარია, კვლავაც ექსპერიმენტული ფორმით.

ვატო ურუშაძე

Curatorial group -
In between conditions

In-between Conditions is a reflection on current transforming times where fast-paced technological development, irreversible process of dissemination of digital information, constant online connection of time and space, media manipulations, "fake news", alternative or simulated realities, all fundamentally transform perspectives of human perception and representation.

In-between Conditions is an independent, transdisciplinary platform linking with media art, new technologies, science and other hybrid forms of contemporary culture. The main concept of the platform tends to elaborate a complex curatorial approach aiming to identify changing socio-political contexts, develop a cultural infrastructure and generate manifestations for knowledge production.

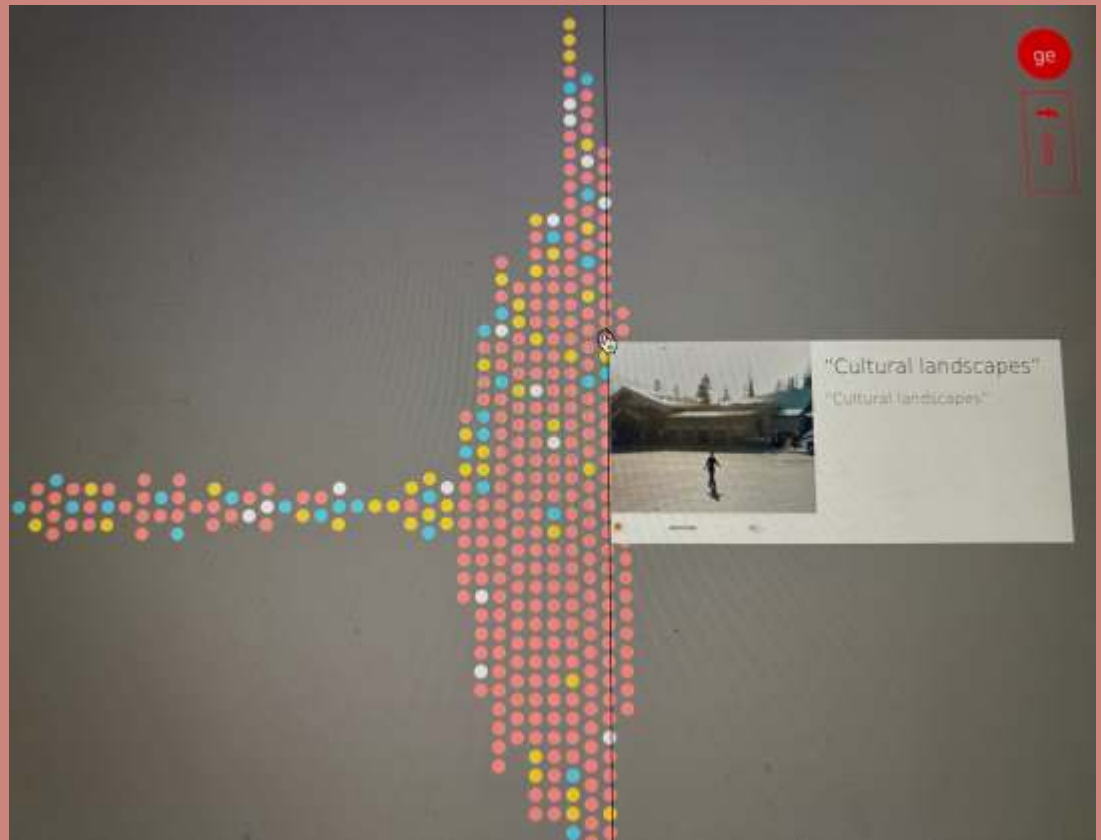
Founders and curators: Vato Urushadze, Khatia Tchokhnelidze, Giorgi Spanderashvili

"The first project called "In-between Conditions", which was opened at the exhibition space of Club "KHIDI" in December 2018, turned out to be somewhat definitive for our further joint activities as the team of the curators. Generally I believe that it is important to notice coincidences as signals around us, and this particular case exhibition project is one of the best examples - at that time I had an idea of making some technology oriented exhibition at KHIDI; The Ministry of Culture announced a competition for the support of experimental and innovative projects, which, unfortunately, will last only 2 years; Vato and Khatia had been thinking to make an exhibition or somewhat media art platform; And we members of the still unformed team, as associates, had a high interest and motivation to firstly learn more about Georgian media art, and then to share it in some form with a wide audience. I can say that for 3 months since the exhibition took place, the flow of visitors did not stop. This has already been followed by annual work on new curatorial projects which brought us to 2022. In 2022, at the 59th Venice Art Biennale, under the curatorship of our team, we presented the work in VR (virtual reality) and real-time based, self-generating video format called "Pity the Garden" by Mariam Natroshvili and Detu Jincharadze at the National Pavilion of Georgia. - **Giorgi Spanderashvili**

"Together with the exhibition practice, we founded the educational program "Nomos Academy", which offered enthusiast artists and creative practitioners in general a two-month educational module. "Nomos Academy" was implemented twice – once in the physical space and the second virtually. The main approach of "Nomo Academy" was focused on the problem-based learning method (PBL) and it intended the development of a digital work or a prototype of a work as a result of close cooperation of participants and mentors in the directions of new media art, science, interdisciplinary and experimental directions. The purpose of the experimental program was to research and introduce new media art education models; The program consisted of five interrelated modules and included mainly the following topics: media art discourse - theoretical introduction, media art and interaction, interactive art; artificial intelligence and audio art; Code and image - introduction to processing; Creativity and management of creative processes.

The main goal of creating "Nomos Academy" was to fill the existing educational vacuum created as a result of technological acceleration. Nomos Academy as a changing and very flexible educational model is to return in the future with a renewed and experimental educational formats." **Vato Urushadze**

PROPAGANDA

თინა ასათიანი

არაკომერციული სახელოვნებო ორგანიზაცია „პროპაგანდა“ 2017 წლიდან მიმართულია ქართული თანამედროვე ხელოვნების მხარდაჭერისკენ, როგორც ლოკალურ ასევე საერთაშორისო კონტექსტში. თანამედროვე ხელოვნების შესახებ რეგიონში ცნობიერების ამაღლება და არსებული ქართული არტ-სცენის გლობალურად წარმოჩენა „პროპაგანდას“ საგულისხმო მიმართულებებია. ამ ყოველივეს ორგანიზაცია შემდეგი მულტიდისციპლინური პროექტების განვითარების ხარჯზე ახორციელებს: თანამედროვე ხელოვნების არქივი, საერთაშორისო და ლოკალური კვლევითი და სახელოვნებო რეზიდენციები, ოქსიჯენის ბიენალე, ხმოვანი ხელოვნების ლაბორატორია და სხვადასხვა საგანმანათლებლო/კვლევითი განხრები.

- home
- overview
- video interviews
- process
- private archives

Archive of Academic Writings

2021 Edition of the Project is supported by the Ministry of Culture, Sport and Youth of Georgia

Untitled No. 9. Series: Unintended Archeology

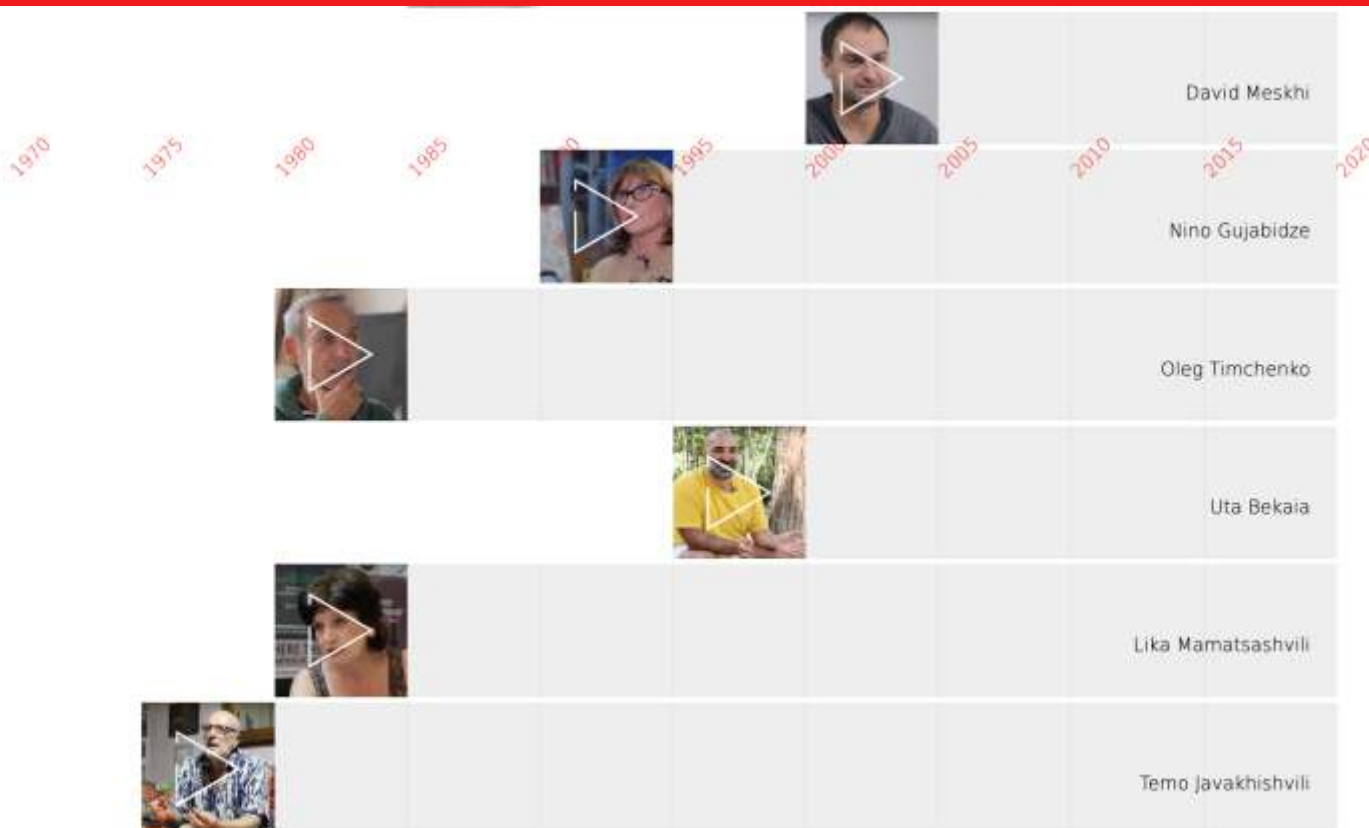
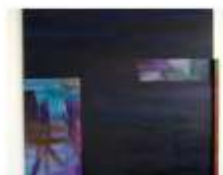
One Day

Nino Kvirivshvili

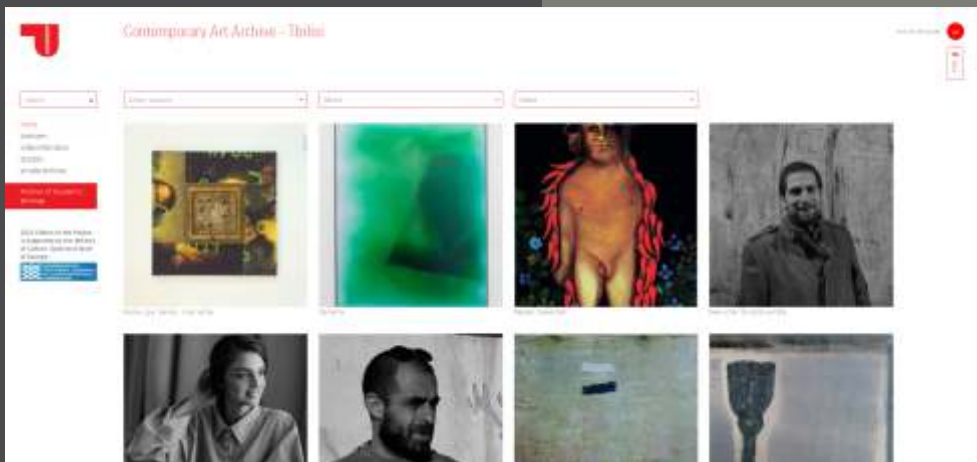
Mamuka Tsetskhladze

'პროპაგანდა' სამღვრავს მიზნებს და შესაბამის ამოცანებს ვკლევებსა და კონტექსტის ანალიზზე დაფუძნებით. ამასთან, ორგანიზაცია აქტიურად არის ჩართული უშუალოდ დარგობრივი კვლევისა და განათლების პროცესში.

www.archive.propaganda.network

PROPAGANDA

„პროპაგანდას“ დამფუძნებელმა საინიციატივო ჯგუფმა, ჯერ კიდევ 2013 წელს დაიწყო

თანამედროვე ხელოვნების ონლაინ არქივის

პროექტზე მუშაობა, რომელმაც სისტემური სახე 2017 წელს მიიღო და იმავე წელს გაეშვა ინტერნეტსივრცეში.

აღნიშნული მდგომარეობით, „თანამედროვე ხელოვნების არქივი“ აერთიანებს 179 ხელოვანის პორტფოლიოს (5448 ნამუშევარი), ტელევიზია Artarea 2,0.-თან თანამშრომლობით შექმნილ 12 ვიდეო-ინტერვიუს, უკანასკნელი 5 დეკადის კრიტიკულ მონოგრაფიას და 8 პირის ვერძო არქივს და ინტერაქციულ პლატფორმას „პროცესი“, სადაც მონიშნულია ყველა ის მნიშვნელოვანი მოვლენა, რამაც გავლენა იქონია ქართული თანამედროვე ხელოვნების სცენის ფორმირებაზე.

„პროპაგანდა“ გეგმავს თანამედროვე ხელოვნების არსებული არქივის გაფართოვებასა და გაძლიერებას, რაც მოიცავს მასალის მკაფიო სტრუქტურირებას, კონცენტრაციის გამოკვეთას, მონვეული მკვლევარების ჩართულობით.

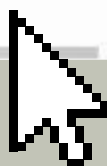
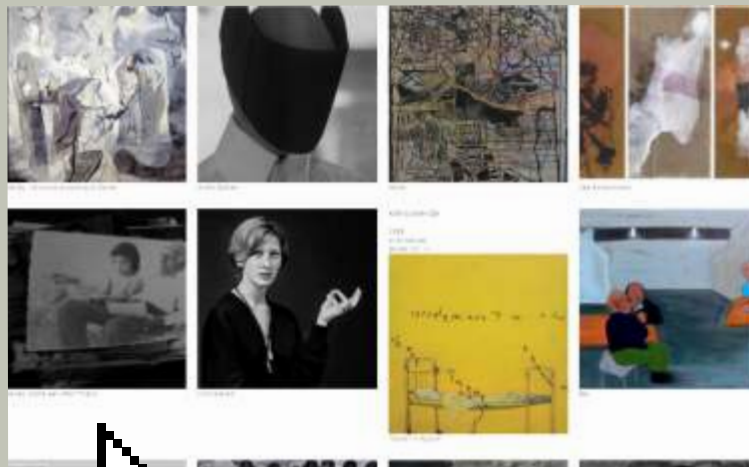
PROPAGANDA

- Tina Asatiani

A non-profit arts institution **PROPAGANDA** aims to develop and support Georgian contemporary art not only on a local but also on an international level since 2017.

This goal is carried out via raising awareness regarding contemporary art through regional communities as well as via attracting global society to the Georgian art scene. **Propaganda** encourages a number of multidisciplinary projects initiated by artists and researchers: it develops a Georgian Contemporary Art Archive, manages inter-national and local residencies, organizes **Oxygen Biennial**, runs **Sonic Arts Laboratory**, supports a wide range of educational, artistic and research projects etc.

PROPAGANDA

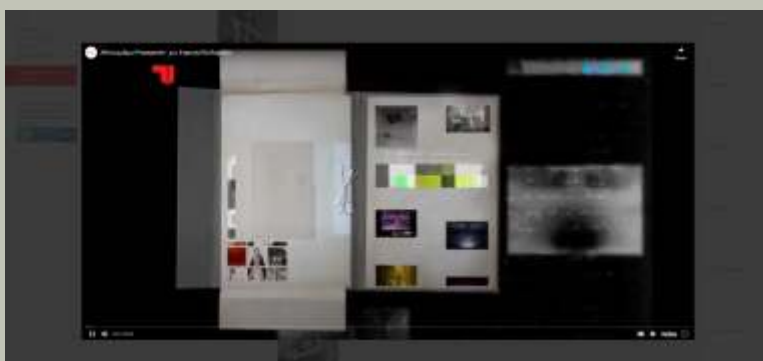
defines its goals based on an extensive analysis of research and encompassing context. Alongside, organization is actively involved in field-oriented processes of studies. Founders of Propaganda have been working on an idea of

Online Contemporary Art Archive

since 2013; it took a rather formal essence in 2017 and has been available for the viewers ever since. Currently it displays portfolios of 179 artists (5448 pieces of work), 12 video interviews created with Artarea 2.0., critical monographies of latest 5 decades and 8 personal archives, along with the platform 'process', that in-volves every significant event that has influenced Georgian contemporary art scene.

PROPAGANDA

aims to broaden and enrich an existing Contemporary Art Archive which implies structuring existing material, as well as highlighting concentration points with involvement of the researchers invited.

www.archive.propaganda.network

ნიკოლოზ ნადირაშვილი

TRANSCEDENTIALIA

გამოფენა: სამოსელი პირველი
Exhibition: I Garmen

ტანტალა

TRANSCENDENTALIA არის თბილისის მშვიდობის კათედრალის სახელოვნებო პროგრამა, რომელიც ხელს უწყობს ინდივიდთა (თვით) შემეცნებასა და მშვიდობიანი გარემოს ფორმირებას.

ინტერრელიგიური ჰაბის კონტექსტში, პროგრამა საკრალურ სივრცეებსა და საგანმანათლებლო პლატფორმებს სთავაზობს სხვადასხვა აღმსარებლობის ადამიანს და მას, ვინც არ მიაკუთვნებს თავს რომელიმე რელიგიას.

ცოტას თუ ეპარება ეჭვი ხელოვნების სასწაულმოქმედ ბუნებასა და მის თერაპიულ როლში. კაცობრიობის ისტორიის მანძილზე, ხელოვნებამ არაერთხელ დაადასტურა, რომ მას აქვს უნარი იყოს ერთ-ერთი ყველაზე ეფექტური მედიუმი, რომელიც დადებით გავლენას ახდენს ჰარმონიული, ურთიერთ-პატივისცემაზე დაფუძნებული და განვითარებაზე ორიენტირებული გარემოს შექმნაზე, რომელშიც განსხვავებული ტრა-

დიციები იყრის თავს და რომელიც მდიდარია რელიგიური, თუ ზოგადად, კულტურული მრავალფეროვნებით.

TRANSCENDENTALIA-ს ფარგლებში აღიარებული და მზარდი ხელოვნები, როგორც საქართველოდან, ისე მსოფლიოს სხვა კუთხეებიდან, აუდიტორიას სთავაზობენ ემპათიაზე დაფუძნებული და ჰარმონიული სამყაროს შეცნობისკენ მიმავალ შემოქმედებით-ფილოსოფიურ ძიების გზებს.

TRANSCENDENTALIA-ს ფარგლებში განხორციელებული სახელოვნებო პროექტები არის არაკონვენციური საგამოფენო ფორმატის... მათი შინაარსი კი – შთამაგონებელი და წინასწარმეტყველური ხასიათის.

TRANSCENDENTALIA ემსახურება სილამაზეს, ამ ცნების უმაღლესი მნიშვნელობით, სამყაროში, სადაც, ჭერჭერობით, სიმახინჯე დომინირებს.

დორუს დანილსი, ფრთები, მშვიდობის კათედრალი, 2020

სეფა

როდესაც პირველად შევხვდი, საქართველოს ევანგელურ-ბაპტისტური ეკლესიის წინამძღოლს, მალხაზ სონლულაშვილს, მახსოვს, ვკითხე, როგორი დამოკიდებულება აქვს მის ეკლესიას ხატების მიმართ და, მან ასეთი რამე მიპასუხა: „ჩვენ არ გვჭერა ხატების სასწაულმოქმედი ძალის, მაგრამ გვჭერა, რომ ხელოვნებაა სასწაულმოქმედი.“ სწორედ, ამ ფრაზამ ჩაუყარა საფუძველი TRANSCENDENTALIA-ს ერთობლივად და-არსებას.

რელიგია და ხელოვნება უცნაური წყვილია: მატერიალიზებული ხელოვნება მისტიკურ კონტექსტებში გაჩნდა... ისტორიას ახსოვს ის დროც, როდესაც ხელოვნების საეტაპო ნიმუშები, სწორედ, საეკლესიო სივრცეებისთვის შეიქმნა; ახალ დროებაში კი, „გათავისუფლებული“ ხელოვნება, ხშირად აკრიტიკებს კიდევ რელიგიას. ვფიქრობ, სწორედ ამ ისტორიული ურთიერთდამოკიდებულების ფონზე, განსაკუთრებით საინტერესოა მხატვრული განაცხადების თავმოყრა და მათზე, კურატორული კონცეფციების დაშენება, პროგრამის ფარგლებში.

სამიძაველი შიიფეგები

TRANSLATION არის პროექტი, რომლის ფარგლებშიც ხელოვანებს და, ზოგადად, ხელოვნების პროფესიონალებს ვეპატიუებით, რომ მათ აუდიტორიას გაუზიარონ საკუთარი მხატვრული კვლევის საგანი და წარუდგინონ შესაბამისი ნამუშევრები. როგორც წესი, TRANSLATION კვირას, წირვის თანმდევი და, ამრიგად, განსაკუთრებულ ემოციურ და მისტიკურ მუხტს ატარებს.

პარალელური პროგრამის ფარგლებში, მშვიდობის კათედრალის კარი ღიაა ყველა იმ სახელოვნებო პროექტისთვის, რომლებიც, სხვადასხვა მიდგომით ეპასუხება TRANSCENDENTALIA-ს მისიას.

TRANSCEDENTIALIA

NIKOLAZ NADIRASHVILI

Statement

TRANSCENDENTALIA

is a peace-building programme that uses the arts in all forms and shapes to build sustainable peace and facilitate personal introspection. The programme is associated with Peace Cathedral, an interfaith hub based in Tbilisi and provides sacred spaces and educational platforms for people of different faiths and those who profess none.

Hardly anybody can doubt the miraculous and healing nature of the arts. Moreover, humanity's life and experience show that the arts can be one of the most effective mediums to enhance peace, respect, harmony, friendship, dialogue and understanding between diverse cultures, faiths and traditions.

TRANSCENDENTALIA

creates a space where renowned and emerging artists from Georgia and other parts of the world unite to use artistic utterances for peacebuilding purposes on a philosophical quest for a more compassionate and harmonious world.

TRANSCENDENTALIA

is determined to keep its focus on offering unconventional exhibitions and performances with inspiring and prophetic content, creatively fostering beauty in a world so much dominated by ugliness.

გამოფენა: სამოსელი პირველი
Exhibition: I Garmen

Long-term vision by Nikoloz Nadirashvili

When I met the leader of the Evangelic-Baptist Church of Georgia, Malkaz Songhulashvili, for the first time, I asked him about the role icons played within his Church. He responded: "We do not believe in the miraculous nature of the icons, but we believe that arts do miracles." It was this quote which triggered the establishment of

TRANSCENDENTALIA.

***

Religion and arts are a weird couple: materialised art was born in sacred contexts... Also, history records when artistic breakthroughs occurred on the church premises; recently, liberated arts even started criticising religion. This historic interdependence makes collecting creative utterances and developing curatorial concepts twice as engaging in the frames of

TRANSCENDENTALIA.

თეა ბოგუაძე

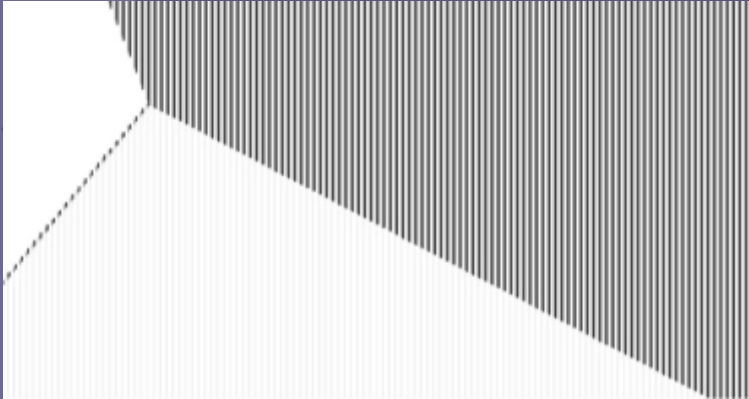
კურატორი, კომპანია RAV დაგეგმვნიველი

RAV

პირადი ანუ
ირეტიფიკაციონი

მითხარი რა მოგწონს და გეტყვი ვინ ხარ შენ... ამბავი თვითიდენტიფიცირებაზე ხელოვნებით

პანდემიის დროს სამყარო შენელდა, თითქმის გაჩერდა და უსმენდა საკუთარ სუნთქვას, რომელიც გავდა ვაცობრიობის გულისცემას - დადლილს, მაგრამ სიცოცხლის მოყვარულს. სუნთქვას, რომელსაც ვიზიარებთ თითოეული ჩვენთაგანი. დღევანდელი სამყაროს ისტორია, თითოეული ჩვენგანის ისტორიას გავს, საინტერესოსა და უნიკალურს.

ხელოვნება ამ ისტორიის სრულიად განუყოფელი ნაწილია. უფრო მეტიც, მოდით დავუშვათ, სულ რამოდენიმე წამით, რომ ხელოვნება არ არსებობს. რა იქნებოდა სამყარო მის გარეშე?! ამაზე დაფიქრება იმნამითვე აჩენს უდიდესი სიცარიელის განცდას. თითქოს სამყაროში იმაზე მეტი ქრება, ვიდრე წარმოგვედგინა და დასაშვები გვეგონა. თითქოს გარემო უფერულდება. თითქოს ყველანაირი ზედაპირი უსახური და არაფრისმოქმედი ხდება. სამყარო ხდება უდიდესი ღამო. სწორედ იმიტომ, რომ ხელოვნება ყველაფერშია, ესთეტური მეტყველება, შემოქმედებითი კომუნიკაცია ყველა ჩვენი ქმედების განუყოფელი ნაწილია და თუკი ბუნებრივი ღმერთმა შექმნა, მაშინ ხელოვნური ადამიანის ხელთქმნილს ნიშნავს და რამდენად საინტერესო და სრულყოფილია ადამიანის შემოქმედება - ამაზე ბჭობის უფლება გამოცხადებულია მივიჩნიოთ...

მაშინ რა დანიშნულება აქვს ხელოვნებას რეალურ ყოფაში და რა პიროვნული მაჩვენებელი შეიძლება იყოს ის ჩვენთვის? როგორც მარიამ შერგელაშვილი მეუბნებოდა: “ხელოვნება ადამიანის შინაგანი მდგომარების ვიზუალური გამოხატულებაა და ამავდროულად პრაქტიკული არჩევანი, არამატერიალური, მაგრამ განწყობაზე ორიენტირებული პროდუქტი - რომელიც საკუთარ აურას და ენერგეტიკას ატარებს.”

რა კავშირი გვაქვს პირადად ჩვენ ნახატით, ქანდაკებით თუ ნებისმიერი ხელოვნების ნიმუშით შექმნილ აურასთან? რა გარემოს ვისურვებდით ჩვენთვის და რომელ ან რანაირ შე-

მოქმედებასთან ვართ ბედნიერად თანაზიარი? სწორედ ამ ხედვაზე დაფუძნებით ვითარდება RAV (ხელოვნების საკონსულტაციო კომპანიის რიჩ არტ ვიზუალის) სამუშაო ხედვა. ამავდროულად, პანდემიის დროს ყველასთვის ხელმისაწვდომად ასეთი თამაშიც კი შევიშუშავე, რომელსაც პირადი არტ იდენტიფიკატორი დავარქვი. ისევე როგორც კომპანიის, ასევე ამ თამაშის პრინციპი ერთ მთავარ მოტივაციას ეფუძნება - გამოვიყენოთ ხელოვნება როგორც კომუნიკაციის მთავარი საშუალება საკუთარ თავთან და გარესამყაროსთან.

აქვე შემოგთავაზებთ თამაშის წესს: ჩამოთვალეთ 10 ხელოვნების ნიმუში, რომელიც ძალიან მოგწონთ და დავაკვირდეთ მათ ესთეტურ მეტყველებას. შემდგომ 10 ნამუშევარი შეამცირეთ 5 ნამუშევრამდე, შემდგომ სამამდე და ბოლოს დავტოვოთ ერთი, რომელსაც ვერ შევლიეთ. რა არის ეს? რომელი ნამუშევარი დარჩა თქვენთვის ერთადერთი და განუმეორებელი? გაგვიზიარეთ თქვენს პირად ფეისბუქ გვერდზე ჰაშთაგით

#პირადიარტიდენტიფიკატორი

და ამგვარად ჩვენ მოგძებნით და გიპასუხებთ “ვინ ხართ თქვენ” - რომანტიული და მარადიული? თუ ძალიან თანამედროვე და აზრთწყობის მოყვარული? იქნებ რაიმე კიდევ უფრო განყენებული და განსხვავებული...

ეს თამაში ერთხელ და სამუდამოდ გაგხდით დამოუკიდებელს ხელოვნების აღქმაში. ხელოვნების ნიმუშის შერჩევასა და მასთან დამოკიდებულებაში იქნებით იმაზე მეტად თავდაჯერებული, ვიდრე ეს შესაძლებლად მიგაჩნდათ...

აქვე შეგიძლიათ გადახედოთ საკუთარ სახლში განთავსებულ და არსებულ ხელოვნებას - რამდენად არ ღალატობს ეს არჩევანი თქვენს ნამდვილ მისწრაფებებს?

ნინო გაბვიშვილი

თქვენ აირჩიეთ შედეგები, რომელმაც მის ავტორს ავსტრიელ სიმბოლისტსა და თანამედროვეობის ერთ-ერთ ყველაზე ცნობილ მხატვარს, გუსტავ კლიმტს, პირველი საერთაშორისო აღიარება და ოქროს მედალი მოუტანა. სწორედ ამ ნამუშევარში - სიკვდილი და სიცოცხლე - ვლინდება კლიმტის აზროვნების ფართო სპექტრი, სიმბოლიზმი, რომელიც ფსიქოლოგიურ შრეებს, სინდისის შინაგან განცდას უზადოდ დახვეწილი გამომსახველობით გადმოსცემს. თქვენ იზიარებთ ადამიანის ფუნდამენტურ მნიშვნელოვნებას! დიდსულოვნება და ჰუმანური ზრახვები ცხოვრების მარადცვალებად ციკლში თქვენთვის განსაკუთრებული ტონალობით მნიშვნელობს! უნივერსალური მეტყველება, მკაფიო ინდივიდუალიზმი, ქვემეცნეული მგრძობელობა, მაღალი ინტუიცია და სენსუალური აღქმა, ამგვარად ხასიათდება თქვენ არტ-იდენტობა! თქვენ მრავალფეროვან და კონტრასტულ გარემოში ნაცნობი უნდა იყოს სინამდვილის მშვენიერი და ამავედროულად, უკომპრომისო მიმდებლობა!

გუსტავ კლიმტი

1862-1918

#GustavKlimt

კლოდ მონე

1840-1926

#ClaudeMonet

გიორგი დათუკიშვილი Giorgi Datukishvili

თქვენ აირჩიეთ ეპოქალური ნამუშევარი, კლოდ მონეს „შთაბეჭდილება, მზის ამოსვლა.“ თქვენი არჩევანით მიუახლოვდით მსოფლიო ხელოვნების ისტორიაში საკვანძო მიმართულებას, იმპრესიონიზმს, რომლის უმნიშვნელოვანესი ფუძემდებელი კლოდ მონე საოცრად დახვეწილი პალიტრით გადმოსცემს მზის ამოსვლის პროცესს! ეს ნამუშევარი მხოლოდ ოპტიმისტ ადამიანს შეიძლება უყვარდეს! თქვენ ეძიებთ ყოველდღიურობაში ამაღლებულს, გაქვთ უძვირფასესი უნარი დააფიქსიროთ ბედნიერების მშვენიერი წამი! თქვენი არტ-იდენტობა აერთიანებს იდეალიზმს, ესთეტიკის რომანტიულ ხიბლსა და ოცნების, წარმოსახვის უკიდევანო ჰორიზონტს, სადაც თქვენთვის ყოველი ახალი დღე დღესასწაულის ტოლფასია

ფრანსისკო გოია

1840-1926

#FranciscoGoya

ანასტასია änä Stäsiä

თქვენ აირჩიეთ მსოფლიო ხელოვნების ისტორიაში ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული, ძლიერი ზემოქმედების მქონე ნამუშევარი, ფრანსისკო გოიას „სატურნი ჭამს საკუთარ ვაჟს“. ეს ადასტურებს თქვენ შუპოვარ მიდრეკილებას ფსიქოლოგიური დრამატიზმისკენ. ნამუშევარი, რომელიც მრავალი ინტერპრეტაციისა და ახსნა-განმარტების საგანი გახდა თქვენთვის ყველაზე ახლობელი აღმოჩნდა. თქვენი არჩევანი მიუთითებს თქვენსავე დაუოკებელ სწრაფვაზე უმაღლესი სტანდარტისკენ, რომელიც ურთულესი ფაზების გავლით მიიღწევა! გოიას მთელი შემოქმედების მიზანი კაცობრიობის შავ-ბნელ მხარეთა განსაზღვრებას წარმოადგენდა. ის თვით ინკვიზიციასაც, როგორც ფაქტს, მოცემულობას იკვლევდა. თქვენი არტ იდენტობა ეს არის დაუსრულებელი პროცესი, სადაც ფიქრის გზა თვითჩადრმავებას უტოლდება! მძაფრი შეგრძნებების მოყვარული უნდა იყოთ, თქვენი რეფლექსია საკუთარ თავზე დაკვირვებით შიშების გამკლავება!

ელვირა ბახი

1951

Eremia Andghuladze

იერემია ანდღულაძე

თქვენ საუცხოოდ თანამედროვე, ამავე დროს იმპულსური დინამიკით გამორჩეული ხართ! აირჩიეთ თანამედროვე გერმანელი ხელოვანის, ელვირა ბახის ეკლექტური ნამუშევარი, ერთგვარად ბახუსის ფემინური თანამედროვე პროტოტიპი! თქვენი არჩევანი აერთიანებს პოსტმოდერნიზმისთვის სახასიათო ნიშნობრივ სისტემებს. თქვენთვის ახლობელია "ახალგაზრდა ველურების" ("Young Wild Ones") მჩქეფარე ინტუიტიური და სენსუალური სამყარო. ხელოვნების ამგვარი აღქმით თქვენი არტ-იდენტობა ფორმირებისა და ძიების პროცესშია! თქვენი მიდრეკილებები მკვეთრი, სწრაფად ცვალებადი და მუდამ მოძრავია! თქვენი ფავორიტი ნამუშევარი თქვენ ღიაობაზე მიუთითებს, სადაც მაქსიმალისტური შეგრძნებები გათავისუფლების აქტთან იგივედება! თქვენ გახასიათებთ მღელვარება, როგორც ყველა განსაკუთრებულ, მგრძნობიარე და პირდაპირ ადამიანს!

#ElviraBach

Nuka Maglakelidze

ნუკა მაღლაკელიძე

თქვენ ნამდვილი მაძიებელი ხართ! თქვენი არჩევანი ჩინელი თანამედროვე ხელოვანის ლიუ ვეის "ენიგმა" სწორედ ამის დასტურია.

ლიუ ვეი თანამედროვე ხელოვნების ინდივიდუალური ფორმირებით დაკვირვების, აზროვნების შრეებით ამყარებს კომუნიკაციას მნახველთან! თქვენთვისაც ხელოვნება აზროვნების სივრცეა, მუდმივი მეტაფორული კავშირები და შეცნობის უსასრულო გზა!

#LuiWei

ლიუ ვეი

1972

ვინსენტ ვან გოგი 1853-1890

ლარა დემეტრაშვილი

თქვენი არჩევანი ასხივებს! თქვენ ყველასათვის ახლობელი და გამორჩეული ხელოვანის ვინსენტ ვან-გოგის მსოფლიო ხელოვნებაში ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი ნამუშევარი „მზესუმხირები“ აირჩიეთ. თქვენ მგრძობიარე დამკვირვებელი ბრძანდებით! გამოირჩევით ემოციური და მკვეთრად დადებითი ენერგეტიკით! ვან-გოგი ამ ნამუშევარში გამოხატავს ბუნების სულს, სიცოცხლის შუქს, მისი პალიტრისთვის გამორჩეულად საყვარელი ყვითელი ფერის შეშვებით. ამ ნამუშევართან სიახლოვე განსაზღვრავს თქვენ არტ-იდენტობასა და გემოვნებას, როგორც მკაფიოდ დახვეწილს! თქვენთვის ახლობელი უნდა იყოს ერთის მხრივ, დეტალებზე ორიენტირება, მეორეს მხრივ, ოცნებითა და თავისუფლების მძაფრი განცდით შუქფენილი განწყობა! თქვენთვის ჩარჩოები არ არსებობს!

#VincentVanGogh

Tako Razmadze

თაკო რაზმაძე

ვასილი კანდინსკი

1866-1944

#WassilyKandinsky

თქვენ აირჩიეთ მე-20 საუკუნის ერთ-ერთი ყველაზე გამოჩენილი ხელოვანის, აბსტრაქციონიზმის ფუძემდებლის ვასილ კანდინსკის ნამუშევარი. თქვენი არჩევანი მიუთითებს თუ რამდენად ფაქიზი, განონასწორებელი ხართ! ამავდროულად, საინტერესოა რამდენად ემთხვევა თქვენი ინდივიდუალური გარემო თქვენს მისწრაფებებს. გამოირჩევით ანალიტიკური, რაციონალური ხედვებით, სადაც აუცილებელია ესთეტიკის კანონების ბოლომდე დაცვა. ქაოსში წესრიგის აღქმა, ამაღლებულისკენ სწრაფვა, დახვეწილი, მეტაფორული და სიმბოლური ვაგშირების ძიება, ასეთია ის ნიშნები, რომლებიც თქვენ არტ-იდენტობას ქმნის. თქვენ განამზადდებით აბსტრაგირებულ ფიქრს და ესწრაფვით შეიმეცნოთ მშვენიერება სულიერების შეცნობის გზით!

ამადეო მოდილიანი

1886-1920

თქვენ აირჩეთ ამადეო მოდილიანის “ახალგაზრდა შევირდი”. მოდილიანის ღრმა და ფაქიზი სამყარო, სულიერი სევდისა და სილამაზის დემონსტრირებით თქვენ შინაგან განწყობას ეხმიანება! ეს არის რომანტიზმის ლირიული გაგება, სადაც ჩაფიქრების წამიერება მარადიული გარინდებითაა ჩანაცვლებული.

თქვენ განსაკუთრებით მგრძობიარე ხართ ცისფრისა და ლურჯის გრადაციული ტონებისადმი, რომლითაც მოდილიანიმ შექმნა ახალგაზრდა შევირდის გარეგნული სახე და სულიერი პორტრეტის ვიზუალიზაციად აქცია. დიახ, ეს ინდივიდუალური, ღრმად პიროვნული სამყაროა! თქვენი არჩევანით ვლინდება, რომ განსაკუთრებულად გაინტერესებთ ადამიანის მდგომარეობა, მისი შინაგანი თვისებების ძიება! თქვენი არტ-იდენტობა დახვეწილობისა და ჰარმონიულობის შერწყმით სულის ფაქიზ სიმებს ეხება!

თიკო მჟავანაძე

#AmadeoModigliani

Tiko Mjavanadze

ედვარდ მუნკი

1863-1944

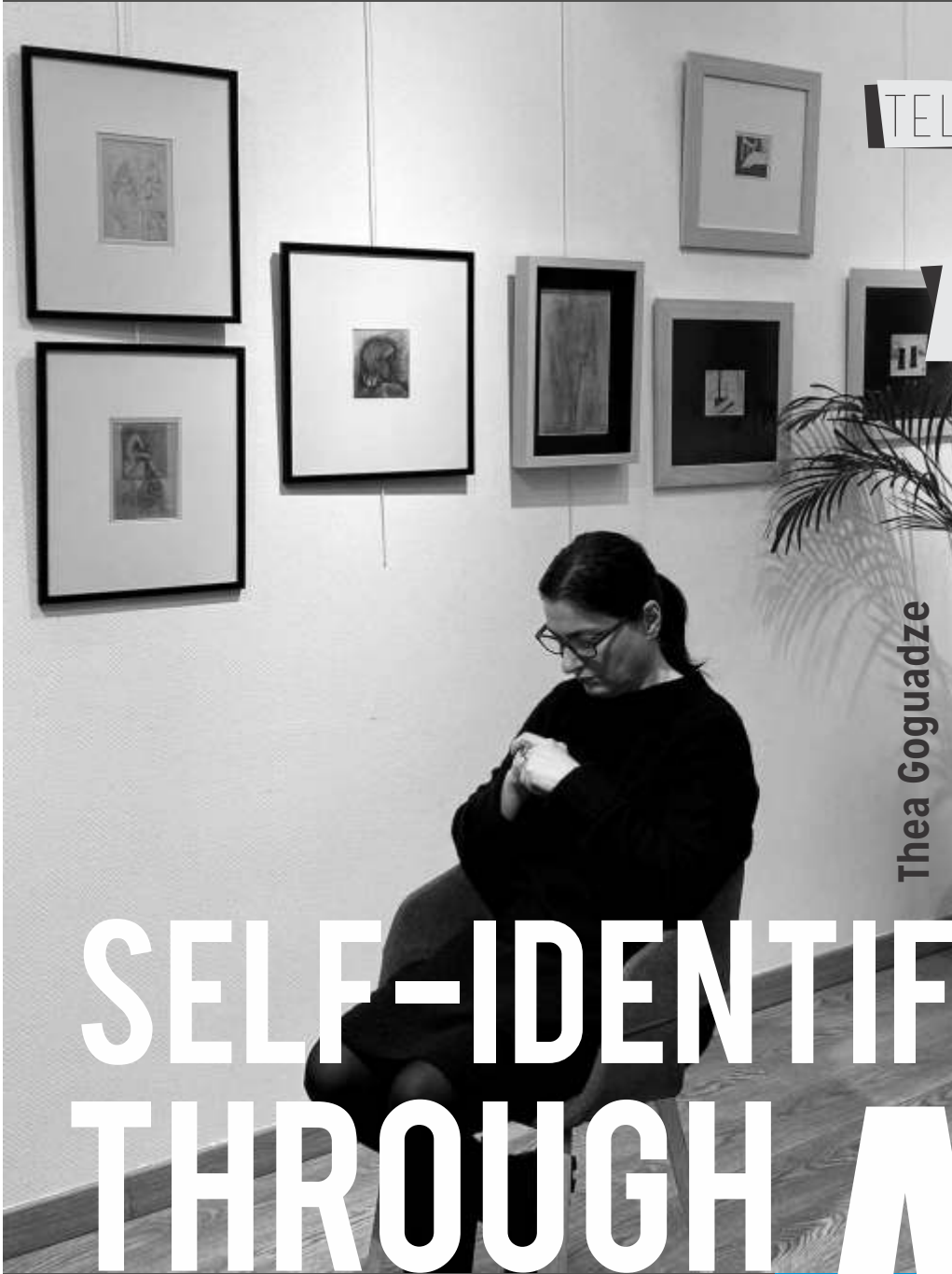
თქვენ აირჩიეთ ნორვეგიელი წარმოშობის ფერმწერის, მსოფლიო ხელოვნების ისტორიაში გამორჩეული ხელოვანის, ედვარდ მუნკის შთამბეჭდავი ნამუშევარი "ცხოვრების ცეკვა". მუნკი თავის ექსპრესიულ ხელწერას, ტრაგიზმისა და დრამატიზმის ფსიქოლოგიურ შრეებს ამ კომპოზიციაში კომპლექსურად წარმოაჩენს! ფერთა ტონალობა, მოძრაობის დინამიკა ეს ნამდვილი მუნკისეული მაგიაა, სადაც სიცოცხლის რიტმი სიკვდილის დინებასთან შერწყმულია! თქვენ ამ ნამუშევრის შერჩევით ერთგვარ მტკიცე არგუმენტაციას უკეთებთ საკუთარ ძლიერ წარმოსახვას! ცხოვრების ფერხულს მძაფრი ტონალობებით შეიგრძნობთ! თქვენ ემოციური და ძლიერი ენერგეტიკის მატარებელი ადამიანი ხართ, სადაც ყოველი მოვლენა ზედაპირს მიღმა მნიშვნელობას იძენს! თქვენი არტ-იდენტობა ეს იგივეა, რაც შთამბეჭდავი გამოცდილებებისა და ძლიერი განცდების "მაგნეტური ველი"!

#EdvardMunch

Modi Gio

მოდო გიო

TELL ME

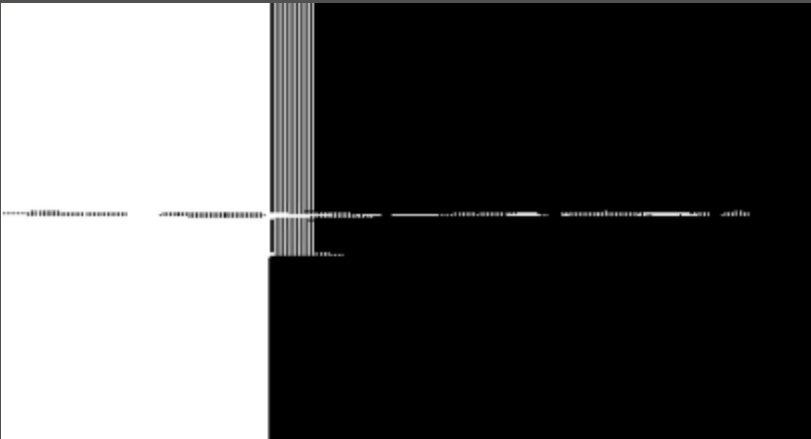
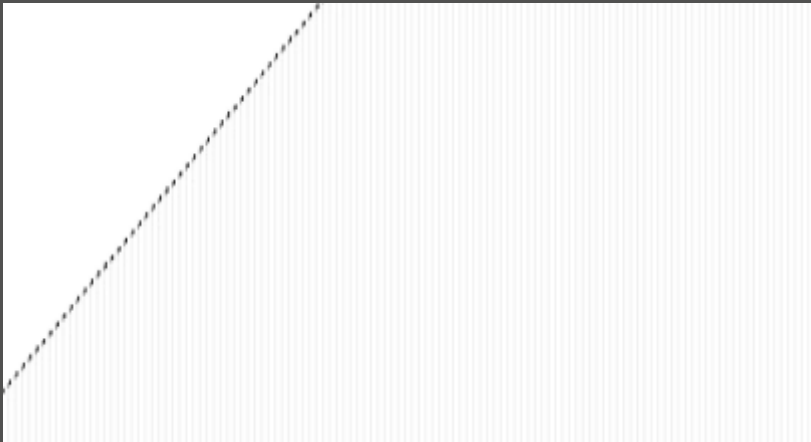
WHAT YOU LIKE

AND I WILL TELL YOU

WHO YOU ARE

Thea Gogvadze

SELF-IDENTIFICATION THROUGH ART

THEA GOGUADZE
Curator
Founder of RAV

Throughout the pandemic, the world seemed to come to a halt and listened to its own breath. This breath, akin to the beating heart of humanity, was weary yet resilient, cherishing life. As we each shared in this breath, we bore witness to a history that is both fascinating and unparalleled, mirroring the individual stories of our own lives.

Art is an inseparable part of this history. Even more so, let us imagine for a second that art does not exist. What would the world be without it?! This thought alone immediately provokes a strong sense of emptiness. As if more has disappeared from this world than we ever thought possible. As if the world became grey. It feels as though all surfaces have become shapeless and insignificant, turning the world dull and unremarkable. Ironically, it is precisely because art permeates every aspect of our lives - aesthetic expression, creative communication is an integral part of all our actions. If we consider the natural as God's creation, then everything artificial can be viewed as human creations. How fascinating and perfect in their own way are they - we hereby open up the floor for these discussions...

In this case, what is the role of art in our everyday lives, and how can it serve as a personal gauge for us? Mariam Shergelashvili used to tell me: "Art is a visual expression of our innermost thoughts and emotions. It is also a practical choice - an intangible, mood-evoking creation that emanates its own aura and energy."

How are we connected to the aura emanated through a painting, sculpture, or any work of art? What kind of surroundings do we aspire to inhabit, and what type of art brings us joy in sharing our space with it? It is this very vision that serves as the foundation for RAV (Reach Art Visual), an art consulting company. In fact, I even created a game during the pandemic called Personal Art Identifier, that is aligned with the company's core principles. Both, the game and the company, operate on the same fundamental motivation - to use art as a primary means of self-expression and communication with your own self, as well as the outside world.

Allow us to introduce you to the rules of the game: choose 10 pieces of art that you love and observe their unique aesthetic expressions. Then, narrow down your selection to 5 pieces, followed by three, and finally select one artwork that you simply cannot part with. Which artwork remained one-of-a-kind and truly captivating for you? Share your choice on your personal Facebook page with the hashtag #personalartidentifier, and we will discover your unique artistic identity. Are you a romantic and timeless soul, or a contemporary and contemplative thinker? Perhaps you have a taste for something even more intricate and distinctive...

Playing this game will enable you to become independent in your art perception. You will gain more confidence in selecting and appreciating artwork than you ever thought possible...

Here, you can also take a moment to examine the artwork you have in your home - does this selection truly align with your deepest desires?

#GustavKlimt

Gustav Klimt

Nino Gagvishvili

You have made an excellent choice in selecting a masterpiece that not only brought its author, Gustav Klimt, the Austrian symbolist and one of the most renowned artists of modern times, his first international recognition and a gold medal, but also reveals the broad spectrum of his thinking. The symbolism in this artwork conveys the psychological layers and inner feelings of the conscience with an impeccably refined expression, showcasing Klimt's profound insights. Your appreciation for the fundamental importance of being human is evident, as you value generosity and humane intentions in the eternal cycle of life in a unique and meaningful way. Your art-identity is characterized by a universal speech, clear individualism, subconscious sensitivity, high intuition, and sensual perception. You have a keen understanding of the diverse and contrasting environments, and your beautiful and uncompromising acceptance of reality is truly remarkable.

REACH
art VISUAL
ART consulting
company

EXCERPT FROM RAV
FACEBOOK PAGE

you have made a remarkable selection in choosing Claude Monet's "Impression, Sunrise," an epoch-making work that represents a key trend in the history of world art - impressionism. As one of its most important founders, Monet's ability to convey the process of sunrise with an amazingly refined palette is truly impressive. Your appreciation of this work is a testament to your optimistic outlook on life, and your ability to find beauty in the everyday. Your art identity is characterized by a unique combination of idealism, romantic charm, aesthetics, and the vast horizon of dreams and imagination. For you, every new day is a celebration, and you possess the precious ability to capture beautiful moments of happiness.

#ClaudeMonet

Claude Monet

Giorgi Datukishvili

, your choice of Francisco Goya's "Saturn Devouring His Son" is a testament to your strong tendency towards psychological drama. This influential work, which has become the subject of many interpretations and explanations, resonates with you on a deep level, indicating your insatiable pursuit of the highest standard that can be achieved through difficult phases. Goya's goal in creating this work was to define the dark sides of humanity and investigate the Inquisition as a fact, a pursuit that aligns with your own never-ending process of self-immersion and self-reflection. Your art identity is characterized by a fearless pursuit of the unknown and an unrelenting desire to overcome your fears through introspection. It's clear that you are a thrill-seeker, and your appreciation for Goya's work is a reflection of your willingness to embrace the darkest aspects of the human experience.

#FranciscoGoya

Francisco Goya

änä Stäsiä

REACH
art VISUAL
ART consulting
company

EXCERPT FROM RAV
FACEBOOK PAGE

Eremia
Andghuladze

#ElviraBach

your appreciation for modern art is exceptional, and you are known for your dynamic and ever-changing artistic inclinations. Your choice of Elvira Bach's eclectic and feminine modern prototype of Bacchus is a clear indication of your affinity for the sign systems characteristic of postmodernism. The intuitive and sensual world of "Young Wild Ones" is particularly close to your heart, and your art identity is still in the process of formation and search. Your inclinations are sharp, fast-changing, and ever-moving, reflecting your openness and willingness to explore the most extreme and maximalist sensations. Like all special, sensitive, and straightforward individuals, you are characterized by a sense of excitement, and your appreciation for Elvira Bach's work represents an act of liberation.

Elvira Bach

Liu Wei

Nuka
Maglakelidze

#LiuWei

you are a true seeker! Your appreciation for contemporary art is evident in your choice of Liu Wei's "Enigma." You are drawn to the way Liu Wei communicates with the viewer through the individual formation of modern art, using layers of observation and thinking. For you, art is a space of thought, constant metaphorical connections, and an infinite way of knowing. Your appreciation for Liu Wei's work highlights your own inclination towards exploring the mysteries of the universe and seeking answers to the enigmas of life. #LiuWei

your choice of Vincent van Gogh's "Sunflowers" radiates with emotional and strongly positive energy. As a sensitive observer, you are drawn to this famous work, which expresses the spirit of nature and the light of life through the color yellow, dear to van Gogh's palette. Your appreciation for this work indicates a distinctly sophisticated art identity and taste, characterized by attention to detail and a mood illuminated by dreams and a strong feeling of freedom. For you, there are no frames or limitations, and your artistic inclinations are driven by a desire to capture the beauty and essence of life itself.

Lara
Demetrashvili

#VincentVanGogh

Tiko
Mzhavanadze

you have selected the "The Young Apprentice" of Amadeo Modigliani. Modigliani's subtle and profound world, expressing spiritual sadness and beauty, resonates with your inner mood. Your choice shows a lyrical understanding of romanticism, where the moment of conception is replaced by an eternal escape. You have a particular sensitivity to the gradational tones of azure and blue, which Modigliani used to create the appearance of a young apprentice and visualize a spiritual portrait. It's an individual and deeply personal world, reflecting your interest in the human condition and your search for its inner qualities. Your art identity touches the delicate strings of the soul with a combination of sophistication and harmony.

Amadeo Modigliani

#AmadeoModigliani

Vincent Van Gogh

#WassilyKandinsky

Your choice of Wassily Kandinsky's work showcases your intelligence and balanced nature. As the founder of abstractionism, Kandinsky's art represents a sophisticated and analytical vision, which aligns with your own artistic aspirations. You have a keen eye for order within chaos, and a desire to seek out subtle, metaphorical, and symbolic connections in your work. These inclinations reveal your art identity, characterized by a preference for abstract thinking and a search for beauty through spirituality. Your approach to aesthetics is meticulous and follows the laws of form and structure, resulting in a sophisticated and refined artistic style.

Wassily Kandinsky

Tako
Razmadze

EXCERPT FROM RAV
FACEBOOK PAGE

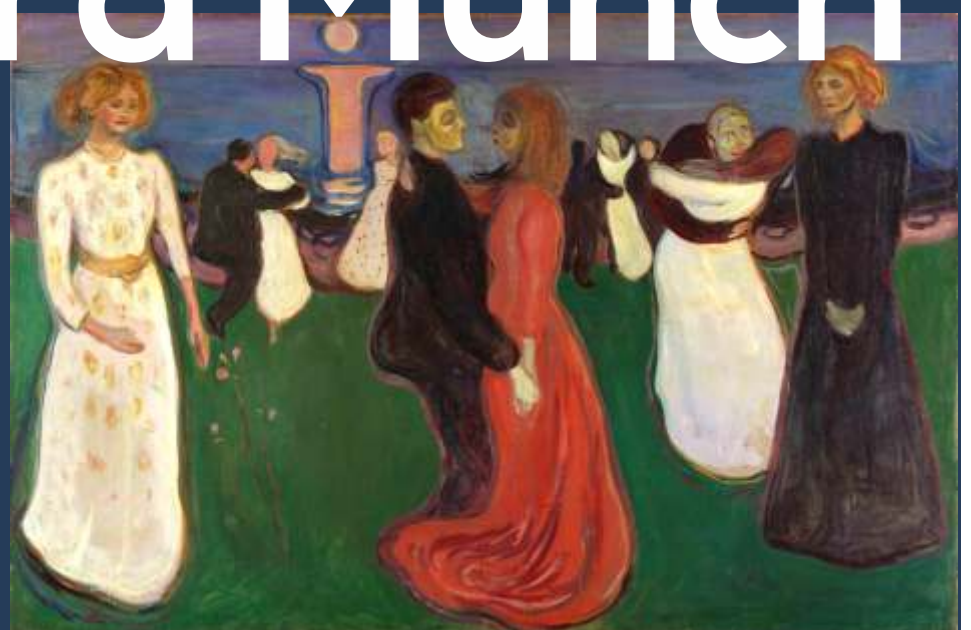

#EdvardMunch

Edvard Munch

ModiGio

you have chosen the impressive work "Dance of Life" by Edvard Munch, an outstanding artist of Norwegian origin in the history of world art. Munch's expressive handwriting and psychological layers of tragedy and drama are presented in a complex way in this composition. The tones of colors and dynamics of movement create the real Munch magic where the rhythm of life meets the flow of death. Your choice demonstrates a strong imagination and a keen sense for the hustle and bustle of life, where every event has a meaning beyond the surface. You are an emotional and powerful energy person, with an art-identity akin to a magnetic field of impressive experiences and strong feelings.

GIVE US A CALL. UNLESS YOUR COUSIN CANDOIT

CORPORATE & CONSUMER BRANDING
MARKETING & ADVERTISING DESIGN
PUBLICATION DESIGN
PRINT DESIGN
CORPORATE DESIGN
PACKAGING DESIGN
PHOTOSESSION
WEB DESIGN
WEB DEVELOPMENT

STAMBA HOTEL - 3rd floor
14, M.Kostava St., Tbilisi, Georgia
+995 599 502 500
istudiolab.ge

📍 14, M. Kostava ST. 0108 Tbilisi, GEORGIA
 📞 +995 555 551 171
 @ reachart.visual@gmail.com
 f @ReachArtConsulting
 📷 reachart.visual

COVER: Lado Alexi-Meskhishvili- Architect on the Edge of Epochs. Exhibition view.
TBC Concept, 2022

Publishing and Concept	- Thea Gogvadze (Tea Nili)
Art Historian	- Mariam Shergelashvili
Editor	- Mariam Shergelashvili
Design	- Irina Kacharava - iStudio
Translation and Editing	- Ketevan Uchaneishvili, Liana Barbakadze
Photo credits	- Propaganda.network
	- AT.GE
	- art.gov.ge
	- CCA - Contemporary Art Centre-Tbilisi
	- The State Silk Museum
	- Dedicace Gallery
	- Atinati
	- Angus Leadley Brown
	- Sandro Sulaberidze
	- Giorgi Nazghaidze
	- Nano Saralishvili
	- Natia Gelantia

This work, including its parts, is protected by copyright. None of the materials may be redistributed or reproduced, in whole or in part, in any form by any means without the consent of the publisher and the author. This applies to electronic manual reproduction, including photocopying, translation, distribution and other forms of public accessibility

ზღაგა: **გამოფენის ხედი, ლადო-ალექსი მესხიშვილი - არქიტექტორი ეპოქების მიჯნაზე, თი ბი სი კონცეპტი, 2022**
The Wings - Dorus Daneels, Peace Cathedral, 2020

გამომცემელი და კონცეფცია	- თეა გოგუაძე (თეა ნილი)
ხელოვნებათმცოდნე	- მარიამ შერგელაშვილი
რედაქტორი	- მარიამ შერგელაშვილი
დიზაინი	- ირინა კაჭარავა - iStudio
თარგმანი და კორექტურა	- ქეთევან უჩანეიშვილი, ლიანა ბარბაქაძე
ფოტო	- შროპაგანდა
	- AT.GE
	- art.gov.ge
	- CCA - თბილისი
	- აბრეშუმის სახელმწიფო მუზეუმი
	- დედიკას გალერეა
	- ათინათი
	- ანგას ლედლი ბრაუნი
	- სანდრო სულაბერიძე
	- გიორგი ნაზღაიძე
	- ნანო სარალიშვილი
	- ნათია გელანთია

ეს ნამუშევარი, ყველა ნაწილის ჩათვლით, დაცულია საავტორო უფლებებით. დაუშვებელია ნამუშევრის, მთლიანად თუ ნაწილობრივ, ნებისმიერი ფორმით გამოყენება, გავრცელება, ან გადაღება გამომცემლისა და ავტორის თანხმობის გარეშე. ეს ეხება ელექტრონულ თუ მექანიკურ მეთოდებს, მათ შორის ფოტოასლის გადაღებას, თარგმანს, და საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომობის სხვა ფორმებს.

In cooperation with

📍 14, M. Kostava ST. 0108 Tbilisi, GEORGIA
 📞 +995 599 502 500
 @ irina.kacharava1@gmail.com
 f @istudiolab
 📷 istudiolab
 www.istudiolab.ge

Digital Publication - www. http://reachartvisual.com/
 ISSN 2667-9728 (Online)
 © Reach art Visual 2021
 I/D 4045922295 - Georgia

ANNOUNCEMENT

ანონსი

11

-----Artist's Reality: Merab Kopaleishvili -----

ZE GAVLENA

RAV• art review 10.2022